

**T.C.
AYDIN ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
PEYZAJ MİMARLIĞI ANABİLİM DALI
2021-YL-001**

**AYDIN KENTİ YAKIN ÇEVRESİNDE MEVCUT
VE POTANSİYEL REKREASYONEL
OLANAKLARIN DEĞERLENDİRİLMESİ**

Fulya KOŞAN

**Tez Danışmanı:
Prof. Dr. Bülent DENİZ**

AYDIN

T.C.
AYDIN ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE
AYDIN

Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı Yüksek Lisans Programı öğrencisi Fulya KOŞAN tarafından hazırlanan “Aydın Kenti Yakın Çevresinde Mevcut ve Potansiyel Rekreatif Olanakların Değerlendirilmesi” başlıklı tez, 17/12/2020 tarihinde yapılan savunma sonucunda aşağıda isimleri bulunan jüri üyelerince kabul edilmiştir.

	Ünvanı, Adı Soyadı	Kurumu	İmzası
Başkan :	Prof. Dr. Bülent DENİZ	T.C. Aydın Adnan Menderes Üniversitesi	
Üye :	Prof. Dr. Erhan Vecdi KÜÇÜKERBAŞ	T.C. Ege Üniversitesi	
Üye :	Prof. Dr. Çiğdem KILIÇASLAN	T.C. Aydın Adnan Menderes Üniversitesi	

Jüri üyeleri tarafından kabul edilen bu Yüksek Lisans tezi, Enstitü Yönetim KurulununSayılı kararıyla(tarih) tarihinde onaylanmıştır.

Prof. Dr. Gönül AYDIN
Enstitü Müdürü

T.C.
AYDIN ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Bu tezde sunulan tüm bilgi ve sonuçların, bilimsel yöntemlerle yürütülen gerçek deney ve gözlemler çerçevesinde tarafımdan elde edildiğini, çalışmada bana ait olmayan tüm veri, düşünce, sonuç ve bilgilere bilimsel etik kuralların gereği olarak eksiksiz şekilde uygun atıf yaptığımı ve kaynak göstererek belirttiğimi beyan ederim.

.../.../20..

İmza

Fulya KOŞAN

ÖZET

AYDIN KENTİ YAKIN ÇEVRESİNDE MEVCUT VE POTANSİYEL REKREASYONEL OLANAKLARIN DEĞERLENDİRİLMESİ

Fulya KOŞAN

Yüksek Lisans Tezi, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Bülent DENİZ

2021, 115 sayfa

Rekreasyon, insanların serbest zamanlarında fiziksel ve ruhsal olarak kendilerini yenilemeleri, enerjilerini yeniden kazanmaları için yaptıkları faaliyetlerdir. Endüstri devriminden sonra kırdan kente göç başlamış ve bu göç kentlerde nüfus artışıyla birlikte insan yaşamına çeşitli zorlukları beraberinde getirmiştir. Teknolojik gelişmeler insan gücüne olan ihtiyacı azaltarak, çalışma saatlerini kısaltmış ve serbest zaman olgusunu gündeme getirmiştir. Böylelikle kişilerin rahatlama, sosyalleşme ve çevreyi tanıma istekleri artmıştır. Bu çalışmanın amacı Aydın kenti yakın çevresindeki doğal ve kültürel mekânların belirlenmesi, alternatif rekreasyonel olanakların geliştirilmesi ve kente yeni rekreasyonel alanların kazandırılmasına yönelik önerilerin sunulmasıdır. Çalışmanın ana materyalini, Aydın kenti yakın çevresinde bulunan rekreasyonel nitelikli doğal ve kültürel alanlar oluşturmaktadır. Tez çalışması yöntemsel olarak 3 ana aşamadan oluşmaktadır. Birinci aşamada, hazırlanan anket çalışması ile kentlilerin rekreasyonel aktiviteleri ve kentteki mevcut aktivite olanaklarına yönelik algıları ölçülmüştür. İkinci aşamayı, Aydın kenti yakın çevresindeki 10 km yarıçap içerisindeki doğal ve kültürel kaynak değerine sahip alanların belirlenmesi oluşturmaktadır. Üçüncü aşamada ise bulgular, yerinde yapılan gözlemler, literatür kaynakları ve sivil toplum kuruluşları, dernekler, kurum ve kuruluşlarla yaptığımız görüşmeler sonucunda çalışma alanı sınırları içerisindeki potansiyel rekreasyon alanlarına yönelik öneriler geliştirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Aydın, rekreasyon, rekreasyonel aktivite, rekreasyonun sınıflandırılması, kullanıcı beklentileri.

ABSTRACT

EVALUATION OF PRESENTAL AND POTENTIAL RECREATIONAL OPPORTUNITIES IN THE NEAR ENVIRONMENT OF AYDIN CITY

Fulya KOŞAN

Master's Thesis, Landscape Architecture

Supervisor: Prof. Dr. Bülent DENİZ

2021, 115 pages

Recreation is activities that people can refill their energy and refresh themselves physically and psychological in their free times. After industry revolution, migrate is begun from field to city and this migrate brought many complication to people's lifes by increasing population. Technologic improvements are made shorter the working hours and revived phenomenon of free time by decreasing to need for manpower. So that people's desire to recognize the surroundings, socializing and relaxing are increased. Aim of this master's thesis is presenting the suggestions about fixing natural and cultural places, improving alternative recreational opportunities in near areas of Aydın city and gaining new recreational areas to the city. Natural and cultural recreationally places in near areas of Aydın city are composed the main material of master's thesis. The master's thesis is systematically consisted 3 main grades. The first grade, perceptions of citizens to recreational activities and available activity opportunities are measured by prepared survey study. The second grade, fixing of areas which had natural and cultural resource value in near areas of Aydın city with in 10 km radius is consisted. The third grade, potential recreation areas in the border of study area are determined by end of the findings observations in own places, literature resources and meetings that we did with civil society organizations, associations, institutions and organizations therefore suggestions are improved.

Key Words: Aydın, recreation, recreational activity, classification of recreation, user expectations.

ÖNSÖZ

Yüksek lisans öğrenimim ve tez çalışmam boyunca fikir, deneyim ve desteklerini benden esirgemeyen değerli danışman hocam Prof. Dr. Bülent Deniz'e teşekkür ederim.

Tez çalışmam süresince görüş ve önerileriyle destek olan değerli hocam Prof. Dr. Çiğdem Kılıçaslan'a, T.C. Aydın Büyükşehir Belediyesi Peyzaj Mimarı Sayın Müge Önal'a, DSİ 21. Bölge Müdürlüğü-Aydın yetkililerine, Aydın Dağcılık ve Doğa Sporları Kulübü başkanı Sayın Teoman Oğuzlu'ya ve Bisikletliler Derneği Aydın şube başkanı Sayın Hümeysra Yıkılmaz'a yardımları için teşekkür ederim.

Ve tez çalışmam boyunca her zaman yanımda olan ve desteğini esirgemeyen aileme sonsuz teşekkür ederim.

Fulya KOŞAN

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	vii
ABSTRACT.....	ix
ÖNSÖZ	xi
KISALTMALAR DİZİNİ	xvii
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	xix
ÇİZELGELER DİZİNİ	xxi
1 . GİRİŞ	1
2 . KAYNAK ÖZETLERİ	3
2.1 Kavramsal Çerçeve	3
2.1.1 . Rekreasyon.....	3
2.1.2 . Rekreasyonun Tarihsel Gelişimi	5
2.1.3 . Rekreasyonun Özellikleri.....	7
2.1.4 . Türkiye’de Rekreasyonun Gelişimi.....	8
2.1.5 . Rekreasyonun Sınıflandırılması	9
2.1.6 . Alana Dayalı (Karasal) Rekreasyonel Aktiviteler	13
2.1.7 . Suya Dayalı Rekreasyonel Aktiviteler	29
2.1.8 . Özel Tesis Gerektiren Rekreasyonel Aktiviteler.....	34
2.2 . Önceki Çalışmalar	36
3 . MATERYAL VE YÖNTEM	41
3.1 . Materyal	41

3.1.1 . Çalışma Alanının Coğrafi Konum ve Yapısı.....	41
3.1.2 . Çalışma Alanının İklim ve Bitki Örtüsü.....	43
3.1.3 . Çalışma Alanının Tarihi	44
3.1.4 . Çalışma Alanının Nüfus ve Ekonomisi	46
3.2 . Yöntem	48
3.2.1 . Anket Çalışması.....	49
3.2.2 . Arazi Gözlem Formu	53
3.2.3 . Alternatif Alan Önerileri	55
4 . BULGULAR	57
4.1 . Anket Çalışması Bulguları	57
4.2 . Arazi Gözlem Formundan Elde Edilen Bulgular	64
4.2.1 . Aytepe Mesire Alanı.....	65
4.2.2 . Pınarbaşı Mesire Alanı	69
4.2.3 . İmamköy Mesire Alanı.....	74
4.2.4 . Tepecik Mesire Alanı	78
4.3 . Alternatif Alan Önerilerine Yönelik Bulgular.....	81
5 . TARTIŞMA VE SONUÇ.....	87
5.1 . Anket Çalışmasına Yönelik Değerlendirmeler.....	87
5.2 . Arazi Gözlem Formuna Yönelik Değerlendirmeler	89
5.3 . Alternatif Alan Önerilerine Yönelik Değerlendirmeler.....	92

KAYNAKÇA.....103

ÖZGEÇMİŞ.....115

KISALTMALAR DİZİNİ

AMA	: Aytepe Mesire Alanı
BMX	: Bike Moto Cross
FICC	: Uluslar Arası Kamping ve Karavan Federasyonu
İMA	: İmamköy Mesire Alanı
PMA	: Pınarbaşı Mesire Alanı
TDK	: Türk Dil Kurumu
TMA	: Tepecik Mesire Alanı
TÜİK	: Türkiye İstatistik Kurumu
UCI	: Uluslar arası Bisiklet Federasyonu

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 3.1. Çalışma alanı.....	42
Şekil 4.1. Aytepe Mesire Alanı'ndan görüntüler	67
Şekil 4.2. AMA sınırı	68
Şekil 4.3. Pınarbaşı Mesire Alanından görüntüler	72
Şekil 4.4. PMA sınırı.....	73
Şekil 4.5. İmamköy Mesire Alanı'ndan görüntüler.....	76
Şekil 4.6. İMA sınırı.....	77
Şekil 4.7. Tepecik Mesire Alanı'ndan görüntüler	79
Şekil 4.8. TMA sınırı	80
Şekil 4.9. Kuzey dağlık alandan bir görüntü	82
Şekil 4.10. Güney ova alanından bir görüntü	83
Şekil 4.11. Büyük Menderes Nehri ve yakın çevresinden bir görüntü.....	84
Şekil 5.1. Alternatif rekreasyon rotaları	93
Şekil 5.2. Rota 1'den görüntüler	94
Şekil 5.3. Rota 2'den görüntüler	94
Şekil 5.4. Rota 3'ten görüntüler	95
Şekil 5.5. Rota 4'ten görüntü	96
Şekil 5.6. Rota 5'ten görüntüler	96
Şekil 5.7. Rota 6'dan görüntüler	97
Şekil 5.8. Büyük Menderes Nehir hattından görüntü 1	98

Şekil 5.9. Büyük Menderes Nehir hattından görüntü 2 99

Şekil 5.10. Büyük Menderes Nehir hattından görüntü 3 100

ÇİZELGELER DİZİNİ

Çizelge 3.1. Anket formu	51
Çizelge 3.2. Arazi gözlem formu	54
Çizelge 3.3. Alternatif alan önerileri formu	55
Çizelge 4.1. Anket çalışmasına katılan bireylerin genel özellikleri	57
Çizelge 4.2. Soru 1- Hangi rekreasyonel aktiviteleri yapıyorsunuz?	59
Çizelge 4.3. Soru 2- Hangi sıklıkla rekreasyonel aktivitede bulunursunuz?	59
Çizelge 4.4. Soru 3- Rekreasyon alanlarını kullanım amacınız nedir?	60
Çizelge 4.5. Soru 4- Aydın kenti yakın çevresinde rekreasyon amaçlı ne yaparsınız?	61
Çizelge 4.6. Soru 5- Aydın kenti yakın çevresinde Tepecik, İmamköy, Pınarbaşı ve Aytepe mesire alanları bulunmaktadır. Bu alanlardan hangilerini ziyaret ediyorsunuz?	62
Çizelge 4.7. Soru 6- Yakın çevrenizdeki rekreasyon alanları hakkındaki görüşleriniz nelerdir?	63
Çizelge 4.8. Soru 7- Aydın kenti yakın çevresinde görmek istediğiniz rekreasyon aktiviteleri nelerdir (Önem sırasına göre 1 den 5'e kadar sıralayınız)?	64
Çizelge 4.9. Aytepe Mesire Alanı gözlem formu.....	68
Çizelge 4.10. Pınarbaşı Mesire Alanı gözlem formu	73
Çizelge 4.11. İmamköy Mesire Alanı gözlem formu	77
Çizelge 4.12. Tepecik Mesire Alanı gözlem formu	80
Çizelge 4.13. Alternatif alan önerilerine yönelik bulgular	86

1. GİRİŞ

19. yüzyılda başlayan endüstri devrimi ile beraber teknolojik alanda hızlı gelişmeler olmuştur. Makineleşmenin artmasıyla birlikte bireylerin çalışma süreleri kısalmış ve serbest zamanlarında artış yaşanmıştır. Serbest zaman, bireylerin günlük yaşamı içerisinde yapmak zorunda olduğu sorumluluklarının dışında kalan zamanı kapsamaktadır (Demiral, 2018). Serbest zamanlarını verimli ve doyumlu bir biçimde kullanmak isteyen bireyler farklı arayışlara girmişlerdir. Bu süreçte çeşitli aktivitelere yönelerek rekreasyonel ihtiyaçlarını giderme yoluna gitmişlerdir. Rekreasyon, yenilenme, yeniden yaratılma veya yeniden yapılanma anlamına gelen Latince “re-tekrar” ve “create-yaratma” sözcüklerinden türemiş olup, bir şeyin yeniden yaratılması ya da kazanılması anlamına gelmektedir (Akten, 2003). Özkan (1983) rekreasyonu, insanın sağlıklı yaşamak ve verimli çalışmak için bozulan bütünlüğüne dilediği aktivitelerle yeniden erişmesi olarak tanımlamaktadır.

Kent yaşamının yoğunluğundan ve stresinden uzaklaşıp, kültürel etkileşim ya da doğa deneyimlerinin kazanılabileceği sosyal, kültürel ve sportif amaçlı zaman geçirilebilecek rekreasyon alanlarına olan ihtiyaç gün geçtikçe artmıştır. Kent yakın çevresinde, bireylerin kolay bir şekilde ulaşım sağladığı günlük rekreasyon alanları bireyler için önemli alanlar haline gelmiştir. Bu alanların çoğaltılarak bireylere sunulması gerekmektedir. Bu mekânlar insan ve doğa arasındaki ilişkinin kurulması için de önemlidir. Çalışkan ve Çelik (2017) araştırmasında, doğadan uzaklaşma sonucu bireylerde fiziksel ve mental hastalıkların artmaya başladığını ve çözüm olarak bireylerin doğa ile bir arada olduğu rekreasyonel aktivitelerle yenilenebileceklerini vurgulamıştır. Ayrıca Sağlıklı Şehirler Ağı'nda yeşil alanlara kolayca ulaşabilme amaçlanmaktadır. Ulaşılabilirliği denetlemek amacıyla bir ölçüt belirlenmiştir. Ölçüt olarak kişilerin evlerinden yeşil alana ulaşma süresi 15 dakika olarak öngörülmektedir. Evleri yeşil alanlara daha yakın olan bireylerin yürüyüş yapma, bisiklet sürme, basketbol oynama gibi çeşitli rekreasyonel aktiviteleri yaptığı gözlemlenmiştir (Körmükçü, 2009'dan Barton ve Tsorou, 2000; Türkiye Sağlıklı Kentler Birliği, 2020). Ayrıca rekreasyon alanının uzaklığı arttıkça kullanım sıklığının azaldığı ve ulaşımın zorlaştığı tespit edilmiştir (Körmükçü, 2009'dan Aydemir,2004).

Aydın kenti hızla büyümektedir. Bu büyümeye paralel olarak kentin ve kentleşmenin yarattığı sorunlar artmakta ve kentlilerin gereksinimleri

çeşitlenmektedir. Bu etkenlerin hepsi bir araya gelerek rekreasyon ihtiyacının çoğalmasına ve çeşitlenmesine yol açmıştır. Nüfus artışına paralel olarak kültürel ve sosyal düzeyde yaşanan gelişmelerle birlikte daha çeşitli rekreasyonel aktivitelere olan talep de artış göstermiştir.

Sağlıklı bir rekreasyon planlamasının yapılabilmesi ancak kentlilerin rekreasyonel alışkanlıklarının ve rekreasyon ihtiyaçlarının rasyonel bir şekilde belirlenmesi ile mümkün olabilir. Nitekim yürütülen tez çalışmasının yöntemsel ilk basamağını kentlilerin rekreatif eğilimlerinin belirlenmesini hedefleyen anket çalışması oluşturmaktadır. Aydın kenti yakın çevresi sahip olduğu doğal ve kültürel değerler dikkate alındığında önemli bir potansiyele sahiptir. Ancak bu potansiyelin çok kısıtlı olarak kentlilerin kullanımına sunulduğu dikkati çekmektedir. Çalışmada, Aydın kentinde artan rekreatif taleplerin giderilmesi için belirlenen sınır içerisindeki mevcut rekreasyon alanları incelenmiş, kent yakın çevresinin sahip olduğu potansiyel değerlendirilerek bu potansiyelin hangi rekreatif aktiviteler için uygun olduğu saptanmaya çalışılmış ve bu doğrultuda öneriler geliştirilmiştir.

2. KAYNAK ÖZETLERİ

2.1 Kavramsal Çerçeve

2.1.1. Rekreasyon

Türk Dil Kurumu'na göre rekreasyon, insanların serbest zaman, eğlence ve spor amacı ile gönüllü olarak katıldıkları etkinliklerdir (Türk Dil Kurumu, 2019a).

Kraus (1985)'a göre rekreasyon, kişiyi zorunlu iş ve etkinliklerden sonra yenileyen, dinlendiren ve gönüllü olarak yapılan etkinliklerdir (Kaba, 2009).

Koç (1991)' a göre rekreasyon; serbest zamanlar içinde yapılan, bireyin kendi isteği ve iç itimi sonucu oluşan, bireyi fiziksel ve düşünsel yönden yenilemeyi amaçlayan; bireyin toplumsal, ekonomik, kültürel olanakları ve yaşadığı toplumun yapısı ile bağımlı olarak yapılan etkinlikler bütünüdür (Akten, 2003).

Altunkasa ve Uzun (1991)'a göre rekreasyon, kişilerin serbest zamanları içinde, günlük yaşamın sıkıcı, disiplinli ve monoton geçen çalışma hayatının etkisinden kurtulmak, dinlenmek ve hoşça vakit geçirmek amacıyla gösterdikleri, çeşitli faaliyetleri içermektedir (Bozkurt, 2016).

Rekreasyon, anlamı, içeriği ve kapsamı bakımından birçok aktiviteyi kapsamaktadır. Genel olarak serbest zaman gibi herhangi bir zorunluluğun olmadığı zamanlarda eğlenme ve dinlenme amacıyla isteyerek yapılan hareket ya da hareketsizlik olarak tanımlanabilen rekreasyon kavramının değişen sosyo-kültürel ve ekonomik yapıya göre çok çeşitli tanımları yapılmıştır (Çıdam, 2007'den Butler et al. 1998).

Hazar (1999)'a göre rekreasyon, insanların zorunlu etkinlikleri dışında kalan serbest zamanlarında, gönüllü olarak katıldıkları ve doyum sağladıkları etkinliklerdir (Günay, 2012).

Rekreasyon, "yenilenme", günlük rutinin dışına çıkma anlamına gelmektedir (Sarıbaş, 2015'ten Jensen ve Naylor, 2000).

Rekreasyon, genellikle serbest zamanlar içinde yapılan, kişinin kendi isteği ve iç itimi sonucu oluşan ve kişiyi fiziksel ve düşünsel yönden yeniden canlandırmayı amaçlayan, kişinin sosyal, kültürel ve ekonomik olanakları ve yaşadığı toplumun

yapısı ile bağımlı olarak yapılan fiziksel ve düşünsel etkinlikler bütünüdür (Dönmez, 2006'dan Gülez, 2000).

Rekreasyonun yeniden yaratma anlamındaki klasik yaklaşımına göre rekreasyon; kişiye zorunlu iş ve etkinliklerden sonra yenileyen, dinlendiren ve gönüllü olarak yapılan etkinlikler olarak bilinmektedir (Kaba, 2009'dan Mirzeoğlu, 2003).

Karak  k (2008)'e göre rekreasyon, insanın, yoğun çalışma yükü, alışılmış hayat tarzı veya olumsuz çevresel etkilerden tehlikeye giren veya olumsuz etkilenen bedeni ve ruh sağlığını tekrar elde etmek korumak veya devam ettirmek aynı zamanda zevk almak amacıyla, kişisel doyum sağlayacak, tamamen çalışma ve zorunlu ihtiyaçlar için ayrılan zaman dışında kalan bağımsız ve bağlantısız serbest zaman içinde, isteğe bağlı ve gönüllü olarak ferdi veya grup içinde seçerek yaptığı etkinliklerdir (Okuyucu ve Mentefe, 2019).

Rekreasyon, bireyin beğeni bakımından doyurucu, ruhsal ve bedensel yenilenme amacı taşıyan, aynı zamanda bireyin sosyal, kültürel, ekonomik ve fizyolojik olanakları ile bağımlı serbest zaman kullanımlarını içeren eylem ya da eylemlerdir (Sevil, 2012).

Rekreasyon, insanın yaşam kalitesini artırmak için serbest zamanında doğaya zarar vermeden, kendi istemi ve gönüllü olarak yaptığı faaliyetleri kapsayan multidisipliner bir çalışma alanıdır (Tütüncü, 2012).

Bu tanımlardan rekreasyonun kısaca:

- Bireylerin beğeni ve ilgi alanına yönelik, yani estetik özelliği olan,
- Ruhsal ve bedensel yenilenme amacı taşıyan,
- Sosyoekonomik, kültürel ve fizyolojik olanaklarla büyük  l de ilgili, yani bu faktörlerin bir fonksiyonu olan,
- Serbest zamanlarda ortaya çıkan eylem ya da eylemlerden oluştuğu ortaya çıkmaktadır (Uslu, 2006).

Rekreasyon kavramının daha geniş açıklanabilmesi için şu tanımlayıcı ifadeler de kullanılmaktadır:

- Rekreasyon, serbest zamanda yapılır. İş değildir. Kar gayesi taşımaz.
- Rekreasyonda kişi; gönüllü olarak ve tamamen kendi arzusu ile etkinliklerde bulunur.
- Rekreasyon faaliyetleri, katılana zevk veren, mutlu eden ve neşelendiren bir tarzda olur. Rekreasyon faaliyeti, kişisel ve toplumsal fayda sağlar.
- Toplumsal değerlere aykırı değildir. Yemek yemek, uyumak gibi hayati önem taşımaz (Koçyiğit ve Yıldız, 2014'den Bucher ve Bucher, 1972).

2.1.2. Rekreasyonun Tarihsel Gelişimi

Rekreasyon ve serbest zaman kavramlarını birbirlerinden ayıramayan bütünü parçaları olarak ele almak gerekir. Serbest zaman; uyku, zorunlu bireysel faaliyetler ve işten arta kalan zaman olarak tanımlanmaktadır (Sevil, 2012). Günlük yaşamın belirli bir bölümünü kapsayan ve kişilerin yeme, yatma, çalışma gibi zorunlu olarak yapmaları gereken zamanların dışında kalan serbest zamanları, dinlenme ve eğlenmeye yönelik tüm etkinliklerin yapılabildiği zaman dilimidir (Pirselimoglu, 2007). Serbest zamanlar ilk ortaya çıktığında savurganlık ve tembellik olarak değerlendirilmiştir. Zamanla kişinin ruhsal, zihinsel ve bedensel rahatlamasını sağlayan temel bir gereksinim haline gelmiştir. Bunun sonucunda; kişinin serbest zamanları içerisinde, günlük yaşamın sıkıcı, disiplinli ve monoton etkisinden kurtulmak, dinlenmek ve iyi vakit geçirmesini sağlamak amacıyla yaptığı çeşitli faaliyetleri kapsayan rekreasyon kavramı ortaya çıkmıştır (Çıdam, 2007). Kişiler serbest zamanlarını değerlendirebilmek amacıyla eğlence mekanlarına, parklara, spor salonlarına, AVM'lere, kaplıcalara, tiyatroya, sinemaya, konsere, dansa gitmeye başlamıştır. Modernleşen dünyayla beraber insanlar eski zamanlardan bu yana serbest zaman olgusunun içerisinde yaşamalarına rağmen bu olgunun ne olduğu ve nasıl değerlendirildiği ise yeni yeni anlaşılmaya başlanmıştır. Serbest zaman ve rekreasyon kavramları birbiri içerisinde yer bulmuştur (Anonim, 2019a).

Tarihe bakıldığında geçmiş kültürlerin hemen hemen hepsinde rekreasyonel aktivitelerin olduğu görülmektedir. Her medeniyetin sahip olduğu kültür farklılıklarından dolayı rekreasyonel aktiviteler de çeşitlenmiştir.

İlk çağlardaki rekreasyonel aktiviteler daha çok insanın yaşam mücadelesi ile başlamıştır (avlanmak, balıkçılık vb.). Bunun haricinde mağara boyamak, resim çizmek ve güreşmek gibi rekreasyon aktiviteleri olarak sayılabilecek aktivitelerin de yapıldığı bilinmektedir (Sevil, 2012'den Broadhurst, 2001).

Eski Mısır'da zengin ve üst düzey sınıflar serbest zamanlarını değerlendirmek için rekreasyonel aktiviteler yapmaktaydılar. Bu rekreasyonel aktiviteler; spor etkinlikleri, savaş oyunları, dans ve avcılıktan oluşuyordu (Sevil, 2012). Aran (1970)'e göre Asurlular'da görülen toplu halk etkinlikleri, eski Hindistan'da yapılan dinsel şöenler ve eski İran'da yapılan spor gösterileri başlıca rekreasyonel aktiviteler olarak bilinir. Ayrıca Antik dönemde Ege Denizi çevresinde yer alan uygarlıklarda, spor gösterileri, toplu gezintiler, felsefe tartışmaları, bilim ve güzel sanatlarla ilgili etkinlikler rekreasyonel aktivite olarak değerlendirilmekteydi (Pehlivanoğlu, 1976).

Eski Yunan'da rekreasyon aktivitelerinin çoğunluğunu spor gösterileri, bilim, felsefe ve güzel sanatlar ile ilgili aktiviteler oluşturuyordu. Halkın rekreasyon için bir araya geldiği agoralar önemli toplantı merkezleriydi. Açık hava tiyatroları da rekreasyon aktivitelerinin yapıldığı diğer önemli yerlerden biridir (Sevil, 2012'den Torkildsen, 1999).

Gladyatör dövüşleri Roma Döneminde yapılan en dikkat çekici rekreasyon aktivitelerinden biriydi. Bu aktiviteye katılanlar kölelerden oluşmaktaydı. Burada Romalılar pasif rekreasyon olan izleyici konumundaydılar. Bu dönemde yapılan diğer rekreasyon aktiviteleri ise zengin malikânelerinde düzenlenen eğlenceler ve sirk oyunlarıydı (Sevil, 2012).

Rönesans, klasik sanat ve edebiyatın doğuşunu temsil etmektedir. Bu dönemde eğitim, kültürel etkinlikler, sanatsal faaliyetler ve seyahatler yaygınlaştı. Zengin aileler serbest zamanlarını opera, sergi, fuar ve tiyatroya giderek değerlendirirlerdi. Ayrıca günümüzdeki eğlence parklarının temeli bu dönemde Avrupa'da büyük şehirlerin dışında eğlence bahçeleri olarak atıldı. Sağlık için gidilen seyahatler Rönesans'ta önemli bir yer kaplamaktaydı. İlk zamanlarda sadece hastalar kaplıcalara gitmeyi tercih ederken, daha sonraları alkol bağımlılığından kurtulmak isteyen bireyler gitmeye başlamıştı. İlerleyen zamanlarda eğlence, rekreasyon ve kumar aktivitelerinin eklenmesi ile kaplıcalara olan ilgi artmıştı ve herkes tercih etmeye başlamıştı. Kaplıcalar önemli bir yer

haline gelerek yüksek kaliteli tesislere dönüştüler. Bu dönemde rekreasyon genellikle devlet tarafından desteklenmekteydi. Benzer şekilde feodal krallıklar festivaller, yarışmalar ve eğlence etkinlikleri düzenleyerek çalışan sınıf ve köylüler için serbest zamanlarını değerlendirmeleri adına çeşitli aktiviteler düzenlemekteydiler (Sevil, 2012; Şen, 2016).

19. yüzyılda gerçekleşen sanayi devriminden sonra rekreasyon çeşitlenmeye başlamıştır. Sanayi devriminin insanlar üzerinde olumlu veya olumsuz birçok etkisi olmuştur. Kırdan kente yaşanan göçler ile plansız kentleşme, hızlı nüfus artışı, çevre kirliliği gibi nedenler insanlar üzerinde fiziksel, ruhsal ve sosyo-kültürel yönden pek çok sorunu beraberinde getirmiştir. Bu stres ve sıkıntıdan uzaklaşmak için rahatlayabilecekleri rekreasyon alanlarının arayışına girmişlerdir (Kurar ve Baltacı, 2014; Türkmen, Kul, Genç ve Sarıkabak, 2013). Ayrıca, meydana gelen teknolojik gelişmeler, endüstrinin gelişmesi, makineleşme, çalışma koşullarının iyileşmesi ve çalışma sürelerinin kısalması gibi etkenler kişilerin serbest zamanlarında artışa neden olmuştur. Kişi başına düşen milli gelirin artması, ulaşım ve haberleşme sistemlerinin gelişmesi gibi etkenler kişilerin serbest zamanlarını değerlendirme etkinliklerini, yaşamının önemli bir parçası haline getirmesine neden olmuştur (Çıdam, 2007; Can, 2015).

2.1.3. Rekreasyonun Özellikleri

Rekreasyonun araştırmacılar tarafından kabul edilmiş birçok özelliği bulunmaktadır. Bunlar rekreasyonu diğer faaliyetlerden ve kavramlardan ayıran temel özelliklerdir. Buna göre rekreasyon faaliyetlerinin en belirgin özellikleri şunlardır (Uğurlu, 2005; Günay, 2012; Sevil, 2012; Akyürek, 2016; Ekingen, 2018; Kocabıyık Önsoy, 2019; Koçyiğit ve Yıldız, 2014'ten Sağcan, 1986):

- Rekreasyon faaliyetlerinin seçimi gönüllü olmalıdır.
- Faaliyetlere devam ve katılma zorunluluğu bulunmamalıdır.
- Rekreasyon, serbest zamanda yapılır.
- Her yaştaki ve cinsteki insanların faaliyetlere katılımlarına imkân verir.
- Rekreasyon faaliyetlerinde öncelik kişinin kendisine bırakılmalıdır.

- Rekreatyonel faaliyetler, her türlü açık veya kapalı alanlar ile her mevsim ve iklim şartlarında uygulanabilmektedir.
- Rekreatyon bir faaliyeti gerektirir.
- Rekreatyon çok çeşitli faaliyetler içerir.
- Rekreatyon haz ve neşe sağlayan bir faaliyettir.
- Rekreatyon evrensel olarak uygulanmaktadır.
- Rekreatyon, kişinin kendisini ifade edebilme ve yaratıcı olabilmesine imkân sağlayan faaliyetler içermelidir.
- Rekreatyonun her kişiye göre bir amacı vardır.
- Rekreatyonel faaliyetlerin katılımcıya kişisel ve toplumsal özellikler kazandırması beklenir.
- Rekreatyon, toplumun geleneklerine, törelerine, ahlaki ve manevi değerlerine uygun olmalı ve sosyal değerlere ters düşmemelidir.
- Rekreatyon, bir faaliyet yapılırken, ikinci veya daha fazla faaliyete de ilgi duyma veya gerçekleştirme imkânı verir.
- Rekreatyon eylemi, planlı veya plansız, beceri sahibi kişilerle veya beceri sahibi olmayan kişilerle ya da organize veya organize olmamış mekânlarda yapılabilmektedir.
- Rekreatyon, rekreatif etkinliklere katılma sonucu ortaya çıkan bir deneyimdir.

2.1.4. Türkiye’de Rekreatyonun Gelişimi

Karaçar (2014)’a göre, Türk toplumlarında serbest zaman ve rekreatyonun tarihsel gelişim süreci incelendiğinde; Anadolu öncesi Türk toplumlarında insanlar serbest zamanlarında tarım ve hayvancılıkla uğraşmakta ve savaş hazırlık oyunları, at üzerinde oyunlar, düğünler, şöenler, törenler gibi aktivitelere katılmaktaydılar. Selçuklu döneminde ise Lonca adı verilen zanaat örgütlerinin kuruluşu ve ahilik geleneği rekreatyon aktivitelerine yeni bir yön vermiştir. Lonca üyesi olan

erkekler iş bitiminde topluca yemekli eğlencelere katılmaktaydılar. Ayrıca yaylalara çıkma, kaplıcalara gitme, cami ziyaretleri, yadır ziyaretleri, ramazan şenlikleri vb. diğer rekreasyon faaliyetleridir (Akyürek, 2016). Osmanlı Döneminde ise daha çok eğlence ağırlıklı rekreasyonel aktiviteler yer almaktaydı. Kadınlar evlerde masal ve hikaye anlatma, saz çalma, şarkı söyleme gibi rekreasyonel aktiviteler yaparken, erkekler mesire yerlerine gitme, hamama, kahvehaneye, meyhanelere gitme, avcılık, atıcılık gibi rekreasyonel aktivitelerle ilgilenmekteydiler. Ramazan ayında ise ortaoyunu, meddah gösterileri, Hacivat ve Karagöz gibi eğlencelerin olduğu rekreasyonel etkinlikler düzenlenmiştir. Batılılaşma sürecine giren Türk toplumunun rekreasyonel aktivitelerinde değişimler görülmüştür. Avrupa'da ön plana çıkan bisiklet sürme, rugby, kriket, polo, tenis, beysbol ve hentbol gibi sporlar azınlıkların tercih ettiği yeni spor branşları olmuştur. Ayrıca tiyatrolar ve müzikli gazinolar da bu dönemde popüler olmaya başlamıştır. Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulmasıyla sanayileşme sürecine girilmiş, nüfus hızla artmış, kentleşme oranı yükselmiş ve bunun sonucu olarak insanların rekreasyon ihtiyaçları da artmıştır. Kentleşme ile birlikte çalışan bir toplum ve işgücü oluşmuş ve tatil kavramı gelişmiştir. Gelir düzeyinin, eğitim imkânlarının, ulaşım ve haberleşme olanaklarının gelişmesi ile beraber serbest zamanın daha etkin ve verimli bir şekilde değerlendirilmesine yönelik beklenti ve olanaklar da artmıştır. Cumhuriyetin ilanından sonra devlet, toplumun sanat, kültür ve spor yaşamını geliştirmek amacıyla önemli atılımlar gerçekleştirmiştir. Güzel Sanatlar Genel Müdürlüğü (1933), konservatuar (1936), Devlet Tiyatroları (1949), Devlet Senfoni Orkestrası ile Devlet Opera ve Balesi (1970) ve Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü (1989) kurumlarının açılmış olması bu atılımlara birer örnektir (Sevil, 2012).

2.1.5. Rekreasyonun Sınıflandırılması

Rekreasyonel aktiviteler çeşitli şekillerde kategorilere ayrılabilir. Rekreasyonel aktivitenin türüne, yapıldığı yere, zamanına ve katılımcı sayısına göre kategoriler oluşmaktadır. Aynı zamanda bir rekreasyonel aktivite birden çok kategorinin içerisinde yer alabilmektedir. Örnek olarak kürekçilik aktif, grup, sosyal ya da suya dayalı gibi birçok sınıflamaya dahil edilebilir. Aşağıda farklı ölçütlere göre rekreasyonel sınıflandırmalara değinilmiştir.

- **Etkinliklere Katılma Şekline Göre Rekreatyon**

Rekreatyonel aktiviteler muhtemelen en yaygın şekilde aktif ve pasif olmak üzere sınıflandırmaya tabi tutulmaktadır.

Aktif Rekreatyon: Rekreatyonel aktiviteye bireylerin aktif katılımıyla oluşan hareketli ve dinamik rekreatyon aktivitelerini tanımlar. Aktif rekreatyon genelde; spor yapmak, şarkı söylemek, tırmanmak, müzik aleti çalmak, dans etmek, seyahat etmek, rafting yapmak, yüzmek, bisiklet sürmek, kaya tırmanışı, koşmak gibi fiziksel çaba gerektiren faaliyetleri kapsamaktadır (Çıdam, 2007; Günay, 2012; Sevil, 2012).

Pasif Rekreatyon: İnsanların kendilerinden bir şey katmadıkları ya da yapmak için enerji sarf etmedikleri, etkinliklere katılmak yerine izledikleri, seyirci oldukları rekreatyon türüdür. Televizyonda maç izlemek, kitap okumak, müzik dinlemek, kuş gözlemlemek, çevreyi gözlemlemek pasif rekreatyon örnekleridir (Çıdam, 2007; Günay, 2012; Sevil, 2012).

- **Yerel Sınıflamaya Göre Rekreatyon**

Kentsel Rekreatyon: Yerleşim alanları içinde sürdürülebilir, insanların kolayca ulaşabildikleri, açık veya kapalı alanlarda yapılan rekreatyon faaliyetlerini kapsamaktadır. Örneğin; sinemaya gitmek, kent parkına gitmek, tiyatro, sinema veya müzeye gitmek gibi (Çıdam, 2007; Günay, 2012; Sevil, 2012).

Kırsal Rekreatyon: Şehir merkezinin dışında çoğunlukla işlevsel, manzarası güzel, rekreatif aktiviteleri yapmaya uygun orman, su kenarı ve dağlık bölgelerde yapılan aktivitelerdir. Örneğin; dağcılık, kamp yapmak, bisiklet sürmek, at binmek, avlanmak gibi (Çıdam, 2007; Günay, 2012; Sevil, 2012).

- **Mekânsal Açıdan Rekreatyon**

Açık Alan Rekreatyonu: Açık havada doğa ile iç içe yapılan, bireylere hareket özgürlüğü veren rekreatyon tipidir. Yüzmek, balonla gezmek, piknik yapmak, kamp yapmak, tenis oynamak, yürüyüş yapmak, açık hava konserine gitmek, mağaracılık, kar kayağı yapmak, avcılık açık alan rekreatyon aktivitelerine örnektir (Çıdam, 2007; Günay, 2012; Sevil, 2012).

Kapalı Alan Rekreasyonu: Binalarda ya da üzeri bir çeşit çatı sistemi ile kapatılmış mekânlarda yapılan rekreasyonel aktivitelerdir. Hava koşulları ve günün saatleri doğrudan etkili olmadığı ve bireylerin günlük hayatında her an yer alabildiği için açık hava rekreasyonundan ayrılmaktadır. Örneğin; kapalı alanlarda sergi ve etkinliklere gitmek, kongre ve toplantılara katılmak, kapalı spor salonlarında vakit geçirmek, sinemaya gitmek, kütüphanede vakit geçirmek, alışveriş merkezlerinde gezmek, hamam, sauna veya kaplıcaya gitmek, ev içerisinde televizyon izlemek, kitap okumak, dinlenmek gibi (Çıdam, 2007; Günay, 2012; Sevil, 2012).

- **Katılımcı Sayısına Göre Rekreasyon**

Bireysel Rekreasyon: İnsanların bireysel olarak serbest zamanlarını değerlendirmeleridir. Evde tek başına müzik dinlemek, televizyon izlemek, resim yapmak, yüzmek, fotoğraf çekmek, balık avlamak gibi (Çıdam, 2007; Günay, 2012; Sevil, 2012).

Grup Rekreasyonu: İnsanların grup halinde serbest zamanlarını değerlendirmeleridir. Takım sporları yapmak (kürek çekmek, rafting yapmak, futbol oynamak gibi), toplu piknik yapmak, rekreatif olarak yapılan toplu konser ve festivallere katılmak örnek gösterilebilir (Çıdam, 2007; Günay, 2012; Sevil, 2012).

- **Zamansal Açıdan Rekreasyon**

Günlük Rekreasyon: Genellikle bireyin yakın çevresinde, oldukça kısa mesafelerde ve gün içindeki serbest zamanlarında gerçekleştirdiği rekreasyon aktiviteleridir. Arkadaşlarla buluşmak, piknik yapmak, yürüyüş yapmak örnek olarak verilebilir (Çıdam, 2007; Günay, 2012; Sevil, 2012).

Tatil Rekreasyonu: Hafta sonu, bayram ve yıllık tatillerde oluşan serbest zamanlarda gerçekleştirilen aktiviteleri kapsar (Çıdam, 2007; Günay, 2012; Sevil, 2012).

Değişken Rekreasyon: İnsanların yaşamlarının belli dönemlerinde yaptıkları rekreasyondur. Sadece öğrencilik döneminde, sadece yazlıkta olunan sürede ya da çalışan bireylerin emekli olduktan sonra yaptıkları rekreasyonel etkinlikleri içerir. Örnek olarak üniversite öğrenciliği süresince dağcılık faaliyetine katılmak ya da

kişilerin emekli olduktan sonra yaptıkları el sanatları faaliyetleri ve grup halinde yapılan geziler ve karavancılık gibi (Çıdam, 2007; Günay, 2012; Sevil, 2012).

Birden çok kategori altına alınabilen rekreasyonel aktiviteler, “Aydın Kenti Yakın Çevresinde Mevcut ve Potansiyel Rekreasyonel Olanakların Değerlendirilmesi” adlı yüksek lisans tezinde üç başlık altında incelenmektedir.

- **Alana Dayalı (Karasal) Rekreasyonel Aktiviteler**

Arazi yapısına bağlı rekreasyonel aktivitelerdir. Özel bir tesise ihtiyaç duymadan yapılabilen, bireylere sınırsız hareket imkânı sağlayan rekreasyonel aktivitelerdir. Her yaş grubundaki bireylerin yapabileceği aktiviteleri içermektedir.

- Piknik Yapmak
- Kamp Yapmak
- Doğa Yürüyüşü Yapmak
- Bisiklet Sürmek
- Dağcılık
- Mağaracılık
- Kaya Tırmanışı
- Manzara Seyri ve Fotoğrafçılık
- Kuş Gözlemi
- ATV ve Motorlar

- **Suya Dayalı Rekreasyonel Aktiviteler**

Bu rekreasyonel aktivitelerin yapılabilmesi için geniş su yüzeylerine ihtiyaç vardır. Deniz, göl, gölet, akarsu ve baraj alanları bu aktivitelerin yapılabilmesi için uygun alanlardır.

- Yüzme

- Olta Balıkçılığı
- Motorlu ve Motorsuz Su Araçlarıyla Gezinti
- Botçuluk
- Su Kayağı Yapmak
- Kürekçilik
- Rafting
- Kanoculuk
- **Özel Tesis Gerektiren Rekreatif Aktiviteler**

Bu bölümdeki rekreatif aktivitelerin gerçekleştirilebilmesi için özel bir tesise ihtiyaç vardır. Rekreatif aktivitenin amatör veya profesyonel bir şekilde yapılabilmesine imkân sağlayacak tesislerin kurulması gereklidir.

- Golf Oynamak
- Kar kayağı Yapmak

Bu çalışmada rekreatif faaliyetler, alana dayalı sınıflandırma sistematığına göre ele alınarak tanıtılacaktır.

2.1.6. Alana Dayalı (Karasal) Rekreatif Aktiviteler

- **Piknik Yapmak**

Piknik, açık alanda gerçekleştirilen en yaygın rekreatif aktivitelerden biridir. Türk Dil Kurumu'na göre, yemek yemek, eğlenmek için açık alanda yapılan günübirlik gezintidir (Türk Dil Kurumu, 2020a). Piknik aktivitesinin gerçekleştiği alanlara ise mesire alanı denilmektedir. Türk Dil Kurumu'na göre mesire, gezilecek ve piknik yapılacak yer olarak tanımlanmıştır (Türk Dil Kurumu, 2020b). Mesire Yerleri Yönetmeliği (2013)'ne göre, toplumun çeşitli dinlenme, eğlenme ve spor ihtiyaçlarını karşılamak, yurdun güzelliğine katkı sağlamak ve turistik hareketlere imkan vermek amacıyla, gerekli yapı, tesis ve donatılarla kullanıma ayrılan, halkın günübirlik veya geceleme ihtiyaçlarını karşılayan,

rekreasyonel ve estetik kaynak değerlerine sahip orman rejimine tabi sahaları ifade etmektedir. Mesire yerleri, yerleşim alanları yakın çevresinde, nehir, deniz veya göl gibi su kıyılarında, orman ve koru gibi sık ağaçların bulunduğu, yoğun gölgeye ve manzara değerine sahip, planlı ya da plansız şekilde düzenlenmiş, sınırlı bazı tesis ve olanaklar içeren rekreasyon alanlarıdır (Özkan, 2002). Piknik alanları planlamasında temel ilke; aynı mekânda birden çok insana, doğal ya da kültürel yapıya zarar vermeden, doğa ile iç içe bir gün yaşatmayı sağlamaktır (Özkan, 1997).

Mesire alanları, toplumun rekreasyon ihtiyacını karşılamaya yönelik uygun yerlere tesis edilmelidir. Ayrıca mesire alanının konumu, potansiyeli, kullanım amacı, kentleşme, iklimsel özellikleri ve benzer kıstaslarla beraber değerlendirilerek mesire yerinin tipini belirleyecektir. Bu kıstaslara göre mesire alanları 4 kategoridedir (Mesire Yerleri Yönetmeliği, 2013):

- A Tipi Mesire Yerleri: Asgari 2 hektar, azami 50 hektar büyüklüğünde olmalıdır. Toplumun çeşitli dinlenme, eğlenme ve spor ihtiyaçlarını karşılamak, yurdun güzelliğine katkı sağlamak ve turistik hareketlere imkân vermek amacıyla yüksek ziyaretçi potansiyeline sahip, günübirlik kullanım imkânı yanında geceleme de imkân sağlayan, çadır, karavan, motor-karavan ve kır evi, kır lokantası, kır kahvesi gibi çok katlı olmayan, doğa ile uyumlu yapı ve tesisler ile yöresel ürünler sergi ve satış yeri, piknik üniteleri, kameriye ile diğer rekreasyonel yapı ve tesisleri içine alan mesire yerleridir.
- B Tipi Mesire Yeri: Asgari 2 hektar, azami 50 hektar büyüklüğünde olmalıdır. Toplumun çeşitli dinlenme, eğlenme ve spor ihtiyaçlarını karşılamak, yurdun güzelliğine katkı sağlamak ve turistik hareketlere imkân vermek maksadıyla yerleşim merkezlerinin çevresinde veya rekreasyonel kaynak değerlerine ve yüksek ziyaretçi potansiyeline sahip, sadece günübirlik kullanım imkânı sağlayan kır lokantası, kır kahvesi, yöresel ürünler sergi ve satış yeri, piknik üniteleri, kameriye gibi diğer rekreasyonel yapı ve tesisleri içeren mesire yerleridir.
- C Tipi Mesire Yeri: Asgari 1 hektar, azami 20 hektar büyüklüğünde olmalıdır. Toplumun çeşitli dinlenme, eğlenme ve spor ihtiyaçlarını karşılamak, yurdun güzelliğine katkı sağlamak ve turistik hareketlere imkân vermek maksadıyla kaynak değeri ve ziyaretçi potansiyeli orta ve düşük yoğunlukta olan,

günübirlilik mahalli ihtiyaçları karşılamak maksadıyla, piknik üniteleri, yöresel ürünler sergi ve satış yeri, kamerye ve diğere rekreasyonel yapı ve tesisleri kapsayan mesire yerleridir.

- D Tipi Kent (Şehir) Ormanı: Asgari 5 hektar, azami 300 hektar büyüklüğünde olmalıdır. Ormanların öncelikle sağık, spor, estetik, kültürel ve sosyal fonksiyonlarını halkın hizmetine sunmak, aynı zamanda yurdun güzelliğine katkı sağlamak, toplumun çeşitli spor ve dinlenme ihtiyaçlarını karşılamak, turistik hareketlere imkân vermek ve teknik ormancılık faaliyetleri ile flora ve faunanın da tanıtılarak, özellikle çocuklar ve gençlere orman sevgisi ve bilincinin aşılması maksadıyla izcilik, doğa yürüyüşü yapmak, bisiklet sürmek, binicilik ve benzeri etkinlikler ile kır lokantası, kır kahvesi, kültür evleri, yöresel ürün sergi ve satış yeri, amfi tiyatro, çeşitli mini spor alanları ve diğere rekreasyonel yapı ve tesisleri içerisinde bulunduran, il ve ilçelerde ayrılan yerleri ifade eder.

Mesire Yerleri Uygulama Tebliğı (2016)'ne göre:

- 1 hektar büyüklüğündeki birim piknik alanından 250 kişiye kadar yararlanabilmektedir.
- Bir piknik ünitesinin ortalama 5 kişiye hizmet verdiği kabul edilerek 1 hektar alanda yer alacak piknik ünitesi sayısı 50 olarak belirlenmiştir.

Günübirlilik Kullanım Birimleri:

- Aile birimi (5 kişi) : 200-350 m² kullanma alanı,
- Grup birimi (20 kişi) : 800-1.400 m² kullanma alanı,
- Aile birimi (1 piknik ünitesi): 1 masa,
- Grup birimi (grup piknik ünitesi): 4 masa

Günübirlilik kullanım alanlarından farklı olarak, organize kamp alanlarında kullanım birimleri:

- Bir organize kamp birimi (1 aile, 4 veya 5 kişi) için 80 m² kullanım sahası,

- Çadırılı kamp birimi
- Karavan kamp veya motorhome kamp birimi
- Kır Evi

Mesire alanlarında yapılabilecek bazı yapı ve tesislerin özellikleri aşağıdaki gibi olmalıdır.

- Bir piknik ünitesi 1 masa-oturma birimi, 1 ocak ve 1 çöp kutusundan oluşmaktadır. Her 100 kişi için bir erkek kabin, bir pisuar, bir bayan kabin ve birer lavabo olacak şekilde hesap edilmelidir. 400 kullanıcıdan sonra her 250 kullanıcı için aynı miktarda eklemeler yapılmalıdır.
- Toplam piknik ünitesi sayısının % 60-80'i kadar otopark alanı hesap edilmelidir.
- Piknik alanlarında 4 hektar büyüklüğe kadar bir büfe yer almalıdır. Piknik alanları için günde kişi başına 20-40 litre su kullanımına yanıt verebilecek tesise ihtiyaç duyulmaktadır
- Plaj kullanımı olan alanlarda su miktarı kişi başı 80/100 litre/gün olarak alınmalıdır. Ayrıca 50 kişiye 1 soyunma kabini ile 50 kişiye 1 duş hesaplanmalıdır.

Çocuk oyun alanı için gününbirlik kullanım alanlarında 1 kişiye 1 m², kamp alanlarında 1 kişiye 2 m² kullanım alanı ayrılacaktır. Çocuk oyun alanları; yamaçlar, araç yolları, dere kenarları gibi tehlikeli bölgelerden uzakta, gürültülerinin sahayı kullananları etkilemeyeceği bir yerde ve tuvaletlere mümkün olduğu kadar yakın olarak yerleştirilecektir.

• Kamp Yapmak

Kamp, kişilerin doğa ile iç içe olmasını sağlayan, kısa süreli konaklama, dinlenme, vakit geçirme gibi farklı amaçlara hitap eden, çadır, baraka, karavan benzeri konaklama araçlarından faydalanılarak gerçekleştirilen bir rekreasyon biçimidir. Balık tutma, avlanma, kuş gözlemleme, manzara seyri, doğa fotoğrafçılığı, doğa yürüyüşleri gibi çeşitli rekreasyonel aktiviteleri yapmaya imkân sağlamaktadır. Ayrıca kişilerin şehir hayatının stresinden kaçıp, doğaya dönüp rahatladığı bir

rekreasyonel aktivitedir (Topay ve Koçan, 2009; Türkiye Kamp ve Karavan Derneği, 2019).

Turizm Tesislerinin Belgelendirilmesi (2005) adlı mevzuatta kamp alanları, karayolları güzergâhları ve yakın çevrelerinde, deniz, göl, dağ gibi doğal güzelliği olan yerlerde kurulan ve genellikle müşterilerin kendi imkânlarıyla geceleme, yeme-içme, dinlenme, eğlence ve spor ihtiyaçlarını karşıladıkları en az on ünitelik tesisler olarak tanımlanırken, Uluslararası Kamping ve Karavan Federasyonu (2019) (FICC) standartlarına göre, bir tesisin kamp alanı olabilmesi için en az 30 kampçı ünitesi bulundurması gerektiği kaydedilmektedir. Bir kampçı ünitesi en az üç kişinin barınmasını sağlayabilen çadır, karavan, motokaravan ve bungalovdan oluşmaktadır.

Kampinger transit, rekreasyonel, transit-rekreasyonel ve organizasyon kampingeri olmak üzere dört gruba ayrılırlar (Topay ve Koçan, 2009'dan Gülez, 1983; Topay ve Koçan, 2009'dan Koç ve Şahin, 1999).

Transit Kampinger: Uzun transit yollarda kent yakınlarında veya anayol kavşaklarında kısa süreli konaklama (1–3 gün) imkânı veren kampingerdir. Yapısal elemanlar ve alan açısından kısıtlı imkânlara sahiptir (Topay ve Koçan, 2009'dan Gülez, 1983). Transit kampinger rekreasyondan çok geceleme amacına hizmet ederler.

Rekreasyonel Kampinger: Temel amacın rekreasyon olduğu kampingerdir. Genellikle kentten ve ana yolların gürültüsünden uzak, sessiz ve doğal peyzaj (sahil, göl, akarsu, orman, yayla) değerine sahip alanlara tesis edilirler. 8 gün ve üzerinde uzun konaklama imkânı sağlarlar. Yoğunluk ve günlük değişimler daha az, yapısal elemanlar ve çeşitli kullanım alanları ile ilgili standartlar daha yüksektir (Topay ve Koçan, 2009'dan Gülez, 1983).

Transit-Rekreasyonel Kampinger: Transit ve rekreasyonel kampingin amaçlarını birleştirmektedir. Hem kısa hem de uzun süreli konaklama imkânı sağlar. Kuruluş yeri seçimi ve tesisleri transit kampingerde olduğu gibidir (Topay ve Koçan, 2009'dan Koç ve Şahin, 1999).

Organizasyon Kampinger: Grupça yapılan organizasyonlara hitap ederler. İzicilerin, rehberlerin olduğu ve çoğunlukla yaş gruplarına göre ayırım yapıldığı kamplardır (Topay ve Koçan, 2009'dan Koç ve Şahin, 1999).

İdeal bir kamp yeri:

- Açık bir alanda,
- Zemini yağmur sularını drene edilebilecek şekilde hafif eğimli, özellikle biyoiklimsel konfor açısından ya akarsu, göl ve deniz kenarında olan ya da doğal peyzaj değeri yüksek rakımı 800–2000 m arasında olan alanlar olmalıdır,
- Rüzgâr hızı alandaki aktiviteleri ve tesisleri etkileyebilecek derecede yüksek olmayan (0-10 m/sn arası) alanlar olmalıdır,
- Bağıl nem değerleri etkinlikleri olumsuz yönde etkilemeyecek olan (% 25-75 arası) bölgeler olmalıdır.
- Kamp alanının çevresi çit, tel veya duvar ile çevrilmelidir.
- Kamp alanının ağaçlandırmasında taç çapı geniş, uzun süre yaprak dökmeyen, gölge yapan, çevresel etkilere ve böcek zararlarına dayanıklı türler seçilmelidir (Topay ve Koçan, 2009).

FICC'nin kamp alanı kapasite ve genel tesisleriyle ilgili belirlediği standartlara göre:

- Bir kampçı ünitesi 70-100 m² arasında olmalıdır. Tercihen yeşil alan ile sınırları komşu ünitelerden ayrılmalıdır.
- Yemek pişirmek ve içmek için günlük, kişi başı 30 litre içme suyu sağlanmalıdır. Ayrıca tuvaletler, duşlar, lavabolar ve bulaşıklar için uygun tesis ve yeterli su bulunmalıdır.
- Her 25 kampçı ünitesi için gideri olan bir bahçe tipi musluk kamping alanı içinde uygun yerlerde bulunmalıdır.
- Her 10 kişi için en az bir lavabo bulunmalıdır.
- Her 25 kişi için sıcak ve soğuk su bulunan, en az bir kapalı duş bulunmalıdır.
- Her 20 erkek ve her 15 kadın için en az bir tuvalet bulunmalıdır.

- Tuvalet, duş ve lavabo alanında yeterli havalandırma ve aydınlatma bulunmalıdır.
- Her 25 kampçı için en az 1 adet çamaşır yıkama yeri bulunmalıdır.
- Her 25 kampçı için en az 1 adet bulaşık yıkama evyesi bulunmalıdır (Uluslararası Kamping ve Karavan Federasyonu, 2019).

- **Doğa Yürüyüşü Yapmak**

Doğal engellerle dolu yolun, arazinin, parkurun herhangi bir ulaşım aracı kullanmaksızın yürüyerek aşılmasıdır (Anonim, 2018a). Yürüyüş yapmak her yaş grubuna uygun, formda kalmanın en iyi yollarından birisi olarak görülen hız ve dayanma gücü gerektirmeyen bir serbest zaman sporudur. Yürüyüş yapma tek başına yapılabildiği gibi arkadaş grubuyla herhangi bir organizasyona ihtiyaç duymadan veya bir grup etkinliği olarak rehberler eşliğinde de gerçekleştirilebilir (Karahana ve Orhan, 2009'dan Karaküçük, 1999).

Kent hayatının olumsuzluklarından uzaklaşmak isteyen kişilerin doğa ile iç içe olduğu, hafta sonu ya da gününbirlik, kente yakın rotalarda bireysel veya profesyonel rehber eşliğinde gerçekleştirdikleri rekreasyonel aktivitedir. Ayrıca yeni doğa yürüyüş rotalarının keşfedilmesi ve bu rotaların basın yayın yolu ile duyurulması, yürüyüş için gerekli materyallerin daha kolay temin edilmesi ve bu rotalara ulaşılabilirliğin artmasıyla da yürüyüş rekreasyonuna olan talep artmıştır (Kaplan ve Ardahan, 2013).

- **Bisiklet Sürmek**

TDK (2019b) sözlüğünde bisiklet, tekerlekleri bir pedal aracılığıyla ayakla döndürülen binek aracıdır (Türk Dil Kurumu, 2019b). Karayolları ve Trafik Yönetmeliği (1997)'ne göre bisiklet, en çok 3 tekerleği olan ve üzerinde bulunan insanın adale gücü ile pedal veya el ile tekerleği döndürülmek suretiyle hareket eden ve yolcu taşımalarında kullanılmayan motorsuz araçtır. Son yıllarda açık alan aktivitelerine olan ilgi artmaktadır. Bu ilgi de bisiklet kullanımı ve etkinliklerine olan talebi çoğaltmıştır. Özellikle artan nüfustan dolayı yaşanan trafik sıkışıklığından kaçmak, araç park yeri bulma sorunundan uzaklaşmak, ulaşım maliyetlerini düşürerek ekonomik olarak rahatlamak, kent yaşamının stresini atmak ve doğayı egzoz dumanlarından korumak için alternatif olarak bisiklet

ulaşım aracı olarak kullanılmaktadır. Bu nedenlerle birçok ülke bisiklet kullanımını daha geniş kitlelere ulaştırmak üzere kent içi ve yakın çevresinde altyapı ve üstyapı imkânlarını geliştirmeyi hedeflemişlerdir. Özellikle Belçika, Fransa, İngiltere, İtalya ve İspanya gibi batı ülkelerinde bisiklet imalatının da gelişmiş olmasıyla beraber bisikletin bir ulaşım aracı olarak gündelik hayata daha çok girmesi ve spor olarak kabul edilmesi de yaygınlaşmıştır. Az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde bisiklet genellikle bir ulaşım aracı olarak kullanılırken, gelişmiş ülkelerde daha çok spor, rekreasyon, etkinlik ve buna benzer sebeplerle tercih edildiği görülmektedir (zyazıcı, 2018). Bu bağlamda bisiklet kullanmanın rekreasyon amaçlı, sportif amaçlı ve ulaşım amaçlı 3 farklı kullanımı bulunmaktadır.

Rekreasyon amaçlı: rekreatif amaçlı bisiklet kullanımı bir serbest zaman etkinliği olarak tanımlanmaktadır. Doğa ile bağlantılı bir Şekilde Şehir içerisinde ve açık alanlarda bisiklet kullanmak bireylerin rahatlayıp, eğlendiği bir rekreasyonel aktivitedir. Her yaş ve cinsiyetteki sağlıklı bireylerin bireysel veya grup olarak yapabileceği bir rekreasyonel aktivitedir. Bisiklet kullanımını rekreatif olarak yapmak ileri derece teknik bilgi, malzeme ve deneyim gerektirmez. Fakat oluşabilecek tehlikelere karşı rotadaki olası riskleri bilen ve bu riskleri yönetebilen bir rehber eşliğinde yapılması daha güvenli olacaktır (Ardahan ve Mert, 2014'ten Ardahan ve Lapa, 2010).

Ulaşım amaçlı: Kişinin günlük yaşamındaki ulaşımı sağlarken herhangi bir taşıtın kalkış ve geçiş saatini beklemediği, kendi istediği zamanda ve kendi çizdiği rotada gittiği, istediği zaman mola vererek dinlendiği ve aktarma yapmadan bir yerden başka bir yere ulaşmak için kullandığı sistemdir. Kişinin kendi çizdiği bisiklet rotasının esnek ve beklemenin olmadığı, bisiklet yolculuklarının hızlı, gecikmesiz ve güvenilir olmasını sağlamaktadır (Mert ve calır, 2010).

Sportif amaçlı: Sportif amaçlı bisiklet kullanımı yarışma amaçlı ve yarışma amacı olmadan sportif amaçlı kullanım olarak iki başlıkta incelenir.

Yarışma amacı taşımayan sportif bisiklet kullanımı fiziksel hareketliliği artırdığı için sağlık açısından önemli bir yer kaplamaktadır. Ayrıca sportif amaçlı bisiklet kullanmak kasları ve kemikleri güçlendirerek kişiye dayanıklılık ve kondüsyon kazandırır, vücudun yaktığı kalori miktarını artırır, kişi üzerindeki stresi azaltır,

enerji verir ve rahatlayarak daha iyi hissetmesini sağlar (T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, 2017).

Yarışma amacı taşıyan sportif bisiklet kullanımı olimpiik sporlardan biridir. Bireysel veya takım olarak yapılabilir. Bisiklet yarışları; yol yarışları, pist yarışları, bisikletli koşu yarışları, Dağ bisikleti yarışları ve BMX yarışları olmak üzere 5 kategoridedir (Uluslararası Bisiklet Federasyonu, 2019; Türkiye Bisiklet Federasyonu, 2019; Bisikletliler Derneği, 2019; Anonim, 2019b; Anonim, 2019c).

Yol Yarışları: Yol bisikleti yarışları 19. yüzyılın sonlarında başlamıştır. Resmi olarak ilk yarış 31 Mayıs 1868'de Parc de Saint-Cloud, Paris'te kaydedilmiştir. 1200 m'lik yarış İngiliz bisikletçi James Moore kazanmıştır. İlk kentten kente yarış ise 7 Kasım 1869'da Paris – Rouen hattında yapılmıştır. 123 km'lik yarış 10 saat 25 dk ile yine James Moore kazanmıştır. Buradaki amaç, bisiklet sporunu teşvik ve bisiklet ile uzun mesafelerin gidilebileceğidir. Yol bisikleti, 1896'dan itibaren olimpiyat programının bir parçasıdır. İçerisinde üç çeşit yarışma vardır:

- **Olimpiik Yol Yarışı:** Yarışmacılar grupça ve hep birlikte start alırlar. Yarışma parkurları farklı mesafelerde olur (Uluslararası Bisiklet Federasyonu (UCI) Dünya Şampiyonaları'nda Büyük Erkekler için yaklaşık 260 km). Farklı biçimlerde yol yarışları vardır. Örneğin, bir noktadan başka bir noktaya tek-günlük yarışlar (örneğin, Paris – Roubaix veya Tour of Flanders gibi) veya UCI Dünya Şampiyonaları gibi belirli bir parkur üzerinde çok turlu yarışlar veya etaplı yarışlar (örneğin, Fransa Turu, İtalya Turu veya İspanya Turu) gibi.
- **Ferdi Saate Karşı:** Bu yarışmada yaklaşık 40-50 km koşulu (UCI Dünya Şampiyonaları'nda ve Olimpiyat Oyunları'nda). Bisikletçiler bireysel olarak düzenli aralıklarla (1-2 dk gibi) yola çıkarlar. Parkuru en hızlı sürede bitiren yarışmacı kazanır.
- **Takım Saate Karşı:** Prensip olarak ferdi saate karşı yarışları ile aynıdır. Fakat bu yarış şeklinde en az 2 bisikletçi ve en fazla on bisikletçiden oluşan takımlarla yarışılır. Takım saate karşı 2012'den itibaren UCI Yol Dünya Şampiyonaları programındadır (her takım 5 veya 6 bisikletçi). Belirli koşulları sağlayan bütün UCI Takımları katılabilir (UCI ProTakımlar, UCI Profesyonel Kıta Takımları, UCI Kıta Takımları, UCI Bayanlar Takımları).

Pist Yarışları: Kısa mesafeli yarışlardır. Oval biçimdeki pistlerde yapılır. Pistin bir tur uzunluğu, 1000'in katları şeklinde olabilir. Bisiklet pistlerinde eğim dışarıdan içeriye doğru bir çanağın iç yüzeyini andırarak şekildedir. Bu eğim yarışçıların merkezkaç kuvvetinden yaralanarak savrulmalarını engeller ve dönüşleri hızlarını düşürmeden yapmalarına olanak tanır. 500-1000 m arası kısa mesafe olarak tanımlanır ve bu mesafedeki yarışlar sürat yarışı olarak yapılır. Sürat yarışlarında bisikletin hızı 65 km/h kadar ulaşabilir. 4.000-5.000 m mesafeler takip yarışlarıdır. 5 km, 10 km ya da 20 km'lik orta mesafedeki yarışmalar ise, zamana karşı yarışılır. Bu yarışlar tek kişilik bisikletlerle yapılmaktadır. Aynı zamanda iki kişilik bisikletlerle yapılan yarışlar da vardır.

Bisikletli Koşu Yarışları (Cyclo-Cross): 2,5-3,5 km uzunluğundaki parkurda yapılmaktadır. Parkurda doğal ve suni engeller bulunur. Küçük tepeler, merdivenler, çamur, asfalt, çim, Arnavut kaldırımı, kum gibi yüzeylerde yarış yapılabilmektedir. Hatta karlı, buzlu ve su altında kalmış alanlar da yarış pisti olabilmektedir. İlk Dünya Şampiyonası 1950'de yapılmıştır.

Dağ Bisikleti: İlk yarışlar seksenlerin başında Kaliforniya'da (ABD) yapılmıştır. UCI tarafından resmi olarak ilk 1990 yılında dünya şampiyonasında tanınmıştır. Purgatory-California arasında yarış düzenlenmiştir. Dağ bisikletçiliği 4 farklı yarışı barındırır.

- **Olimpik Cross-Country:** 5 ile 9 km'lik inişli-çıkışlı (teknik inişleri, orman yolları, taşlık patikaları ve engelleri olan) parkurlarda yapılır. Yarış süresi, kategoriye bağlı olarak 1 saat 45 dk ile 2 saat 30 dk arasında değişir.
- **Cross-Country Maraton:** Maraton yarışı, "cross-country" yarışının 60 ilâ 120 km'lik bir mesafe üzerinden yapılan uzun şeklidir. Amatör ve profesyonel bütün kategorilerde yer alan bisikletçilerin bir arada yarıştığı yarışmadır. Maraton yarışları dağlık alanda yapılır. Olimpik "cross-country" formatından farklı olarak, bisikletçiler bir noktadan asla ikinci kez geçmezler.
- **Downhill (Yokuş-Aşağı):** Bisikletçinin zamana karşı yarıştığı ve bir dizi hızlı ve teknik geçitleri geçtiği bir yarıştır. Yarışmacı, yol boyunca ağaç kökleri, çukurlar, tümsekler gibi farklı doğal engellerle karşılaşmaktadır. Bu engelleri geçebilmek için ince teknik ve kullanım becerilerinin yanı sıra, cesaret de göstermelidir. Sürat, erkeklerin yarışlarında yaklaşık 80 km/h'e ve bayanlarda 70 km/h'e yaklaşır.

- Four-Cross (4-Cross/4X): Dört katılımcı, art arda eğimli virajlardan ve atlamalardan meydana gelen bir pistten aşağı sürmek üzere birlikte başlarlar. Yarışlar çok hızlıdır (30 sn ile 1 dk arasında). Yarışmacılar arasında şiddetli ve yakın çekişmeli bir yarış geçer. Kazanan, bitiş çizgisini ilk geçendir. Bu yarışlar, birkaç eleme turu yapılarak gerçekleştirilir.

Bike Moto Cross (BMX): Yarış disiplininde, amaç en hızlı şekilde parkuru tamamlamaktır. Bankların üzerinden atlayarak, merdivenlerden kayarak, boruların içerisinden geçerek ve çeşitli rampaları kullanarak performans sergileyebilirsiniz. Yarış sonunda gösterilen performansın zorluğuna, özgünlüğüne ve stiline göre puanlar alınmaktadır.

- BMX Supercross: Olimpiyat programının bir parçasıdır. 350 m'lik bir pistte yapılmaktadır. Sekiz binicinin kendilerini 8 m yüksekliğindeki bir rampadan fırlatmasıyla başlamaktadır.

Ülkemizde en çok bilinen profesyonel organizasyon “Türkiye Uluslararası Cumhurbaşkanlığı Bisiklet Turu”dur. Ayrıca Kapadokya Bisiklet Festivali de popülerleşmekte ve uluslararası katılımcı sayısını artırmaktadır. Bununla birlikte üniversitelerin ve yerel yönetimlerin düzenledikleri bisiklet festivalleri de bir potansiyel oluşturmaktadır (Sağlık, Sağlık ve Kelkit, 2014).

- **Dağcılık**

Türkiye Dağcılık Federasyonu (2019a) dağcılığı, “spor tırmanışı ve dağ kayağı faaliyetlerini kapsayan bir spor” olarak tanımlanmaktadır. Dağcı ise “dağcılık araç ve gereçlerini kullanarak kayada, karda, buzda, dağın bir takım zorluklarını aşip doruğa ulaşan veya ulaşmayı hedefleyen sporcu” olarak tanımlanmaktadır. Ardahan (2012), “Teknik bilgi, teknik beceri, teknik malzeme, fiziksel ve mental performansın her türlü koşulda ve durumda, karda, buzda, buzulda, kayada uygulanarak dağların zirvelerine ve/veya tanımlanmış bir noktasına ulaşmak için yapılan tırmanış sporudur” şeklinde tanımlamaktadır (Çakıcı, Yavuz ve Çiçek, 2014).

Dağcılığın günümüzde kaya tırmanışı, buz tırmanışı, buzul tırmanışı, yüksek irtifa dağcılığı, kayakla tırmanış gibi birçok alt bransa ayrıldığını ve doğada yapılan çeşitli aktivitelerle (dağ zirvelerinden yamaç paraşütüyle kayakla, snowboard ile

inişler vb.) bağlantılı olduğu belirtilmektedir (Çakıcı, Yavuz ve Çiçek, 2014'ten Kurt, 2010). Bu branşlar başlıca aşağıdadır:

Alpin Stil: Amaç, hız ve beceriyi kullanarak zirveye mümkün olan en kısa sürede gitme ve dönmedir. Günlük yürüyüş (hiking), kamplı etkinlik (trekking), expedition (uzun süreli etkinlik) ve ferrata tırmanışlarıdır.

- **Günlük Yürüyüş (Hiking):** Gününbirlik yapılan yürüyüşlerdir. Genellikle başlangıç ve bitiş noktası belli olan, 2 ile 8 saat arasında süren, orman, patika, vadi gibi doğal alanlarda yapılan yürüyüşlerdir. Yürüyüş yapılan arazi düz veya dik olabilir. Trekking ve dağcılığa göre daha kolaydır (Türkiye Dağcılık Federasyonu, 2019b).
- **Kamplı Etkinlik (Trekking):** İki ya da daha fazla günde gerçekleştirilen yürüyüşlerdir. Engebeli arazilerde ve farklı yüksekliklerde gerçekleşmektedir. Genellikle belli bir noktada başlar ve farklı bir noktada son bulur. Ortalama bir rota 40 km ile yüzlerce kilometre arasında değişebilir. Bu uzunluk göz önüne alınarak yanınıza uygun ekipman, kamp malzemeleri ve yiyecek alınmalıdır (Türkiye Dağcılık Federasyonu, 2019b).
- **Expedition:** Dağda en uzun kalınan yürüyüş şeklidir. Genellikle doğada zor koşullarda yatılı olarak gerçekleşen uzun süreli bir etkinliktir (Anonim, 2019d).
- **Ferrata:** Kayaya sabitlenmiş metal merdivenleri kullanarak gerçekleştirilen tırmanma stilidir (Anonim, 2019e). Ülkemizde ilk defa Erzincan'ın Kemalîye ilçesinde gerçekleştirilmiştir. Parkurun yapımına 2017 yılında başlanmış ve 1 ayda tamamlanmıştır. Eğin Gabanı mevkinde 470 m yüksekliğindeki kayalık duvara demir ve çelik halatlarla oluşturulmuştur (Anonim, 2019f).

Sportif Tırmanış: Genellikle kaya üzerinde ya da yapay duvarlarda yapılan tırmanıştır. Bouldering, kaya tırmanışı, uzun duvar tırmanışı, yapay duvar tırmanışıdır.

- **Bouldering:** Yeni başlayan kişilerin antrenman olarak yaptığı tırmanıştır. Yerden çok fazla yükselmeden yapılan ve tırmanma tekniklerinin kullanıldığı tırmanıştır (Anonim, 2019g).

- **Kaya Tırmanışı:** Kaya yüzeylerindeki girinti, çıkıntı ve çatlakları; vücut, el ve ayaklarla tutmak, basmak ve sıkıştırmak yöntemiyle, kaya tırmanma tekniklerini ve emniyet malzemelerini kullanarak bir ip boyuna (50 m) kadar yapılan tırmanıştır. Serbest ve malzeme kullanarak yapılabilmektedir. Kısa kaya yüzeylerinde veya uzun duvarlarda yapılabilmektedir. Bu nedenle sportif kaya tırmanışı ve geleneksel kaya tırmanışı diye iki ana başlığa ayrılmaktadır (Kaplan ve Ardahan, 2013).
 - **Sportif Kaya Tırmanışı:** Emniyet aletlerinin (takoz, sikke vb. aletler yerine boltların) daha önceden rotaya yerleştirilmiş olduğu tırmanış türüdür (Anonim, 2019h).
 - **Geleneksel Kaya Tırmanışı:** Tırmanışçının, emniyet aletlerini kendisinin yerleştiği serbest ve/veya yapay tırmanış türüdür (Anonim, 2019h).
- **Uzun Duvar Tırmanışı:** Bir ip boyundan daha yüksek olan kayaya tırmanma biçimidir. Kaya tırmanma teknikleri ve önlemleri alınır (Anonim, 2019g).
- **Yapay Duvar Tırmanışı:** Açık ve kapalı alanda yapılabilen tırmanıştır. Sabit veya ayarlanabilen duvar sistemlerinin olduğu tırmanma alanıdır. Farklı biçim, şekil, boyut ve aralıklarda basamak ve tutamakları içerir. Genellikle yarışmalar için de kullanılmaktadır. Ayrıca dağcılıkta kullanılan teknik malzemelerin yerleştirilmediği "top rope" (üstten emniyetli ip) tekniği de kullanılmaktadır (Anonim, 2019g).

Dağcılık bireylerin eşsiz doğal oluşumları ve doğal güzellikleri gözlemleyebilecekleri, bakir çevrelerde çeşitli doğa aktivitelerini de deneyimleyebilecekleri bir rekreasyonel aktivitedir (Çakıcı, Yavuz ve Çiçek, 2014'den Pomfret, 2011). Dağcılık sporu aynı zamanda doğanın zor koşullarını ve kişilerin kendi bireysel sınırlarını zorladıkları bir meydan okumayı içerir.

- **Mağaracılık**

Mağara, yeraltında bulunan, en az bir insanın girebileceği kadar genişliğe sahip olan boşluklara denir. Bunlar birkaç metreden, kilometrelerce uzunluk ve yüzlerce metre derinlik veya yüksekliğe ulaşabilirler (Arpacı, Zengin ve Batman, 2012).

Mağaralar oluşum şekillerine göre sınıflandırılabilir:

Doğal Mağaralar: Ana kayaların oluşurken veya oluştuktan sonraki fiziko-kimyasal olaylarla yeraltı suları tarafından aşındırılması sonucu oluşan mağaralardır. Örneğin, karbonatlı (kireçtaşı, dolomitik kireçtaşı, dolomit, karbonat çimentolu konglomera ve kumtaşı), sülfat (jips) ve klorürlü (tuz) mağara (Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü, 2019).

Yapay Mağaralar: İnsan eliyle kazılarak oluşturulan mağaralardır. Örneğin, kaya mezarları, volkanik tüf veya marnlarda açılan yer altı şehirleri, kaya evleri ve tapınaklar (Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü, 2019).

Mağaracılık, mağaraların araştırılması ve haritalanması amacıyla yapılan bir doğa sporudur. Mağara ortamının bilimsel açıdan incelenmesi ile ilgilenen bilim dalı “speleoloji” (mağarabilim), mağara araştırmaları yapanlara ise “speleolojist” (mağarabilimci) denmektedir. Sportif olarak mağara araştırmaları yapanlara “caver” (mağaracı), bu spor dalına ise “caving” (mağaracılık) denmektedir. Mağaracılık bireysel değil ekip halinde yapılmaktadır. Mağaracılık karanlık bir ortamda gün ışığından uzak ve ıslak bir ortamda yapılmasıyla diğer sporlardan ayrılmaktadır. Özellikle dikkat ve konsantrasyon getirmektedir. Ayrıca mağaralar jeolojik yapıları (sarkıt, dikit, sütun vd.), flora ve fauna ortamı, içerdikleri endemik canlıları ile farklı, ilgi çekici ve gizemli bir mekan oluşturumaktadırlar (Arpacı, Zengin ve Batman, 2012; Mağara Araştırma Derneği, 2019).

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı (2020)’na göre, Türkiye’de 31 adet mağara turizme açılmıştır. 12 adet mağara normal ziyaretçiler ile rehber eşliğinde ekipmanlı olarak ziyaret edilebilmektedir. Ekipmanlı profesyonel ziyaretçilerin girebileceği mağaralar ise 7 adettir.

Turizme açık mağaralar:

- Buz Mağarası - Ağrı
- Damlataş Mağarası - Antalya
- Dim Mağarası - Antalya
- Karain Mağarası – Antalya
- Yalandünya Mağarası – Antalya
- Zeytintaşı Mağarası - Antalya
- Gürcüoluk Mağarası - Bartın
- İnsuyu Mağarası - Burdur

- Oylat Mağarası – Bursa
- Tuz Mağarası – Çankırı
- Kaklık Mağarası - Denizli
- Keloğlan (Dodurgalar) Mağarası - Denizli
- Karaca Mağarası - Gümüşhane
- Zindan Mağarası - Isparta
- Cennet ve Cehennem Obruqları – Mersin
- Dilek Mağarası – Mersin
- Eshab-ı Kehf Mağarası – Mersin
- Köşebükü Mağarası – Mersin
- Yarımburgaz Mağarası – İstanbul
- Yediuyurlar Mağarası – İzmir
- Eshab-ı Kehf Mağarası – Kahramanmaraş
- Mencilis Mağarası - Karabük
- Dupnisa Mağarası - Kırklareli
- Tınaztepe Mağarası - Konya
- Fosforlu Mağarası – Muğla
- Yerküpe Mağarası – Muğla
- İnatlı Mağarası – Sinop
- Ballica Mağarası - Tokat
- Çalköy Mağarası – Trabzon
- Cehennemağzı Mağarası – Zonguldak
- Gökgöl Mağarası - Zonguldak

Ekipmanlı normal ziyaretçilerin rehber eşliğinde ziyaret edebilecekleri mağaralar:

- Yerköprü Mağarası - Antalya
- Oylat Mağarası - Bursa
- Ayvaini Mağarası - Bursa
- Gilindire Mağarası - İçel
- İkiğöz Mağarası - İstanbul
- İncesu Mağarası - Karaman
- Ilgazini Mağarası - Kastamonu
- Baltaini Mağarası - Konya
- Körükini Mağarası - Konya
- Suluin Mağarası - Konya
- Yanasu Mağarası - Kırklareli

- Çayırköy Mağarası - Zonguldak

Ekipmanlı profesyonel ziyaretçilerin girebileceği mağaralar:

- Altınbeşik Mağarası - Antalya
- Pınarözü Mağarası - Isparta
- Gürleyik Mağarası - Karaman
- Sakaltitan Mağarası - Konya
- Susus Güvercinlik Mağarası - Konya
- Pınarbaşı Mağarası - Konya
- Kızılelma Mağarası - Zonguldak

- **Manzara Seyri ve Fotoğrafçılık**

Doğa, sunduğu doğal görünümle manzara seyri faaliyetleri ve rekreasyon amaçlı fotoğrafçılık için büyük zenginlikler sunmaktadır (Karahana ve Orhan, 2009). Son yıllarda ulaşım olanaklarının kolaylaşmasıyla kişiler gezmeye ve doğayı keşfetmeye başlamışlardır. Böylelikle kişilerin gezip gördükleri yerlerdeki doğal güzellikleri fotoğraflama isteği artmıştır. Aynı zamanda fotoğrafçılık alanında sağlanan teknolojik gelişmeler ve dijitalleşme ile birleşince fotoğrafçılığın yapılmasına daha rahat bir imkân sağlanmıştır. Bireysel veya grup rekreasyonu olarak yapılan manzara seyri ve fotoğrafçılık daha önceden bilinmeyen yerleri keşfederek veya bilinen doğal alanlara gidilerek yapılabilmektedir. Ülkemizde planlı bir şekilde, gruplar halinde düzenlenen foto safari etkinlikleri yapılmaktadır. Doğada fotoğrafçılık açısından:

- Bitki örtüsü, hayvanlar ve jeolojik oluşumlar,
- İnsanlar tarafından oluşturulmamış ve insan izi taşımayan doğal bir ortam fotoğrafçılar için önemli bir potansiyel oluşturmaktadır (Anonim, 2018b).

Dağ, deniz, akarsu, floristik yapı gibi doğal ve kültürel kaynak değeri taşıyan, farklı ve ilginç jeolojik oluşumları ve bunların bir arada olduğu peyzaj yapısını kapsayan alanlar, manzara seyri ve fotoğrafçılık için önemlidir.

- **Kuş Gözlemi**

Kuş gözlemi, doğayı kuşların dünyasından anlamamızı ve tanımamızı sağlayan bir gözlem sporudur (Şahbaz ve Altınay, 2015). Gözlem, takip edilen kuş türüne ve gözlemcinin deneyimine göre çıplak gözle, dürbünle veya kara teleskopları ile gerçekleştirilmektedir. Ayrıca kuş seslerini dinleyerek de kuş gözlemi gerçekleştirilmektedir (Sevindi, 2013).

Türkiye kuş türleri açısından çok zengindir. Bunun sebebi ülkemizin zengin sulak alanlara sahip olması ve coğrafi konumu ile önemli kuş göç yolları üzerinde bulunmasıdır. Batı Palearktık bölgede bulunan 4 ana kuş göç yolundan ikisi ülkemizden geçmektedir. Özellikle bu kuş göç yolları üzerinde yer alan sulak alanlar, kuşlar açısından çok önemli potansiyel alanlardır (Şahbaz ve Altınay, 2015).

Aydın Bafa Gölü, İzmir Gediz Deltası, Seyhan ve Ceyhan Havzaları, Balıkesir Kuş Cenneti Milli Parkı, Konya Çavuşçu Gölü, Fırat Havzası, Kızılırmak Havzası, Yeşilirmak Havzası, Afyonkarahisar Karamık Sazlığı, Konya Beyşehir Gölü Milli Parkı kuş gözlemciliğinin yapıldığı alanlardan bazılarıdır.

- **ATV (All Terrain Vehicle) ve Motorlar**

Tüm arazi ve hava koşullarında çalışmak üzere tasarlanmış, 3 ve 6 tekerlekli modelleri de olmasına rağmen daha çok 4 tekerlekli olarak üretilen, tek ya da çift kişilik kapasitelere sahip, benzinli içten yanmalı motorlar ile çalışan araçlardır. Zorlu arazi koşullarında ulaşımı kolay sağlaması için yapılmıştır. İlerleyen zamanlarda macera, doğa gezileri ve şehir içi ulaşımında kullanılmaya başlanmıştır. Bireysel veya grupça yapılabilen bir rekreasyonel aktivitedir. Kullanıcılar genellikle eğlence veya açık alan aktivitelerinde kullanmaktadır. Şehrin stresinden uzaklaşmak ve doğada vakit geçirmek isteyen kişilerin tercih ettiği rekreasyonel aktivitedir (Anonim, 2018c).

2.1.7. Suya Dayalı Rekreasyonel Aktiviteler

- **Yüzme**

Yüzme, profesyonel veya amatör olarak yapılabilen, belli kural, stil ve alanlara sahip bir spor dalıdır. Genellikle yaz aylarında fazlaca tercih edilen rekreasyonel

aktivitelerden biridir (Ceylan, 2005). Yüzmede toplam 5 stil bulunmaktadır (Türkiye Yüzme Federasyonu, 2019; Anonim, 2019ı):

Serbest Stil Yüzme: Kollar sırayla hareket ettirilir ve ayaklar da sırayla aşağı yukarı hareket ettirilir. Bu hareketlerin eş zamanlı olması önemlidir. Ayrıca yüzücünün istediği şekilde yüzebileceği herhangi bir stildir. Ferdi karışık ve karışık bayrak yarışlarında serbest stilin anlamı sırtüstü, kurbağalama ve kelebekten başka herhangi bir stil demektir. Yüzücü turu tamamladığında vücudunun herhangi bir yeri ile duvara dokunmalıdır. Yüzücü dönerken tamamen suya batabilir. Onun haricinde vücudunun herhangi bir bölgesi su yüzeyini kesmelidir.

Kurbağalama Yüzme: Kol ve bacak hareketleri eş zamanlı olmalıdır. Hiçbir zaman sırtüstü dönmeye izin verilmez. Kolları ensede birleştirip ileri doğru uzattıktan sonra yanlara açarak yapılır. Sonra dirsekler bükülerek arkaya atılır ve ayaklar da aynı şekilde bükülürken kafayla ileriye doğru gidilir. Yarışmanın boyunca yüzme döngüsü bir kurbağalama kol çekişi, bir kurbağalama ayak vuruşu şeklinde olmalıdır. Dönüşlerde ve yarış bitiminde eş zamanlı olacak şekilde iki elle duvara dokunulmalıdır.

Kelebek Stil Yüzme: Bu stilde hareket merkezi beldir. Bacak hareketleri senkronize olmalıdır. Her iki kol da su üzerinden birlikte ileriye atılmalı ve aynı anda geriye çekilmelidir. Dönüşlerde ve yarış bitiminde eş zamanlı olacak şekilde iki elle duvara dokunulmalıdır.

Sırtüstü Yüzme: Yarışmacılar elleri ile çıkış demirlerini tutarak ve yüzleri depar taşına dönük bir şekilde suyun içinde sıralanırlar. Çıkış işaretiyle beraber yüzücüler kendilerini itebilirler. Dönüş sırasında omuzlar göğse göre düşey olacak biçimde çevrilebilir. Bu dönüş haricinde sırtüstü yüzmeye devam edilir. Yüzme sırasında sırtın 90 derecelik açı ile suya temas etmesi gerekmektedir. Yarış bitiminde duvara sırtüstü pozisyonda dokunulmalıdır.

Karışık Yüzme: Ferdi karışık yarışlarda, yüzücüler dört stili şu sıralamaya göre yüzerler: Kelebek, sırt, kurbağalama ve serbest stil. Her yüzme stili dörtte bir (1/4) mesafeyi kapsamaludur. Karışık bayrak yarışlarında Sırtüstü, Kurbağalama Kelebek ve Serbest stil sırasıyla yüzülür. Her stil toplam yüzülecek mesafenin çeyreğini (1/4) oluşturmalıdır. Her bir bölüm o stilin kurallarına uygun olmalıdır. Bayrak

yarışlarında, bir önceki takım arkadaşının eli varış duvarına değmeden ayakları çıkış platformundan ayrılan yüzücünün takımı diskalifiye edilir. Ancak hatalı çıkış yapan yüzücü geriye dönerek çıkış duvarına dokunduktan sonra yarışa devam ederse diskalifiye edilmez.

Ülkemiz çok önemli kıyı alanlarına ve göllere sahiptir. Yüzme özellikle yaz aylarında, kıyı bölgelerinde tatil anlayışının doğal bir parçası olarak algılanan yaygın bir rekreasyonel faaliyetdir. Ayrıca her yaş için uygun bir rekreasyonel aktivitedir. Yüzme bir spor aktivitesi olmasının yanı sıra aynı zamanda sosyalleşme ve rekreasyona ulaşmayı da sağlayan çok yaygın bir faaliyetdir.

- **Olta Balıkçılığı**

Olta balıkçılığı her yaştan kişiler için uygun, büyük veya küçük herkesin yapabileceği, amatör ya da profesyonel şekilde de yapılabilen bir rekreasyonel aktivitedir. Genellikle deniz kenarlarında, derelerde, akarsularda, akarsuların deniz ile birleştikleri yerlerde, iskelelerde, doğal ve yapay göllerde yaygın olarak yapılmaktadır. Hem kişilerin serbest zamanlarını değerlendirdikleri hem de dinlenme, eğlenme, rahatlama, spor yapma, doğa ile iç içe olma amacıyla tercih ettikleri bir rekreasyonel aktivitedir. Ayrıca balık avlanılacak su yüzeylerinin durgun, geniş ve derin olması av şansını yükseltmektedir (Karahana ve Orhan, 2009; İmamoğlu, İmamoğlu ve İmamoğlu, 2014).

Balıkçılık:

- Ya bir deniz taşıtı vasıtası ile (tekne, yat, kayak) açık deniz ve göllerde ya da
- Akarsu, göl ya da deniz kıyılarında kıyı olta balıkçılığı şeklinde yapılmaktadır (Karahana ve Orhan, 2009).

- **Motorlu ve Motorsuz Su Araçlarıyla Gezinti**

Bot: Göl ve akarsularla yapılacak çeşitli rekreasyonel aktiviteler için farklı tasarımlarda, boyda ve malzemelerden üretilmiş botlar kullanılmaktadır. STOTT (1967) botçuluğun tam anlamıyla yapılabilmesi için, botçuluk alanının ölçüsünü desteklemeye yetecek kadar yeterli su alanının bulunması gerektiğini belirtmiştir. Günümüzde yüzmeden sonra en çok tercih edilen rekreasyonel aktiviteler arasında motorla ve botla gezinti yer almaktadır (Karahana ve Orhan, 2009).

Schneberger ve C.W.Threinen, Wisconsin Koruma Bölümünün Rekreatif Kullanımlar için Göl Yönetimi adlı çalışmalarında:

- Birbirine bağlı bir zincir oluşturmayan 200 dekardan küçük göllerin motorlu botlar için çok küçük olduğunu,
- Ayrıca her su kayağı biriminin yaklaşık 80 dekarlık bir su yüzeyine gereksinim duyduğunu belirtmiştir (Karahan ve Orhan, 2009).

Su Kayağı: Tekne arkası su kayağı ve kablolu su kayağı olmak üzere ikiye ayrılmaktadır.

- **Tekne Arkası Su Kayağı:** Su kayağı, sürat motoru veya kablolu bir mekanizmanın ayaklarında kayak bulunan kişiyi çektiği, su yüzeyinde yapılan bir spordur. Deniz, nehir, göl gibi sularda yapılabilir. Durgun ve düz su yüzeyi su kayağı yapmak için idealdir. Su kayağı yapılacak alanın 60 m genişlikte ve derinliğinin en az 1,5 m olması gerekir. Su kayağının, Barefoot (çıplak ayak), Show (gösteri) kayağı, Serbest stil atlama ve Maraton gibi farklı disiplinleri vardır. En önemli olan, 3 klasik disiplin ise Slalom, Jump (atlama) ve Trick (figür) dir (Türkiye Sualtı Sporları Federasyonu, 2019). Kayma ve denge sporu olan su kayağı yılın büyük bir bölümünde, bireysel veya grupça yapılabilen aktif rekreasyon aktivitesidir (Karahan ve Orhan, 2009).
- **Kablolu Su Kayağı:** Tekne olmadan gölün çevresine kurulu ve sadece kayak için özel olarak dizayn edilmiş kulelere bağlı, su yüzeyinden 10 m yükseklikteki bir kablo ile kişiyi çeken sistem ile yapılmaktadır. Gölün çevresindeki bu kablo saat yönünde veya saat yönünün tersine hareket etmektedir. Gücünü hızı 60km/sa'e kadar yükseltilebilen bir elektrik motorundan almaktadır. Su kayağından farklı sporcuları çekmekte kullanılan mekanizmadır. Su kayağında sürat motorları, kablolu su kayağında ise elektrikli bir motorla çalışan telesiyej kullanılmaktadır (Türkiye Sualtı Sporları Federasyonu, 2019).

Kürekçilik: Dengesiz bir tekne içerisinde geriye doğru tüm ana kas gruplarını kullanarak mümkün olduğunca hızlı gitmenin amaç edinildiği; göl, nehir gibi iç sularda veya denizde yapılan rekabete dayalı bir ekip spordur. Ayrıca bireysel de yapılabilir. Güç, denge, dayanıklılık, disiplin, beceri, psikolojik ve teknik yeterlilik gerektirir (Çetinkaya, 2009'dan Dağıstanlı, 2008; Kaya, 2019'dan Morpa, 1997).

Kürekçilik için yarış alanının uzunluğu 1000–2000 m, yarışmanın seviyesine göre 6 kulvar için 30 m genişlik ve en az 1 m'lik derinlik gereklidir. Bu kriterlere uygun birçok baraj gölü kürekçilik için uygundur (Karahana ve Orhan, 2009).

Rafting: Raft adı verilen botlarla, yüksekten akan nehirlerde akıntıyı kullanarak yapılan bir akarsu sporudur. Rafting, raftı devirmeden, kürekle yönlendirerek kayalar ve engeller arasından geçirmek şeklinde yapılır (Karahana ve Orhan, 2009).

Rafting 3,5-5 m uzunluğa sahip botlarla, 6-8 kişilik gruplar halinde yapılan bir takım sporudur. Raftingın yapıldığı akarsular zorluk derecesine göre altı kategoriye ayrılırlar. 6. derece en zor parkurları, 1. derece ise en kolay parkurları belirtir (Karahana ve Orhan, 2009). Kullanılan botların su geçirmeyen kauçuk malzemeden yapılması ve içine giren suyun tahliye edilmesi için tabanında deliklerin bulunması gerekmektedir. Ayrıca düşme ve yaralanmalara karşı can yeleği, kask ve ayakkabı gibi malzemelerin eksiksiz bulunması gereklidir (Uğurlu, 2005).

Rafting yarışmaları 4 disiplinden oluşur. Bunlar (Anonim, 2019i; Uluslararası Rafting Federasyonu, 2019, Bektaş, Karaman ve Mülazımoğlu, 2012):

- **Sprint:** Bu yarış biçiminde takımlar zamana karşı yarışır. Kısa mesafeyi hangi takımın önce bitireceği önemlidir.
- **Head to Head (H2H):** Takımlar sprint yarışlarındaki sonuçlara göre eşleştirilmekte ve burada elde ettikleri puanlara göre konum seçme avantajı elde etmektedirler. Akarsuda aynı hat üzerinde birden fazla takımın aynı anda yarıştığı ve takımların akarsuda daha iyi konum alarak finale varmayı amaçladığı yarış türüdür.
- **Slalom:** Bu yarışlar teknik olarak en zor olanıdır. İki denemeden oluşur ve en hızlı deneme geçerli olur. Yüksek derecede teknik ve ekip çalışması gerektirir.
- **Nehir İniş Yarışları:** yarış, sürekli ve güçlü akıntılara karşı yapılır. Teknik yetenek, dayanıklılık ve takım çalışması gerektirir. Nehrin durumuna bağlı olarak 3,5 ile 7 km arasında değişen mesafelerde, 4 ile 8 kişilik takımın oluşturduğu gruplar halinde yapılır. Nehir iniş yarışlarının toplam süresini rapidlerin durumu ve nehre ulaşımına bağlı olarak 20 ile 40 dk arasında değişir.

Kano: Kano, genellikle göllerde ve akış hızı çok yüksek olmayan akarsularda yapılan bir spordur. Ayrıca zorlu doğa şartları ile mücadele etmeye dayanan ve küçük bir tekneyi tek kürekle çekerek hedefe ulaştırmayı amaçlayan bir spordur. Kızılderililerin teknelerinden doğan kanolar her iki ucu sivri, düz dipli, hafif ve elde taşınabilen teknedir. Profesyonel kanolar genellikle tek kişiliktir. Güçlü akarsularda kullanılabilir. Rekreatif olarak kullanılan kanolar ise herkesin kullanabileceği, eğitimin ihtiyaç olmadığı kızılderili kanolarıdır. Durgun sularda ve birden fazla kişiyle kullanılabilirler (Derman, 2015; Uluşan, 2013). Rafting yapılabilen bölgelerin hemen hemen tümü kano sporuna da elverişli bölgelerdir (Karahana ve Orhan, 2009).

Türkiye Kano Federasyonu (2019), kano yarışmalarını 4 gruba ayırmıştır.

- **Durgunsu Kano:** Deniz, göl, akarsu gibi durgun su parkurlarında yapılan rekabete dayalı bir spordur. Kano ve kayak adı verilen iki farklı tekne çeşidi kullanılır.
- **Akarsu Slalom:** Akarsularda yapılmaktadır. Manevra yeteneği ve dikkat gereklidir. Adrenalinin seviyesinin yüksek olduğu yarış biçimidir.
- **Dragon Bot:** Takım halinde yapılır. Davulcu eşliğinde eş zamanlı kürek çekmek önemlidir. 200-500 m arasında değişen parkurlarda yapılmaktadır. Amaç en kısa sürede parkurun tamamlanmasıdır.
- **Deniz Kanosu:** Sadece denizlerde yapılmaktadır. Başlangıç ve bitiş noktaları işaret şamandıralar ile belirlidir. Ayrıca dönme noktaları bulunabilir. Kısa mesafeler en az 200 m, uzun mesafeler ise 1000 m'den az olmayacak şekilde yapılır. Birden çok takım aynı anda yarışabilir.

2.1.8. Özel Tesis Gerektiren Rekreatif Aktiviteler

• Golf Oynamak

Golf; topu başlama yerinden (tee) yeşil alandaki (green) deliğe oyun kurallarına uygun olarak başarılı vuruşlarla sokulmasından oluşan bir spordur (Güntan, 2009).

Birçok spor dallarından farklı olarak, golf sahalarının tasarımında birbirine benzerlik görülmemektedir. Tesis edildikleri coğrafi koşullara göre farklı

tasarlanmaktadır. Doğal bitki örtüsünün korunduğu golf sahaları hem estetik açıdan hem de ekolojik açıdan daha değerli sahalardır. Ayrıca doğal ortam, eğimler ve ağaçların yapısı oyunun zorluk derecesini belirlemede rol oynamaktadır. Bu sebeple sporcunun ilk defa oynayacağı sahada keşif turuna çıkması ve sahayı tanınması başarılı olması açısından önemlidir. Golf sahaları ilk dokuz ve ikinci 9 olmak üzere toplamda 18 çukurdan oluşmaktadır. Alanın uzunluğu 5900-6400 m arasında değişmektedir. Çukurların uzunluğu ise 90-550 m arasında değişir. Oyunun başlangıç yeri, çevredeki araziden biraz yüksekte, düzgün kesilmiş bir çim alanına sahip ve farklı seviyelerdeki golfçüler için başlama hattını belirten işaretler bulunan küçük bir alandır. Her parkurda oyuncunun oyunu kaç vuruşta (par) bitirmesi gerektiği belirtilmekte ve oyuncular en az vuruş sayısı ile oyunlarını bitirmeye çalışmaktadırlar (Yeni Başlayanlar İçin Golf, 2005; Anonim, 2018d).

Ülkemizdeki golf sahaları, ziyaretçilerinin doğa ile iç içe olabilecekleri genellikle denize, alışveriş ve eğlence merkezlerine yakın bölgelerde tesis edilmişlerdir (Anonim, 2018d).

• **Kar Kayağı Yapmak**

İnsanların kar üzerinde ağırlığı daha geniş bir alana yayarak, yumuşak kara batmadan, kaymayla ilerlemesine yarayan, adım atıldığında ise ortası esneyerek kara yapışıp ayakla vücudu ileri itme imkânı veren araç ve bu araç kullanılarak yapılan bir spor dalıdır (Anonim, 2018e).

Türkiye Kayak Federasyonu (2018)'na göre bünyesinde 5 adet spor disiplini vardır. Bunlar:

- **Alp Disiplini:** Kar üzerinde kayaklarla, kapılardan geçerek en hızlı aşağıya inmenin temel olduğu bir yarışmadır. Dört önemli disiplin vardır. Bunlar; Slalom (SL), büyük slalom (GS), super büyük slalom (super-G) ve iniş yarışlarıdır.
- **Kayaklı Koşu (Kayaklı Kros):** Engeli ve dağlık bir arazide kayakla yapılan uzun mesafeli yarıştır. Uluslararası yarışmaların standart mesafeleri erkeklerde 15, 30 ve 50 km, bayanlarda ise 5 ve 10 km'dir.

- **Kayakla Atlama:** Dik bir rampadan aşağı kaymayı, havalanmayı, mümkün olduğunca yükseğe atlamayı ve ardından düşmeden yumuşak bir biçimde en uzak noktaya inmeyi içeren gösterişli bir spordur.
- **Snowboard:** Karda yapılan bir spor dalıdır. Surfboard ve kayakdan tek farkı, karda yapılıyor olmasıdır.
- **Biatlon:** Kayaklı koşu ile tüfekli atışın bir araya getirildiği kış sporudur. Tüm engebeli parkurlardaki turlarda, yarışmayı ve atış mesafesindeki hedeflere ateş etmeyi içerir.

Uluslararası Rafting Federasyonu (2019) ise kayak sporunu; Kayaklı Koşu, Kayakla Atlama, Kuzey Kombine, Alpin, Serbest Stil ve Snowboard olmak üzere 6 ana kategoride ele almaktadır.

2.2. Önceki Çalışmalar

Rekreasyon konusunda farklı alanlarda birçok çalışma yapılmıştır. Tezin gelişimi için yararlı olabilecek çalışmaların bazıları tarih sırasına göre özetlenmiştir:

Karadağ ve Akpınar'ın 2003 yılında yaptığı "Eğirdir ilçesinin Rekreasyon Kaynaklarının Belirlenmesi ve Değerlendirilmesi" adlı makalede Isparta ili Eğirdir ilçesi çalışma alanı olarak seçilmiştir. İlçenin doğal ve kültürel özellikleri incelenmiş, mevcut rekreasyon alanları değerlendirilmiş ve öneriler geliştirilmiştir. Doğal ve kültürel kaynaklarda yapılabilecek çeşitli rekreasyonel aktiviteler belirlenmiştir. Yerel kaynakların yeterince değerlendirilemediği ve yeterli rekreasyonel kullanım olanakları yaratılmadığı sonucuna varılmıştır.

Bulut (2003) tarafından hazırlanan, "Palandöken (Tekederesi) Baraj Göleti'nin Rekreasyonel Kullanımlar Yönünden Değerlendirilmesi" adlı makalede anket çalışması yapılarak mevcut durum değerlendirilmesi yapılmıştır. Alanın kullanıcıların rekreasyon ihtiyacını tam olarak karşılayamadığı tespit edilmiştir. Mevcut yapının geliştirilmesi için estetik ve fonksiyonel düzenlemeler ile alanın yeniden düzenlenmesi gerektiği sonucuna varılmıştır. Öneri alan kullanım planı hazırlanmıştır.

Büyükdoğan (2008) tarafından hazırlanmış yüksek lisans tezinde, ilk olarak rekreasyon ve sürdürülebilirlik konularında literatür taraması yapılmıştır. Daha

sonra çalışma alanında rekreasyonel olanak sağlayan doğal ve kültürel değerler tespit edilmiştir. Tespitler sonucunda mevcut kaynaklar belirlenmiş ve yeni rekreasyonel kullanım alanları belirlenmiştir. Ayrıca mevcut ve belirlenen alternatif alanlarda sürdürülebilirliğin sağlanması için öneriler geliştirilmiştir.

“Alan Kullanım Planlamasında Rekreasyonel Alan Kullanım Ölçütlerinin Belirlenmesi: Isparta Ovası Örneği” (Akten, Yılmaz ve Gül, 2009) adlı çalışmada yöntem olarak arazi uygunluk çözümlemelerinde yardımcı olacak ölçütler ve alt ölçütler belirlenmiştir. Bu ölçütler peyzaj mimarı ve şehir bölge planlama uzmanlarına danışılarak belirlenmiştir. Belirlenen ölçütler ve alt ölçütler kullanım potansiyelini belirlemedeki etkinlikleri yönünden 4’lü Likert ölçeği ile değerlendirilmiştir. Elde edilen sonuçlarda, çalışma alanının sahip olduğu doğal özelliklerinin yeterince değerlendirilmediğidir. Oluşturulan çizelgenin sonucuna göre, rekreasyon açısından I. derecede uygun olan alanlar en yüksek puan değerini alan alanlardır. Rekreasyonel aktivite olarak en çok piknik yapılmaktadır. Rekreasyona II. derecede uygun alanlar daha çok tarımsal değere sahiptir. Bu alanların turizm ve rekreatif aktivitelerle birleştirilerek kullanılması önerilmektedir. Rekreasyona III. derecede uygun alanlar ise sınırlayıcıdır. Farklı topoğrafik yapıya sahiptir. Dağcılık, trekking, iz bulma/sürme (pathfind) gibi rekreasyonel aktivitelerin yapılması için uygun ortam oluşturmaktadır.

“Rize Kenti Doğal Güzellikleri ve Rekreasyonel Potansiyeli” (Dinçer, Yüksek, Çilli ve Yılmaz, 2012) adlı bildiri Rize kentinin doğal ve kültürel özellikleri araştırılmıştır. Yapılan araştırma ve gözlemler sonucunda rekreasyon alanlarının birçok farklı kullanıma imkan sağlayacak bir potansiyele sahip olduğu belirlenmiştir. Ayrıca bazı sorunlar tespit edilmiş ve bu sorunların çözümü için öneriler geliştirilmiştir.

Sandal ve Kandemir (2013)’in hazırladığı, “Kahramanmaraş İlindeki Günübürlük Rekreasyon Alanlarının Potansiyelinin Belirlenmesi ve Kullanımı İle İlgili Sorunlar” adlı makalede Kahramanmaraş ilindeki bazı mesire alanı olarak kullanılan günübürlük rekreasyon alanları üzerinde çalışılmıştır. Rekreasyon alanlarının potansiyel değerleri ve kapasite değerleri çeşitli kriterler uygulanarak belirlenmiştir. Elde edilen bütün veriler ArcGIS 9.3 yazılımı kullanılarak rekreasyon alanlarının haritalarının üretilmesine yardımcı olmuştur. Ayrıca halka yapılan anket çalışması ile alan kullanımı ve alanların korunması, geliştirilmesi

hakkında bilgi toplanmıştır. Çalışma sonuçları SPSS programında değerlendirilmiş ve sonuçlar ortaya konulmuştur.

Çavuş (2014) tarafından hazırlanan çalışmada, araştırma konusu olarak Trabzon iline 10 km uzaklıkta yer alan ve turizm potansiyeli taşıyan Sera Gölü seçilmiştir. Sera Gölü ve çevresinde çeşitli rekreasyonel aktivitelerin yapılabilirliği ve ekoturizm açısından önemli avantajlara sahip olduğu belirtilmiştir. Sera Gölü ve çevresinde piknik yapmak, yürüyüş yapmak, manzara seyri, kamp yapmak, kayıkla gezinti, amatör olta balıkçılığı, fotoğraf çekme, yamaç paraşütü gibi çeşitli aktivitelerin yapılabileceği tespit edilmiştir. Ayrıca çalışmanın sonuç bölümünde gününbirlik rekreatif aktiviteler için öneriler verilmiştir.

Metin (2011) tarafından hazırlanan yüksek lisans tezinde önemli 3 rekreasyon alanı belirlenmiştir. Bu alanların yeterliliği ve halkın taleplerini belirleme amaçlı anket çalışması yapılmıştır. Mevcut sorunların nedenleri araştırılmıştır. Sonuçlar doğrultusunda mevcut sorunları ortadan kaldıracak öneriler geliştirilmiştir.

Sağlık ve Kelkit (2014)'in hazırladığı “Çanakkale Kent Halkının Rekreasyonel Eğilim ve Taleplerinin Belirlenmesi” adlı makalede 5 rekreasyon alanı seçilmiştir. Anket çalışması ile kullanıcı tercih ve talepleri belirlenmiştir. Kullanıcı istekleri doğrultusunda alanların geliştirilmesi için öneriler getirilmiştir. Ayrıca yeni rekreasyon alanlarına ihtiyaç ve talebin olduğu belirlenmiştir.

“Porsuk Çayı Adalar Mevkii ve Çevresinin Rekreasyonel Kullanımının Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma” (Sarıçam ve Hepcan, 2015) adlı araştırma makalesinde anket çalışması ile Porsuk Çayı ve çevresinin rekreasyonel kullanımı belirlenmiştir. Kötü durumda olan Porsuk Çayı için düzenleme önerileri geliştirilmiştir. Çayın çevresinde yer alan kafeler, oturma, dinlenme alanları ve nehri seyretme pasif rekreasyonun yapılmasına imkân sağlaması önerilmiştir. Kent içerisinde geçen diğer akarsularda da bu şekilde düzenleme yapılmasına yönelik öneriler sunulmuştur.

Kartal (2015) tarafından yapılmış yüksek lisans tezinde, Gaziantep ve yakın çevresinde yer alan tarihi, doğal ve kültürel alanlar incelenmiştir. Bu alanları çoğu rekreasyonel alan olarak kullanılmaktadır. Yapılan incelemeler ve anket çalışması sonucunda değerlendirmeler yapılmıştır. Rekreasyonel aktivitelerin geliştirilmesi için öneriler sunulmuştur.

“Rekreasyonel Alan Kullanım Taleplerinin Belirlenmesi: Erzincan Kenti Örneği” (Yalçınayavuz ve Yılmaz, 2016) adlı çalışmada Erzincan kentinde halk tarafından ziyaret edilen 5 farklı çalışma alanı belirlenmiştir. Bu alanların anket çalışması ile analizi yapılmıştır. Ayrıca halkın rekreasyona bakış açısı, rekreasyon ihtiyaçları ve alan tercihleri belirlenmiş, istek ve önerileri saptanmıştır. Bu çalışma ile kent planlama kararlarına altlık oluşturulması da amaçlanmaktadır.

“Samsun/Bafra Kent Merkezi ve Yakın Çevresi Rekreasyon Alanlarının Değerlendirilmesi” (Gökkyer, Öztürk, Demir ve Güler, 2016) adlı makalede kullanıcı görüşlerinin değerlendirildiği anket çalışması ile Bafra ilçesindeki mevcut rekreasyon alanları değerlendirilmiştir. Rekreasyon alanlarının planlama ve tasarım aşamalarında kullanıcı tercihlerinin önemli olduğu belirtilmiştir. Mevcut alanları geliştirmek ve olası sorunları engellemek adına çeşitli öneriler geliştirilmiştir.

Rüzgar (2016) tarafından hazırlanan yüksek lisans tezinde, Adıyaman ilinin turizm ve rekreasyon potansiyelinin belirlenmesi için ilin doğal ve kültürel peyzaj envanteri çıkarılmıştır. Çalışma alanının mevcut sorunlarını tespit etmek, geliştirmek, potansiyel alan kullanımlarını belirlemek ve öneriler geliştirmek için anket çalışması yapılmıştır. Turizm planı ve rotası oluşturulmuş, sorunlara yönelik öneriler sunulmuştur.

Çalışkan ve Çelik (2017), rekreasyon planlaması bulunmayan Bursa ili Mustafakemalpaşa ilçesinin doğal ve kültürel peyzaj özellikleri belirlenmiştir. Bu özellikler Gülez Yöntemi ile analiz edilmiştir. Analiz sonucunda çalışma alanının rekreasyon potansiyeli çok iyi olarak belirlenmiştir. Çalışma alanı içerisinde yer alan doğal ve kentsel sitlerin rekreasyonel kullanımına yönelik koruma odaklı öneriler geliştirilmiştir.

Okuyucu (2018), Bilecik halkının rekreasyonel talep ve eğilimlerini tespit etmek amacıyla anket çalışması yapmıştır. Anket sonucunda katılımcılar ildeki rekreasyonel imkânları yetersiz bulmuşlardır. Bu sonuçları doğrultusunda kente ve kent halkına fayda sağlayacak öneriler geliştirilmiştir.

Nemutlu (2018) tarafından yapılan “Turizm ve Rekreasyon Rotası Belirlenmesi: Çanakkale Örneği” adlı çalışmada, çalışma alanının kültürel peyzaj değerini belirlemek için formlar oluşturulmuş ve halk ile görüşme yapılmıştır. Belirlenen

değerler doğrultusunda turizm ve rekreasyon rotaları oluşturulmuştur. Bu rotalara Google Earth 2018 programı ile kuş uçuşu mesafelerle karar verilmiştir.

3. MATERYAL VE YÖNTEM

Yüksek lisans tezi olarak hazırlanan bu çalışmanın ana materyalini Aydın ili Efeler merkez ilçesi ve yakın çevresi oluşturmaktadır. Yöntemsel olarak ise araştırma amacına uygun olarak anket çalışması, arazi gözlemi ve alternatif alan önerileri olmak üzere üç metodolojik yaklaşım benimsenmiştir. Aşağıda araştırma materyali ve araştırma yöntemi detaylı olarak sunulmuştur.

3.1. Materyal

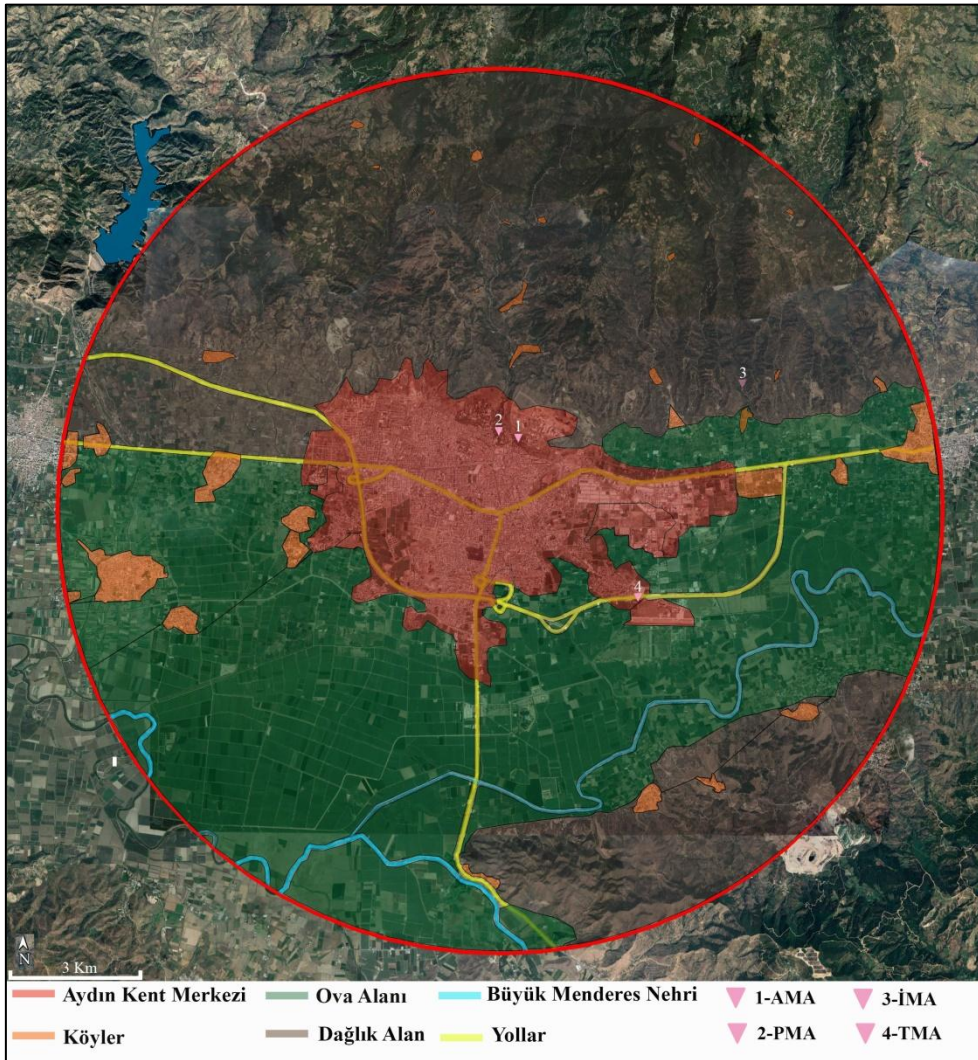
Çalışmanın ana materyalini; Aydın kenti ve yakın çevresinde bulunan doğal ve kültürel alanlar ve bu alanlara bağlı rekreasyonel olanaklar oluşturmaktadır. Konuyla ilgili gözlem çalışmaları sırasında alınan notlar ve çekilen fotoğraflar, özgün olarak hazırlanmış anket formu, arazi gözlem formu ve verilerin analizinde kullanılan bilgisayar yazılımları çalışmanın diğer materyallerini oluşturmaktadır. Çalışmanın yürütülmesinde Google Earth Pro, Adobe Photoshop CC 2019, IBM SPSS Statistics 23, Microsoft Word 2010 programları kullanılmıştır.

Ayrıca Aydın kentsel alanı ve fiziki yapısı ile ilgili harita ve dokümanlar konuyla ilgili resmi kurumlardan elde edilen bilgi ve belgeler, benzer konuda daha önce yapılmış çalışmalar, literatür bilgileri ve fotoğraflar tez çalışmasının diğer materyalini oluşturmaktadır.

3.1.1. Çalışma Alanının Coğrafi Konum ve Yapısı

Aydın ili, 37°-44' ve 38°-08' kuzey enlemleri ile 27°-23' ve 28°-52' doğu boylamları arasında yer almaktadır. Büyük Menderes Nehri ve kollarının oluşturduğu Büyük Menderes Havzası içerisinde olup, havzanın Aşağı Büyük Menderes bölümünde yer almaktadır. Büyük Menderes Nehri 584 km devam ederek Ege Denizi'ne kadar ulaşmaktadır. Orta ve batı kesiminde verimli ovalar, kuzey bölümünde Aydın Dağları, güney bölümünde ise Menteşe Dağları yer almaktadır. Yüzölçümü 8007 km², rakımı 65 m'dir. Batısında Ege Denizi bulunan Aydın ili, doğusunda Denizli, kuzeyinde İzmir ve Manisa, güneyinde Muğla illeri ile komşudur (Aydın Tarım Master Planı, 2018). Çalışma alanını Aydın kenti Efeler merkez ilçesi ve yakın çevresi oluşturmaktadır (Şekil 3.1). 6360 sayılı kanun ile 12 Kasım 2012'de Aydın Merkez ilçesinin kaldırılması sonucu kurulmuştur. Efeler ilçesinin yüzölçümü 631 km², rakımı 40 m'dir. Büyük

Menderes Vadisi ilçenin batısından doğusuna doğru devam etmektedir (T.C. Efeler Belediyesi, 2020a).

Şekil 3.1. Çalışma alanı

Aydın ilinin % 63,4'ünü dağlar kaplamaktadır. 2830 m yüksekliğe sahip olan Baba Dağı ilin en yüksek noktasını oluşturmaktadır. 2300 m ile Akdağ, Madran Dağı (1792 m), Karıncalı Dağ (1703 m) ve 1367 m yüksekliğe sahip Beşparmak Dağı diğer önemli yükseltilerdir. Ovalar ise Aydın ilinin % 21'ini oluşturmaktadır. Çoğunlukla Büyük Menderes Havzası'nın çevresinde yer almaktadır. 4000 km²'lik bir alanı kaplamaktadır. Ovanın denizden yüksekliği 40 m'dir. Havzada Söke,

Koçarlı, Çine, Aydın, Nazilli, Akçay gibi verimli ovalar bulunmaktadır. Geriye kalan % 15,6'sını ise platolar oluşturmaktadır. Platoların çoğu ormanlarla ve makilerle kaplıdır. Aydın'ın en önemli platosu, adını ilin kuzeyinde bulunan tarihi Tralleis Antik Kenti harabelerinden alan Tralles Platosudur (Koday ve Akbaş, 2016; Aydın Tarım Master Planı, 2018).

Dağların denize dik olması, kıyı şeridinin girintili çıkıntılı bir yapıya sahip olmasına neden olmuştur. Büyük Menderes Deltasının bu oluşum aşamasında birçok lagün, bataklık, göl gibi sulak alanlar oluşmuştur. Bu oluşan sulak alanlardan en önemlileri; Dilek Yarımadası Büyük Menderes Deltası Millî Parkı, Büyük Menderes Nehri deltasının güneydoğu kesiminde yer alan Bafa Gölü Tabiat Parkı (Büyük Menderes Nehrinin Ege Denizine döküldüğü alandan yaklaşık 17 km uzaklıktadır.) ve Bafa Gölü Tabiat Parkı'nın kuzeyinde yer alan Azap Gölü'dür. Ayrıca Aydın ili 150 km'lik sahil şeridinde sahiptir (Aydın-2040 İl Nazım İmar Planı Açıklama Raporu, 2018).

3.1.2. Çalışma Alanının İklim ve Bitki Örtüsü

Aydın ilinde Akdeniz iklimi görülmektedir. Yaz ayları sıcak ve kurak, kış ayları ise ılık ve yağışlı geçmektedir. Aydın ilinde yer alan dağların denize dik olması, denizel etkinin iç alanlara kadar ilerlemesini ve denizin ılıman etkisini göstermesini sağlamaktadır (Aydın-2040 İl Nazım İmar Planı Açıklama Raporu, 2018).

Meteoroloji Genel Müdürlüğü uzun yıllık (1941-2018) verileri incelendiğinde, Aydın ilinde yıllık ortalama sıcaklık 17.7 °C'dir. 1941-2018 tarihleri arasında ölçülen en yüksek sıcaklık 02.07.2017 tarihinde 44.8 °C'dir. En düşük sıcaklık ise 04.01.1942 tarihinde -11.0 °C olarak ölçülmüştür. Aydın ilinin yıllık toplam yağış miktarı ortalaması 647.0 mm'dir. Ortalama yağışlı gün sayısı 79.8'dir. En çok yağış miktarı Aralık ayında, en az yağış miktarı Temmuz ve Ağustos aylarında görülmüştür. Günlük toplam en yüksek yağış miktarı 04.01.2009 tarihinde 93.8 mm olarak ölçülmüştür. Aydın ilinin hâkim rüzgâr yönü Doğu yönlü rüzgârlardır. Mevsimler değişimlere bağlı olarak ikincil derece hâkim rüzgâr yönü Batı-Kuzeybatı yönlü rüzgârlardır. Ortalama rüzgâr hızı 1,6 m/sn'dir. Ortalama güneşlenme süresi ise 86.5 saattir (Meteoroloji Genel Müdürlüğü, 2020).

Aydın ili, yaygın bitki örtüsü olarak Akdeniz ikliminin özelliklerini taşımaktadır. Kıyı alanlarından itibaren 500-600 m yüksekliğe kadar olan alanlarda maki topluluklarının yayılış gösterdiği görülmektedir. Maki topluluklarının bittiği noktada meşe ağaçlarının yoğunlukta olduğu geniş yapraklı ağaçlar ve daha sonra iğne yapraklı ağaçlar bulunmaktadır. *Pinus brutia* Ten. (kızılçam) ve *Pinus nigra* Arn. (karaçam) yoğun bir alan kaplamaktadır (Yazıcı, 2005).

Ormanlık alanlara baktığımızda, toplam ormanlık alan 326.605 hektardır. Toplam ormanlık alanın 123.050 hektarı bozuk orman (%38), 203.555 hektarı ise normal orman (%62) statüsündedir (Orman Genel Müdürlüğü, 2020). Ormanlık alanlarda *Pinus brutia* Ten. (kızılçam), *Pinus nigra* Arn. (karaçam), *Pinus pinea* L. (fıstık çamı), *Arbutus andrache* L. (sandal ağacı), *Phillyrea spp.* (akçakesme), *Erica arborea* L. (funda), *Alnus spp.* (kızılağaç), *Platanus orientalis* L. (çınar), *Quercus spp.* (meşe), *Juniperus spp.* (ardıç), *Salix spp.* (söğüt), *Juglans spp.* (ceviz) ve *Populus spp.* (kavak) bulunmaktadır. Ayrıca *Thymus spp.* (kekik), *Salvia spp.* (adaçayı), *Orchis morio* L. (salep), *Rubus spp.* (böğürtlen), *Lavandula spp.* (lavanta), *Fragaria vesca* L. (yabani çilek) ve *Capparis spinosa* L. (kapari) gibi bitkiler de ilin florasını oluşturmaktadır (Aydın Tarım Master Planı, 2018).

Tarım alanlarını, tarla tarımı ve zeytinlikler oluşturmaktadır. Tarla tarımı yapılan alanlarda pamuk, mısır, buğday, arpa, tütün, kestane, zeytin ve incir üretimi yapılmaktadır. Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), 2018 verilerine göre toplam işlenen tarım alanı 141.140 hektardır. Tarım alanlarında sebzeler 9700 hektar, uzun ömürlü bitkiler 215.427 hektar, meyveler, içecek ve baharat bitkileri 59.584 hektar, bağ alanı 1.550 hektar, yem bitkileri 59.744 hektar, süs bitkileri 31 hektar ve zeytin ağaçları 154.293 hektar alanı kaplamaktadır (TÜİK, 2020a).

3.1.3. Çalışma Alanının Tarihi

Aydın'da, Prehistorik Devirlerde birden fazla höyük ve yerleşim yeri olduğu tespit edilmiştir. Bu höyüklerden en önemlisi, Aydın ilinin 1,5 km batısında bulunan Dedekuyusu (Deştepe) Höyüğüdür. Höyükte bulunan seramikler yerleşimin milattan önce 4500 yılına kadar gittiğini göstermektedir. Aydın iline dair ilk tarihi bilgilere ise Hitit kaynaklarında rastlanılmıştır. Bu kaynaklara göre, "Seha" adı verilen bir nehirden yani Büyük Menderes Nehrinden bahsedilmektedir (Altun, 2016).

Günümüzde Aydın yani Tralleis, M.Ö. 13. yüzyılda Kestane Dağları'nın (Mesogis) eteklerinde, geniş ve yüksek bir platoda yer alan bölgeye Traklar tarafından kurulmuştur. Antik dönem Yunan tarihçi Strabon'a göre kent, Büyük Menderes Nehri'nin kuzeyi boyunca uzanmaktadır. Ayrıca önemli ticaret yollarının üzerinde bulunan kent güçlenmiş ve değerlenmiştir. Günümüzde ise Tralleis'ten kalan tek yapı olan Gymnasium bölümünün kemer kalıntıları nedeniyle "Üçgözler" olarak anılmaktadır (Aydın İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, 2020a; Anonim, 2020). Ayrıca göçebe yaşayan Traklar, Büyük Menderes Ovası'nda yerleşik hayata geçip tarım yapmaya başlamışlardır (Uğur, 2003'ten Tunçdilek, 1986: 27).

Tralleis kenti, Lidya döneminde en parlak çağını yaşamıştır. Karya, Kilikya, İran, Suriye ve Uzak Doğu gibi çeşitli bölgelerden gelen ticaret mallarının toplandığı ve Ege Limanına gönderildiği dağıtım merkezi konumunda olmuştur (T.C. Aydın Büyükşehir Belediyesi, 2020a).

Daha sonra M.Ö. 546 Lidya Krallığı'na son veren Perslerin egemenliğine giren Tralleis, M.Ö. 333'te Anadolu'ya gelen Büyük İskender'in yönetimi altına girmiştir (Uğur, 2003'ten Özgan, 1982; Mansel, 1995).

Makedonya İmparatorluğu'nun yıkılmasından sonra bölge Romalıların hâkimiyetine geçmiş ve böylece M.Ö. 133'de Helenistik çağ sona ererek, Roma Çağı başlamıştır (Yazıcı, 2005). Fakat 395 yılında Roma İmparatorluğu'nun ikiye ayrılmasından sonra Tralleis, Doğu Roma İmparatorluğu (Bizans İmparatorluğu) hâkimiyetinde kalmıştır (Deniz, 2005'ten Mazlum, 2000).

Tralleis, 11. yüzyılın başlarında Selçuklular tarafından Bizans İmparatorluğu'nun elinden alınmıştır. 1282 yılında ise Menteşeoğulları Beyliği tarafından yönetilmiştir. Böylece Türkler, Menderes Havzasına tamamen hâkim olmuşlardır. Bu bölgenin güzel ve korunaklı olması nedeniyle kente "Güzelhisar" adını vermişlerdir. 1308 yılında Aydınöğulları Beyliği'nin yönetimine geçmiştir. Bu dönemde kentin adı "Aydın" olarak değiştirilmiştir. 1426 yılında ise II. Murat tarafından Osmanlı topraklarının yönetimine katılmıştır. Fakat kent, 27 Mayıs 1919 yılında Yunanlılar tarafından işgal edilmiştir. 30 Haziran 1919'da geriye alınan kent tekrar Yunanlıların istilasına uğramıştır. 7 Eylül 1922 yılında Yunanlı işgalcilerden tekrar kurtarılan kent, Cumhuriyetin ilanıyla beraber Türkiye

Cumhuriyeti topraklarına katılmıştır (Altun, 2016; Aydın İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, 2020a).

2012 yılında büyükşehir olmasıyla beraber Aydın olan il merkezinin adı Efeler merkez ilçesi olarak değişmiştir. Efeler ilçesinin tarihi ve kültürel değerleri şunlardır; Tralleis, Alihan Oğlu İsmail Türbesi, Tabakhane Hamamı, Tabakhane Köprüsü, Üveys Paşa Camii, Hasan Çelebi Camii (Eski Yeni Camii), Ramazan Paşa Camii, Gümrük Önü Hamamı (Çifte Hamam), Ağaçarası Camii (Kırmızı Minareli Camii), Bey Camii (Süleyman Bey Camii), Hacı Ömer Dede Mescidi (Tekkesi), Surlar, Rum Hamamı, Nasuh Paşa Külliyesi, Kemer Namazgâhı, Dedekuyusu Namazgâhı, Bey Hamamı (Cemal Bey Hamamı), Afife Hanım Çeşmesi, Cihanoğlu Külliyesi, Atike Hanım Çeşme ve Sebili, Çavuş Köprüsü, Köprülü Mahallesi Sıbyan Mektebi, Ramazan Paşa Mahallesi Sebili, Cihanzade Mehmed Bey Çeşmesi, Fatma Hanım Sıbyan Mektebi Ve Sebili, Anonim Sebil, Özel Hamam, Aydın Merkez Dükkanönü Camii, Anadolu Teknik Lisesi, Tahir Paşa Konağı, Ekrem Çiftçi Evi, Eyüp Şahin Evi, Madran Palas, Şehitler Anıtı, Ziraat Bankası, Milli Aydın Bankası, Hükümet Konağı, Tariş Avlusu'ndaki Baca Ve Tariş Binası, İl Halk Kütüphanesi ve Emnalar Evi'dir (T.C. Efeler Belediyesi, 2020b).

3.1.4. Çalışma Alanının Nüfus ve Ekonomisi

2019 yılı TÜİK verilerine göre Efeler ilçe nüfusu 293.816 kişidir. Nüfusun %49,42'si erkek (145.217 kişi), %50,58'i (148.599 kişi) kadındır. 2019 yılı Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi verilerine göre Aydın il nüfusu 1.110.972 kişidir. Nüfusun 552.626 (%49,74) kişisini erkek, 558.346 (%50,26) kişisini kadınlar oluşturmaktadır. İl nüfusu 2018 yılına göre %1,20 artış göstermiştir. Bu da 13.226 kişiye tekabül etmektedir. Kilometrekareye düşen kişi sayısı 142 kişidir (TÜİK, 2020b). Aydın ili 2018-2019 yıllarını kapsayan göç alma-verme verileri henüz yayınlanmamıştır. 2017-2018 yıllarında Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi verilerine göre Aydın ilinin aldığı göç 47.005 kişi, verdiği göç ise 36.462 kişidir. Göç hızı %9,65'tir (TÜİK, 2020c).

Aydın ilinde ekonomik gelişmeler tarım, turizm, sanayi ve hayvancılık yönünde gelişmektedir.

Tarım: Akdeniz ikliminin etkisi ve Büyük Menderes Havzasının verimli toprakları üzerinde yer alan Aydın ilinde yaygın olarak tarım yapılmaktadır. Tarım için düz alanların bulunması, sulama imkânının kolay olması, ulaşım rahatlığı ve makineli tarımın yaygınlaşmasıyla tarım sektörü gelişmiştir. İl genelinde en çok incir, zeytin, pamuk, kestane, çilek, enginar, yerfıstığı, mısır, turunçgil üretimi yapılmaktadır (T.C. Aydın Büyükşehir Belediyesi, 2020b; T.C. Aydın İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, 2020c).

Turizm: Tarımdan sonra gelen ikinci gelir kaynağıdır. Aydın ili 150 km'lik sahil şeridine sahiptir. Aydın kentinin Kuşadası ve Didim olmak üzere 2 önemli turizm merkezi vardır. Bu ilçelerde ikinci konutların yanı sıra konaklama amacıyla gelen ziyaretçiler ve günübirlik gelen ziyaretçiler yoğun olarak bulunmaktadır. Yüzme, dalma, yelken, sörf, su paraşütü, su kayağı yapma, olta balıkçılığı gibi çeşitli rekreasyonel aktiviteler yapılmaktadır (T.C. Aydın Büyükşehir Belediyesi, 2020c; T.C. Aydın Ticaret Odası, 2020).

İlde kültürel turizm amacına hizmet eden toplam 9 müze ve 23 ören yeri bulunmaktadır. Bu müzelerin 5'i Kültür ve Turizm Bakanlığına (Aydın Müzesi, Yörük Ali Efe Etnografya Müzesi, Afrodiasias Müzesi, Karacasu Etnografya Müzesi, Milet Müzesi), 4'ü belediyelere ve Adnan Menderes Üniversitesine (Çine Kuva-i Milliye Müzesi, Çine Arıcılık Müzesi, Nazilli Etnografya Müzesi ve Kuşadası Zeytin ve Zeytincilik Müzesi) bağlıdır. Önemli ören yerleri ise; Afrodiasias (Karacasu), Alabanda (Çine), Alinda (Karpuzlu), Apollon Tapınağı (Didim), Gerga (Çine), Harpasa (Nazilli), Magnesia (Germencik-Ortaklar), Mastaura (Nazilli), Milet (Didim), Nysa (Sultanhisar), Priene (Söke), Tralleis (Aydın-Merkez)'dir (T.C. Aydın Valiliği, 2020).

Termal turizm incelendiğinde, Aydın İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü 2007 yılı başında Buharkent bölgesini "Buharkent Termal Turizm Gelişim Bölgesi" ve Aydın Merkezde Ilıcabaşı'nı da içine alan İmamköy çevresini "Tralleis Termal Turizm Gelişim Bölgesi" ilan etmiştir. Natur-Med - Davutlar ve Germencik Alangüllü Kaplıcaları, Kızıldere, Sultanhisar - Salavatlı, Ortaklar - Gümüşköy Kaplıcası termal kullanıma yöneliktir (Aydın İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, 2020b). Aydın Büyükşehir Belediyesi, 2020 verilerine göre Germencik'teki Alangüllü (Bozköy), Ömerli ve Gümüş (Gümüşilica); Kuşadası'nda Davutlar, Sultanhisar'da Salavatlı ve Buharkent'te olmak üzere toplam 6 bölgede termal işletme bulunmaktadır (T.C. Aydın Büyükşehir Belediyesi, 2020c).

Sanayi: Aydın sanayisi, genel olarak tarım ürünlerini işlemeye yönelik gelişmiştir. Zeytin, zeytinyağı, incir, pamuk, tütün gibi çeşitli meyve ve sebzelerin işlenmesi, konserve haline getirilmesi gıda sanayisini oluşturmaktadır (Sanayi Durum Raporu, 2017). Ayrıca tekstil ürünleri imalatı, tarım makine ve aletleri imalatı, otomotiv yan sanayi ürünleri imalatı, beyaz eşya ürünleri imalatı, kimyevi madde imalatı, madencilik ve taş ocakçılığı gibi çeşitli üretim dalları Aydın sanayisini oluşturmaktadır (Aydın-2040 İl Nazım İmar Planı Açıklama Raporu, 2018).

Aydın ilinde 6 adet organize sanayi bölgesi bulunmaktadır. Bunlar; Aydın Organize Sanayi Bölgesi, Aydın (ASTİM) Organize Sanayi Bölgesi, Aydın (Umurlu) Organize Sanayi Bölgesi, Ortaklar Organize Sanayi Bölgesi, Nazilli Organize Sanayi Bölgesi, Söke Organize Sanayi Bölgesi'dir.

Aydın ilinde madencilik de yapılmaktadır. Feldspat mineral grubu ilde yoğun olarak bulunmaktadır. Feldspat Türkiye rezervlerinin %95'i Aydın ilinin Çine ve Söke ilçelerinden sağlanmaktadır. Feldspat haricinde altın, bakır, kuvars, mermer, kurşun, çinko, demir, cıva gibi cevherler de bulunmaktadır (Aydın-2040 İl Nazım İmar Planı Açıklama Raporu, 2018). Ayrıca yeraltı suları işlenerek ülkemizde kullanılmaktadır. Şişelenen içme suları birçok ülkeye ihraç edilmektedir (T.C. Aydın İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, 2020c).

Bir diğer ekonomik kaynak jeotermal enerjidir. Aydın kenti için önemli bir enerji kaynağıdır. Jeotermal enerjiden kaplıcalarda faydalanılmaktadır. Bunun yanı sıra sera ısıtılması, elektrik üretimi ve kentin ısıtılmasında da kullanılmaktadır. Jeotermal enerji, sanayinin gelişmesi için de büyük bir önem arz etmektedir (Sanayi Durum Raporu, 2017).

Hayvancılık: Koyun, kıl keçisi ve sığır üreticiliği yapılmaktadır. Bunun yanı sıra arıcılık, balıkçılık ve tavukçuluk diğer önemli hayvancılık faaliyetlerini oluşturmaktadır (T.C. Aydın İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, 2020c).

3.2. Yöntem

Çalışma, Aydın kenti ve yakın çevresindeki mevcut rekreasyonel potansiyelin belirlenmesini ve bu potansiyelin geliştirilmesine yönelik değerlendirmeler yapılmasını amaçlamaktadır. Bu amaçla kent merkezinin odak noktası olduğu, kişilerin günübirlik kolayca ulaşabilecekleri, kent ile bağlantısı olan, herhangi bir motorlu ulaşım aracına ihtiyaç duymadan ulaşımın sağlanabileceği 10 km'lik bir

yarıçap belirlenmiştir. Araştırma bu yarıçap üzerinde yürütülmüştür. Kentin rekreasyon potansiyelinin belirlenmesinde öncelikli olarak rekreasyonel aktiviteler belirlenmiştir. Rekreasyonel aktivitelerin belirlenmesi için kentlilerle yüz yüze anket çalışması yapılmıştır. Anket yoluyla kentlilerin rekreasyon algıları ve beklentileri ölçülmüştür.

Tez çalışması yöntemsel olarak 3 ana aşamadan oluşmaktadır. Birinci aşamada, hazırlanan anket çalışması ile kentlilerin rekreasyonel aktiviteleri ve kentteki mevcut aktivite olanaklarına yönelik algıları ölçülmüştür. İkinci aşamayı, Aydın kenti yakın çevresindeki 10 km yarıçap içerisindeki doğal ve kültürel kaynak değerine sahip alanların tespit edilmesi oluşturmaktadır. Bu aşamada arazi çalışmalarından ve uydu görüntülerinden yararlanılmıştır. Üçüncü aşamada ise literatür kaynakları, yerinde yapılan gözlemler ve sivil toplum kuruluşları, dernekler, kurum ve kuruluşlarla yaptığımız görüşmeler sonucunda çalışma alanı sınırları içerisindeki potansiyel rekreasyon alanları belirlenmiştir.

Sonuç aşamasında ise kentlilerin ihtiyaç duyduğu rekreasyonel aktivite tipleri belirlenerek bu aktivitelerin gerçekleştirilebileceği kent yakın çevresindeki alanlar ve bu alanların aktivitelere uygunluğu değerlendirilmiş, öneriler geliştirilmiş ve potansiyel rekreasyon haritaları hazırlanmıştır.

3.2.1. Anket Çalışması

Yapılan anket çalışması kentlilerin tercih ettikleri rekreasyonel aktivitelerin belirlenmesi, mevcut alanların yeterlilik düzeyinin ölçülmesi ve talep ettikleri rekreasyonel aktivitelerin saptanmasına yöneliktir (Çizelge 3.1). Bu aşamada 4 ölçüte dayanarak (yaş, cinsiyet, eğitim durumu, meslek) 100 kişiye 7 soruluk yüz yüze anket çalışması yapılmıştır. Anket sorularında 5'li likert ölçeği (katılıyorum, kesinlikle katılıyorum, katılmıyorum, kesinlikle katılmıyorum, kararsızım) (6. soru), açık uçlu sorular (4. ve 7. soru) ve çoktan seçmeli cevaplara (1., 2., 3. ve 5. soru) başvurulmuştur. Uygulanan anketlerin IBM SPSS Statistics 23 programı kullanılarak analizi yapılmıştır.

İlk üç soru bireylerin rekreasyonel faaliyetlerinin anlaşılmasına yönelik çoktan seçmeli sorulardır. Açık uçlu sorular olarak 4. soruda “Rekreasyon amaçlı ne yaparsınız (Önem sırasına göre 1 den 5’e kadar sıralayınız)?” sorusu sorulmuş ve en çok tercih edilen ilk 5 rekreasyon türünü belirtmeleri istenmiştir. Bu anket

sonuçlarının belirlenmesinde en çok tercih edilen birinci sıradaki seçenek 5 katsayısı ile, ikinci sıradaki seçenek 4 katsayısı ile, nc sıradaki seçenek 3 katsayısı ile, dördüncü sıradaki seçenek 2 katsayısı ile ve beşinci sıradaki seçenek 1 katsayısı ile çarpılmış, bu şekilde tüm tercih edilen rekreasyonel aktivitelerin ağırlıklı tercih sıralaması elde edilmiştir.

5. ve 6. soru yakın çevresindeki mevcut rekreasyon alanlarına yöneliktir. 7. soruda “Aydın kenti yakın çevresinde görmek istediğiniz rekreasyon aktiviteleri nelerdir (nem sırasına göre 1 den 5’e kadar sıralayınız)?” sorusu sorulmuş ve yine aynı şekilde 4. Sorudaki yöntem uygulanarak kişilerin en çok görmek istedikleri rekreasyonel aktivitelerin ağırlıklı tercih sıralaması elde edilmiştir.

Çizelge 3.1. Anket formu

Bu anket çalışması ADÜ Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim dalında yürütülen Aydın Kenti Yakın Çevresinde Mevcut ve Potansiyel Rekreatiyonel Olanakların Değerlendirilmesi konulu Yüksek Lisans tezi kapsamında gerçekleştirilmektedir. Kişisel veriler hiçbir kurum ve kuruluşça paylaşılmayacaktır.

Yaş:	Meslek:	Cinsiyet:	Eğitim Durumu:
------	---------	-----------	----------------

1. Hangi rekreatiyonel aktiviteleri yapıyorsunuz?

- Kent yakın çevresinde piknik yaparım Spor yaparım
 Parka giderim Yürüyüş/koşu yaparım
 Alışveriş merkezlerine giderim Kitap okurum
 Evde vakit geçiririm Kahve/Kafeterya benzeri yerlerde vakit geçiririm
 TV seyredirim Diğer:

2. Hangi sıklıkla rekreatiyonel aktivitede bulunursunuz?

- Günde 1 kez Günde 1'den fazla
 Haftada birkaç kez Ayda birkaç kez
 Yılda birkaç kez

3. Rekreatiyon alanlarını kullanım amacınız nedir?

- Arkadaşlarla birlikte olmak için (Sosyal birliktelik) Spor yapmak için
 Dinlenme amaçlı Eğlenmek için
 Vakit geçirmek Diğer:

4. Aydın kenti yakın çevresinde rekreatiyon amaçlı ne yaparsınız (Önem sırasına göre 1 den 5'e kadar sıralayınız)?

5. Aydın kenti yakın çevresinde Tepecik, İmamköy, Pınarbaşı ve Aytepe mesire alanları bulunmaktadır. Bu alanlardan hangilerini ziyaret ediyorsunuz?

6. Yakın çevrenizdeki rekreatiyon alanları hakkındaki görüşleriniz nelerdir?

Rekreatiyon Alanları	Hiç katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
Sayı olarak yeterlidir.					
Rekreatiyonel çeşitlilik olarak yeterlidir.					
Nitelik açısından yeterlidir.					

Çizelge 3.1. Devamı

Rekreasyon Alanları	Hiç katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
Ulaşım olanakları açısından yeterlidir.					
Rekreasyon alanları bakımlıdır.					
Rekreasyon alanları güvenlidir.					
Sihhi imkânlar açısından yeterlidir					
Donatı elemanları açısından yeterlidir.					

7. Aydın kenti yakın çevresinde görmek istediğiniz rekreasyon aktiviteleri nelerdir (Önem sırasına göre 1 den 5'e kadar sıralayınız)?

Örnek rekreasyonel aktiviteler:

1. Piknik Yapmak	11. Yüzme
2. Kamp Yapmak	12. Olta Balıkçılığı
3. Doğa Yürüyüşü Yapmak	13. Botçuluk
4. Bisiklet Sürmek	14. Su Kayağı Yapmak
5. Dağcılık	15. Kürekçilik
6. Mağaracılık	16. Rafting
7. Kaya Tırmanışı	17. Kanoculuk
8. Manzara Seyri ve Fotoğrafçılık	18. Golf Oynamak
9. Kuş Gözlemi	19. Kar Kayağı Yapmak
10. ATV ve Motorlar	20. Diğer:.....

3.2.2. Arazi Gözlem Formu

Araştırmanın yöntemsel ikinci basamağını çalışma alanı sınırları içerisindeki mevcut rekreasyon alanları ve özelliklerinin belirlenmesi oluşturmaktadır. Belirlenen sınır içerisinde mevcut 4 adet rekreasyon alanı tespit edilmiştir. Bunlar; Aytepe Mesire Alanı (AMA), Pınarbaşı Mesire Alanı (PMA), İmamköy Mesire Alanı (İMA) ve Tepecik Mesire Alanı (TMA)'dır. Bu alanlara gidilerek mevcut durumun belirlenmesi ve geliştirilmesi için gözlem yapılmış, notlar alınmış ve farklı noktalardan fotoğraflar çekilmiştir.

Elde edilen verilerin işlendiği arazi gözlem formu Çizelge 3.2'de yer almaktadır. Arazi gözlem formu 3 bölümden oluşmaktadır. İlk bölüm rekreasyon alanının genel özelliklerini belirlemeye yöneliktir. İkinci bölümü rekreasyonel işlevler oluşturmaktadır. Rekreasyon alanının içerdiği olanaklar ve bu olanakların özelliklerini belirleme amacı taşımaktadır. Üçüncü bölüm ise gözleme dayalı notlar oluşturmaktadır ve rekreasyon alanının genel durumunu belirtmektedir. Ayrıca formda, rekreasyon alanının harita üzerindeki konumuna ve alan içerisinde çekilen fotoğrafına yer verilmiştir.

Çizelge 3.2. Arazi gözlem formu

..... MESİRE ALANI				
ARAŞTIRMA ALANININ HARİTA ÜZERİNDE GÖSTERİMİ				
REKREASYON ALANININ GENEL ÖZELLİKLERİ				
Mahalle				
Adı				
Büyüklüğü				
Tipi				
Çevre Yapılaşma Durumu	Yapılaşma Tipi			
	Yoğunluk	Az	Kısmen	Çok
REKREASYONEL İŞLEVLER				
İçerdiği Olanaklar	Var	Yok	Özellikler	
Yürüyüş parkuru				
Bisiklet parkuru				
Çocuk oyun alanı				
Satranç oyun alanı				
Amfi tiyatro				
Spor alanı				
Piknik ünitesi				
Piknik masası				
Mangal ünitesi				
Su yüzeyleri				
Teleferik				
İşletme				
Güvenlik				
Otopark				
Tuvalet				
Aydınlatma				
Çeşme				
Çöp kutusu				
Bank				
REKREASYON ALANININ GENEL DURUMU				

3.2.3. Alternatif Alan Önerileri

Araştırma yönteminin üçüncü basamağında elde edilen veriler ışığında kentlilerin talepleri ve mevcut alanların potansiyeli ışığında genel öneri ve değerlendirmeler yapılmıştır. Anket sonuçları doğrultusunda katılımcıların en çok bulunmasını istedikleri rekreasyonel aktiviteler, ağırlıklı tercih sırasına göre sıralanmıştır. Çizelge 3.3 hem bu sıralamayı hem de rekreasyonel aktivitelerin talep edilme sırasına göre alan tiplerine uygunluğunu göstermektedir.

Alan tipleri belirlenirken arazi yüzey şekilleri bu bölgelerin belirlenmesinde etkili olmuştur. Aydın kenti yakın çevresindeki rekreasyonel potansiyeli olan 3 ana alan belirlenmiştir. Bu alanlar kuzey dağlık alan, güney ova alanı ve Büyük Menderes Nehri ve yakın çevresidir.

Çizelge 3.3. Alternatif alan önerileri formu

Rekreasyonel Aktiviteler	Kuzey Dağlık Alan	Güney Ova Alanı	Büyük Menderes Nehri ve Yakın Çevresi
Piknik yapmak			
Macera parkına gitmek			
Yüzme			
ATV ve motor sürmek			
Kamp yapmak			
Bisiklet sürmek			
Yürüyüş/koşu yapmak			
Manzara seyri			
Lunaparka gitmek			
Yamaç paraşütü yapmak			
Hayvanat bahçesine gitmek			
Dağcılık			
Kanoculuk			

Çizelge 3.3. Devamı

Rekreasyonel Aktiviteler	Kuzey Dağlık Alan	Güney Ova Alanı	Büyük Menderes Nehri ve Yakın Çevresi
Olta balıkçılığı			
At binmek			
Golf oynamak			
Fotoğrafçılık			
Su kayağı yapmak			
Kaya tırmanışı			
Parka gitmek			
Voleybol oynamak			
Rafting			
Kuş gözlemi			
Paintball oynamak			
AVM'ye gitmek			
Basketbol oynamak			
Spor yapmak			
Botçuluk			
Hobi bahçesine gitmek			
Tenis oynamak			
Yeşil alanlara gitmek			
Kürekçilik			
Milli park gezmek			
Aquaparka gitmek			
Doğa gezisi yapmak			
Mağaracılık			
Bowling oynamak			
Futbol oynamak			

4. BULGULAR

Tez çalışmasının bulgular kısmı araştırma yöntemi olarak benimsenen, “anket çalışması”, “arazi gözlemi” ve “alternatif alan önerileri” olmak üzere üç yöntemsel yaklaşımdan elde edilen bulguların sunulmasını içermektedir.

4.1. Anket Çalışması Bulguları

Kullanıcı profilini, kullanıcı beklentilerini, rekreasyon alanlarının kullanım durum ve amacını belirlemeye yönelik bölümlerden oluşan 7 adet soru içeren anket çalışmasının kentlilere uygulanması sonucu elde edilen veriler derlenerek anket çalışması bulguları elde edilmiştir. Anket çalışması bulguları başlıklar halinde sunulmuştur.

Anket Çalışmasına Katılan Bireylerin Genel Özellikleri:

Ankete katılanların %50’si kadın, %50’si erkektir. Yaş gruplarının dağılımına bakıldığında, 18-35 yaş arası %65 ile dikkati çekmektedir. Bu oranı %25 ile 36-55 yaş arası ve %10 ile 56 ve üzeri yaş grubu katılımcılar takip etmektedir. Eğitim durumu incelendiğinde ankete katılanların %62’si üniversite, %28’i lise, %6’sı ortaöğretim ve %4’ü ilköğretim mezunudur. %62 ile üniversite mezunu olanlar çoğunluğu oluşturmaktadır. Meslek gruplarının dağılımı incelendiğinde özel sektörde çalışanlar %43 ile en fazla orana sahiptir. Bu oranı öğrenciler (%27), kamu görevlileri (%13), emekliler (%11) ve ev hanımları (%6) takip etmektedir (Çizelge 4.1).

Çizelge 4.1. Anket çalışmasına katılan bireylerin genel özellikleri

		Yüzde (%)
Cinsiyet	Kadın	50
	Erkek	50
Yaş	18-35	65
	36-55	25
	56 ve üzeri	10

Çizelge 4.1. Devamı

Eğitim durumu	İlköğretim	4
	Ortaöğretim	6
	Lise	28
	Üniversite	62
Meslek	Öğrenci	27
	Kamu görevlisi	13
	Özel sektör	43
	Ev hanımı	6
	Emekli	11

Rekreasyonel aktivitelerin belirlenmesi:

Rekreasyonel aktivitelerin belirlenmesine yönelik bu soruda birden fazla seçeneğin işaretlemesine olanak tanınmıştır. “Alışveriş merkezlerine giderim” seçeneği 100 katılımcıdan 62’si tarafından en çok tercih edilen seçenek olmuştur. Bu seçeneği 60 kişinin tercihi ile “Kahve/Kafeterya benzeri yerlerde vakit geçiririm” seçeneği takip etmektedir. 58 tercih ile “Evde vakit geçiririm”, 57 tercih ile “Yürüyüş/koşu yaparım”, 52 tercih ile “Parka giderim” seçenekleri %50’nin üzerinde bir oranla tercih edilmiştir. Diğer seçeneğine ise “Doğaya kaçmak” (%1), “Bisiklet sürmek” (%1) ve “İnternette vakit geçirmek” (%1) gibi cevaplar verilmiştir (Çizelge 4.2).

Çizelge 4.2. Soru 1- Hangi rekreasyonel aktiviteleri yapıyorsunuz?

Hangi rekreasyonel aktiviteleri yapıyorsunuz?	Rekreasyonel aktivite	Tercih sıklığı
		Kent yakın çevresinde piknik yaparım
	Parka giderim	52
	Alışveriş merkezlerine giderim	62
	Evde vakit geçiririm	58
	TV seyredirim	32
	Spor yaparım	32
	Yürüyüş/koşu yaparım	57
	Kitap okurum	36
	Kahve / kafeterya benzeri yerlerde vakit geçiririm	60
	Diğer	3

Rekreasyonel aktivite sıklığının belirlenmesi:

Rekreasyonel aktivite sıklığının belirlenmesine yönelik soruya katılımcıların %48'i "Haftada birkaç kez" rekreasyonel aktivitede bulunurum cevabını vermiştir. Bu cevabı "Ayda birkaç kez" seçeneği %23 ile takip etmektedir (Çizelge 4.3).

Çizelge 4.3. Soru 2- Hangi sıklıkla rekreasyonel aktivitede bulunursunuz?

Hangi sıklıkla rekreasyonel aktivitede bulunuyorsunuz?	Yüzde (%)
	Günde 1 kez
Günde 1'den fazla	5
Haftada birkaç kez	48
Ayda birkaç kez	23
Yılda birkaç kez	5

Rekreasyon alanlarının kullanım amacının belirlenmesi:

Rekreasyon alanlarının kullanım amacının belirlenmesine yönelik soruda katılımcılara birden fazla seçeneği tercih edebilme olanağı sunulmuştur. Buna

göre; “Arkadaşlarla birlikte olmak için” seçeneği 100 kişiden 66’sı tarafından en çok tercih edilen seçenek olmuştur. Bu seçeneği 52 tercih ile “Vakit geçirmek”, 45 tercih ile “Temiz hava almak” takip etmektedir (Çizelge 4.4).

Çizelge 4.4. Soru 3- Rekreasyon alanlarını kullanım amacınız nedir?

		Tercih sıklığı
Rekreasyon alanlarını kullanım amacınız nedir?	Arkadaşlarla birlikte olmak için (Sosyal birliktelik)	66
	Dinlenme amaçlı	38
	Vakit geçirmek	52
	Spor yapmak	30
	Eğlenmek için	39
	Temiz hava almak	45
	Diğer	2

Aydın kenti yakın çevresindeki rekreasyonel tercihlerin belirlenmesi:

Aydın kenti yakın çevresindeki rekreasyonel tercihlerin belirlenmesine yönelik soruda katılımcılardan yaptıkları rekreasyonel aktiviteleri kendi önem sıralarına göre 1’den 5’e kadar sıralamaları istenmiştir. “Yürüyüş/koşu yaparım” seçeneği en çok tercih edilerek öne çıkmaktadır. İkinci sırada “Piknik yapmak”, üçüncü sırada “Manzara seyri”, dördüncü sırada “Yüzme” ve beşinci sırada “Fotoğrafçılık” kullanıcıların ilk 5 tercihini oluşturmaktadır. Ayrıca “Alışveriş merkezine gitme” seçeneği de 6. Sırada gelmektedir (Çizelge 4.5).

Çizelge 4.5. Soru 4- Aydın kenti yakın çevresinde rekreasyon amaçlı ne yaparsınız?

Rekreasyonel Aktiviteler		Rekreasyonel Aktiviteler	
Yürüyüş/koşu yapmak	334	Kuş gözlemi	13
Piknik yapmak	281	Arkadaşlarla birlikte olmak	5
Manzara seyri	117	ATV ve motor sürmek	5
Yüzme	111	Dinlenmek	5
Fotoğrafçılık	97	Su kayağı yapmak	5
AVM'ye gitmek	70	Eğlenmek	4
Parka gitmek	69	Motor sürmek	4
Bisiklet sürmek	63	Alışveriş yapmak	3
Futbol oynamak	54	Çevreyi gezmek	3
Kamp Yapmak	53	Kitap okumak	3
Kafeteryaya gitmek	48	Badminton oynamak	2
Olta balıkçılığı	34	Mağaracılık	2
Spor yapmak	31	Botçuluk	1
Voleybol oynamak	26	Kaya tırmanışı	1
Dağcılık	21	Macera parkına gitmek	1
Basketbol oynamak	20	Tenis oynamak	1
At binmek	13		

Aydın kenti yakın çevresinde tercih edilen rekreasyonel mekânların belirlenmesi:

Aydın kenti yakın çevresinde tercih edilen rekreasyonel mekânların belirlenmesine yönelik anket sorusunda Aytepe Mesire Alanı 100 katılımcının 80'i tarafından en çok ziyaret edilen alan olmuştur. Pınarbaşı, İmamköy ve Tepecik mesire alanlarını tercih eden kullanıcı sayıları sırasıyla 58, 31 ve 4'tür (Çizelge 4.6).

Çizelge 4.6. Soru 5- Aydın kenti yakın çevresinde Tepecik, İmamköy, Pınarbaşı ve Aytepe mesire alanları bulunmaktadır. Bu alanlardan hangilerini ziyaret ediyorsunuz?

Aydın kenti yakın çevresinde İmamköy, Pınarbaşı ve Aytepe mesire alanları bulunmaktadır. Bu alanlardan hangilerini ziyaret ediyorsunuz?	Tercih sıklığı
Tepecik Mesire Alanı	4
İmamköy Mesire Alanı	31
Pınarbaşı Mesire Alanı	58
Aytepe Mesire Alanı	80

Kentlilerin yakın çevrelerindeki rekreasyonel alanlara bakışlarının belirlenmesi:

Kentlilerin yakın çevrelerindeki rekreasyonel alanlara bakışlarının belirlenmesine yönelik soruda ankete katılanların yakın çevredeki rekreasyon alanlarını tercih etme durumu 5'li Likert ölçeğinden yararlanılarak belirlenmiştir. Buna göre; rekreasyon alanları sayı olarak yetersiz bulunmuştur. “Hiç katılmıyorum” seçeneği %40 ve “Katılmıyorum” seçeneği %28 olmak üzere toplamda %68 olumsuz cevap belirlenmiştir. Rekreasyon alanlarının çeşitliliği de sayı olarak yetersiz bulunmuştur. Toplamda %75 gibi yüksek bir orana sahiptir (Hiç katılmıyorum: %43, Katılmıyorum: %32). Katılımcılara rekreasyon alanlarının niteliği sorulduğunda ise %30 “Hiç katılmıyorum”, %28 “Katılmıyorum” gibi toplamı %58 olan olumsuz cevaplar alınmıştır. Ulaşım olanakları açısından genel olarak yeterli bulunmuştur. “Katılıyorum” seçeneği %38 ve “Tamamen katılıyorum” seçeneği %15 olmak üzere toplamda %53 olumlu cevap belirlenmiştir. Ankete katılanlara rekreasyon alanlarının bakım durumu sorulduğunda bakımlı (%33), bakımsız (%39) ve kararsız (%28) bulanların sayıları birbirine çok yakın bulunmuştur. Rekreasyon alanları %38 oranında güvensiz bulunmuştur (Hiç katılmıyorum: %18, Katılmıyorum: %20). Rekreasyon alanlarını güvensiz bulan (%38) ve kararsız (%31) kalan bireyler dikkate alındığında toplamda %69 oranında olumsuz bir cevap ortaya çıkmaktadır. Güvenli bulan kullanıcılar (%31) gündüz gidiyor olabilirler. Rekreasyon alanlarının sıhhi imkânları ise genel olarak yetersiz bulunmuştur. Hiç katılmıyorum ve katılmıyorum seçenekleri sırasıyla %33 ve %16'dır. Rekreasyon alanlarını donatı elemanları açısından yeterli bulan ve yeterli bulmayan kullanıcıların sayısı eşittir. Toplamda %36 (Hiç katılmıyorum: %19, Katılmıyorum: %17) yetersiz, %36 (Katılıyorum: %27, Tamamen katılıyorum: %9) yeterlidir cevabı alınmıştır (Çizelge 4.7).

Çizelge 4.7. Soru 6- Yakın çevrenizdeki rekreasyon alanları hakkındaki görüşleriniz nelerdir?

Rekreasyon alanları	Hiç katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
Sayı olarak yeterlidir.	40	28	15	15	2
Rekreasyonel çeşitlilik olarak yeterlidir.	43	32	15	8	2
Nitelik açısından yeterlidir.	30	28	21	18	3
Ulaşım olanakları yeterlidir.	15	12	20	38	15
Rekreasyon alanları bakımlıdır.	16	23	28	25	8
Rekreasyon alanları güvenlidir.	18	20	31	27	4
Sıhhi imkanlar açısından yeterlidir	33	16	30	17	4
Donatı elemanları açısından yeterlidir.	19	17	28	27	9

Kullanıcıların yakın çevrelerinde görmeyi arzu ettikleri rekreasyonel aktivitelerin belirlenmesi:

Kullanıcıların yakın çevrelerinde görmeyi arzu ettikleri rekreasyonel aktivitelerin belirlenmesine yönelik anket sorusunda katılımcılardan Aydın kenti yakın çevresinde görmek istediği rekreasyonel aktiviteleri kendi önem sıralarına göre 1'den 5'e kadar sıralamaları istenmiştir. İlk 5 tercihte sırası ile piknik yapmak, macera parkına gitmek, yüzme, ATV ve motorlar, kamp yapmak ve bisiklet sürme yer almaktadır (Çizelge 4.8).

Çizelge 4.8. Soru 7- Aydın kenti yakın çevresinde görmek istediğiniz rekreasyon aktiviteleri nelerdir (Önem sırasına göre 1 den 5'e kadar sıralayınız?)

Rekreasyonel Aktiviteler		Rekreasyonel Aktiviteler	
Piknik yapmak	173	Parka gitmek	21
Macera parkına gitmek	157	Voleybol oynamak	21
Yüzme	113	Rafting	20
ATV ve motorlar	103	Kuş gözlemi	19
Kamp Yapmak	101	Paintball oynamak	18
Bisiklet sürmek	101	AVM'ye gitmek	14
Yürüyüş/koşu yapmak	94	Basketbol oynamak	14
Manzara seyri	72	Spor yapmak	11
Lunaparka gitmek	52	Botçuluk	9
Yamaç paraşütü yapmak	51	Hobi bahçesine gitmek	7
Hayvanat bahçesine gitmek	46	Tenis oynamak	5
Dağcılık	42	Yeşil alanlara gitmek	5
Kanoculuk	35	Kürekçilik	4
Olta balıkçılığı	35	Milli park gezmek	4
At binmek	33	Aquapark	3
Golf oynamak	31	Doğa gezisi yapmak	3
Fotoğrafçılık	28	Mağaracılık	3
Su kayağı yapmak	28	Bowling oynamak	1
Kaya tırmanışı	22	Futbol oynamak	1

4.2. Arazi Gözlem Formundan Elde Edilen Bulgular

Kent yakın çevresinde yer alan mevcut rekreasyon alanlarına yönelik arazi gözlem değerlendirmeleri:

4.2.1. Aytepe Mesire Alanı

Çizelge 4.9’da belirtildiği gibi AMA’nın toplam büyüklüğü 25,184 m² dir. Yakın çevresinde T.C. Aydın Adnan Menderes Üniversitesi ve öğrenci yurdu yer almaktadır. Bu alanlara yakın olması manzara imkânı sunması ve iklimik özellikleri nedeniyle konum avantajı vardır. Çevresindeki yapılaşma yoğunluğu düşüktür. Alana ulaşım özel araçla, toplu ulaşım veya yürüyerek sağlanabilir. Alana ayrıca PMA’dan teleferikle ulaşım da bulunmaktadır. Ancak teleferik işletme ve arıza sorunları nedeniyle hizmet dışıdır.

Araştırma alanı bakımlıdır ve etrafı çevrilidir. Alanın genel zeminini taban tuğlası, beton parke, çim alanlar ve yer örtücü bitkiler oluşturmaktadır. Yer yer kayrak taşı kullanılmıştır.

AMA hareketli doğal zemine sahiptir. Alan içerisinde yaşlı ve boylu ağaçlar vardır ve yeterli gölge sağlamaktadır. İbrelili türlerin hakim olduğu alanda kızılçamlar (*Pinus brutia* Ten.) yoğunluktadır. Ayrıca *Cupressus sempervirens* L. (kalem servi), *Pinus pinea* L. (fıstık çamı), *Nerium oleander* L. (zakkum), *Rosa spp.* (gül) gibi bitki türleri bulunmaktadır.

Alanın manzara özelliği vardır. Bu özelliğinden dolayı seyir terasları yapılmış olup gözlem yapmak için teleskoplar bulunmaktadır.

Alanda kuş yuvaları bulunmaktadır ve kuş sesleri yoğun olarak işitilmektedir.

Araştırma alanı rekreasyon olanakları açısından irdelendiğinde; yeterli düzeyde çocuk oyun alanı, oturma ve piknik alanının olduğu belirlenmiştir.

Spor alanı olarak 543 m uzunluğunda sentetik halıdan oluşan yürüyüş/koşu yolu vardır. Ayrıca 5 adet spor aleti bulunmaktadır. Spor aletleri alan için yetersiz kalmıştır.

2 ayrı çocuk oyun alanı bulunmaktadır. Birinci oyun grubu alanın girişinde yer almaktadır. Plastik materyalden yapılmıştır ve zemini kumdur. İkinci oyun grubu alanın ortasında bulunmaktadır. Oyun grubu ahşaptır ve zemini kauçuktur. Ayrıca 1 adet açık hava satranç alanı vardır.

Oturma birimi olarak 21 adet bank ve 65 adet piknik masası kullanılmaktadır. Piknik masaları için 75 adet beton zeminli ünite bulunmaktadır. Ancak piknik masalarının genel olarak bu alanlardan çim alanlara taşındığı gözlenmiştir. Piknik masaları çim alanlarda düzensiz bir şekilde konumlandırılmışlardır. Ayrıca 3 adet kamerye şeklinde üzeri kapalı piknik ünitesi bulunmaktadır.

AMA'da 2 adet özel işletme bulunmaktadır. Biri belediyenin işlettiği yeme-içme alanının bulunduğu kafeterya, diğeri ise dondurma satış alanı ve tuvalettir. Belediyenin işlettiği kafeteryada piknik yapmak için gelenlere dumansız mangal imkânı sağlanmaktadır.

Araştırma alanında 2 adet süs havuzu, 6 adet çeşme, 40 adet çöp kutusu ve 48 adet aydınlatma bulunmaktadır. Ayrıca 1 adet kullanılmayan su deposu bulunmaktadır.

Alan içerisinde 1 adet amfi tiyatro yer almaktadır. Bu alan aktif olarak kullanılmamaktadır ve bakımsız durumdadır.

Alanda mülkiyeti belediyeye ait olan iki adet kafe/restoran bulunmaktadır. Bu mekanların işletmesi özel sektör tarafından yapılmaktadır.

Alan içerisinde otopark ve güvenlik bulunmaktadır.

Alana ilişkin görseller Şekil 4.1 ve Şekil 4.2'de verilmiştir.

Şekil 4.1. Aytepe Mesire Alanı'ndan görüntüler

AYTEPE MESİRE ALANI

Şekil 4.2. AMA sınırı

REKREASYON ALANININ GENEL ÖZELLİKLERİ

Mahalle	Zafer		
Adı	Aytepe Mesire Alanı		
Büyüklüğü	25,184 m ²		
Tipi	Mesire Alanı		
Çevre Yapılaşma Durumu	Yapılaşma Tipi	Üniversite kampüsü, Doğal alanlar	
	Yoğunluk	Az	Kısmen
			Çok

REKREASYONEL İŞLEVLER

İçerdiği Olanaklar	Var	Yok	Özellikler
Yürüyüş parkuru			543 metre uzunluğunda sentetik halıdan oluşmaktadır.
Bisiklet parkuru			-
Çocuk oyun alanı			Plastik materyalden ve ahşap materyalden oluşan 2 ayrı oyun grubu vardır.
Satranç oyun alanı			350x350 cm ölçülerinde siyah/beyaz satranç alanı vardır.
Amfi tiyatro			1335 m ² bir alana sahiptir.
Spor alanı			5 adet spor aleti bulunmaktadır.
Piknik ünitesi			3 adet ahşap kamerye şeklinde piknik ünitesi vardır.

Çizelge 4.9 Devamı

İçerdiği Olanaklar	Var	Yok	Özellikler
Piknik masası			65 adet ahşap piknik masası bulunmaktadır.
Mangal ünitesi			-
Su yüzeyleri			2 adet süs havuzu bulunmaktadır.
Teleferik			563 metre uzunluğundadır.
İşletme			2 adet özel işletme vardır.
Güvenlik			1 adet güvenlik kulübesi bulunmaktadır.
Otopark			1500 m ² otopark alanına sahiptir.
Tuvalet			Özel işletmede 1 adet tuvalet bulunmaktadır.
Aydınlatma			48 adet aydınlatma bulunmaktadır.
Çeşme			6 adet dekoratif beton çeşme bulunmaktadır.
Çöp kutusu			40 adet çöp kutusu bulunmaktadır. Ahşap, metal ve plastik materyallerden oluşmaktadır.
Bank			21 adet ahşap bank bulunmaktadır.

REKREASYON ALANININ GENEL DURUMU

- Kuş sesi işitilmektedir.
- Alanın manzara özelliği vardır.
- Doğal bitki örtüsüne sahiptir.
- Üniversiteye ve öğrenci yurduna yakındır.
- Alanda teleskop vardır.
- Seyir terası var.

4.2.2. Pınarbaşı Mesire Alanı

Çizelge 4.10'da belirtildiği gibi PMA'nın toplam büyüklüğü 36,715 m²'dir. Çevre alan kullanımlarında konut, ticaret alanları ve bir okul yer almaktadır. Alanın güneyinde haftanın bir günü Aydın kentinin en büyük halk pazarı kurulmaktadır. Doğu ve güney yönünde orta ve yüksek yoğunlukta yapılaşmalar yer alırken alanın Batı ve Kuzey hattı boyunca akarsu yatağı ve bu yatakta yer alan boylu ağaçlar ve yeşil örtünün eşlik ettiği dere tabanı yer almaktadır. Alana ulaşım özel araçla, toplu ulaşım veya yürüyerek sağlanabilir.

Araştırma alanının zeminini çim alanlar, toprak ve yer örtücü bitkiler oluşturmaktadır. Ayrıca alan içerisinde yapısal zemin olarak kilit parke taşı, granit kesme taş ve kayrak taşı kullanılmıştır.

Araştırma alanı, içinden Tabakhane deresinin de geçmesinin etkisiyle yoğun bir bitki örtüsüne sahiptir. Bu bitki örtüsü kısmen doğal bitkilerden, büyük ağaçlar ve çalılardan oluşmaktadır. *Platanus orientalis* L. (çınar), *Robinia pseudoacacia* L. (yalancı akasya), *Pinus pinea* L. (fistik çamı), *Morus alba* L. (dut), *Magnolia grandiflora* L. (manolya), *Cupressus sempervirens* L. (kalem servi), *Ulmus minor* Mill. (ova karaağacı), *Juniperus virginiana* 'Skyrocket' L. (roket ardıç), *Citrus aurantium* L. (turunç) türlerindeki boylu ağaçlar alan içerisinde yeterince gölge sağlamaktadır. Ayrıca alan içerisinden geçen Tabakhane deresi doğal bir koridor oluşturmaktadır. Burada suyun varlığı alana olumlu bir etki katmaktadır. Çevredeki yoğun kuş sesleri bu alanın doğal karakterine olumlu etki yapmaktadır.

Araştırma alanında mekânsal açıdan yeterli çocuk oyun alanı, oturma alanı, piknik alanı, spor alanının olduğu belirlenmiştir.

2 adet çocuk oyun alanı yer almaktadır. Birinci çocuk oyun alanında plastik oyun grubu vardır ve alanın zemini çim alandır. Yağmur yağdığında veya sulama yapıldığında zeminin ıslak olması kullanımı olumsuz etkilemektedir. İkinci çocuk oyun alanı da plastik oyun grubuna sahiptir. Birinci alana göre daha yeni ve modern bir oyun grubuna sahiptir. Alanın zemini kauçuktur.

Araştırma alanında 6 adet bank ve 60 adet piknik masası yer almaktadır. Banklar ve piknik masaları çim alanlar üzerine yerleştirilmiştir. Bankların çim alan üzerinde bulunması zeminin ıslak olduğu durumlarda kullanımı olumsuz etkilemektedir.

2 ayrı alanda spor aletleri bulunmaktadır. İlk alan girişe yakındır ve 6 adet spor aleti bulunmaktadır. Buradaki spor aletleri ikinci alana göre daha eskidir ve zemini yapay çim halı kaplıdır. İkinci alanda 8 adet spor aleti yer almaktadır ve zemini çim alandır. Parkın yoğun kullanıldığı zamanlarda bile spor aletlerinin çok fazla kullanılmadığı gözlenmektedir.

Alan içerisinde koşu ve bisiklet yolu bulunmaktadır. Koşu yolu tartan pistten oluşmaktadır. Bisiklet yoluna ise kilit parke taşı döşenmiştir.

3 basamaklı ve 12 basamaklı olmak üzere 2 adet amfi tiyatro ve 1 adet satranç oyun alanı bulunmaktadır. Fakat bu alanlar aktif olarak kullanılmamaktadır.

Araştırma alanında su yüzeyleri yer almaktadır. 8 adet küçük köprü ile diğer alanlara ulaşım sağlanmaktadır.

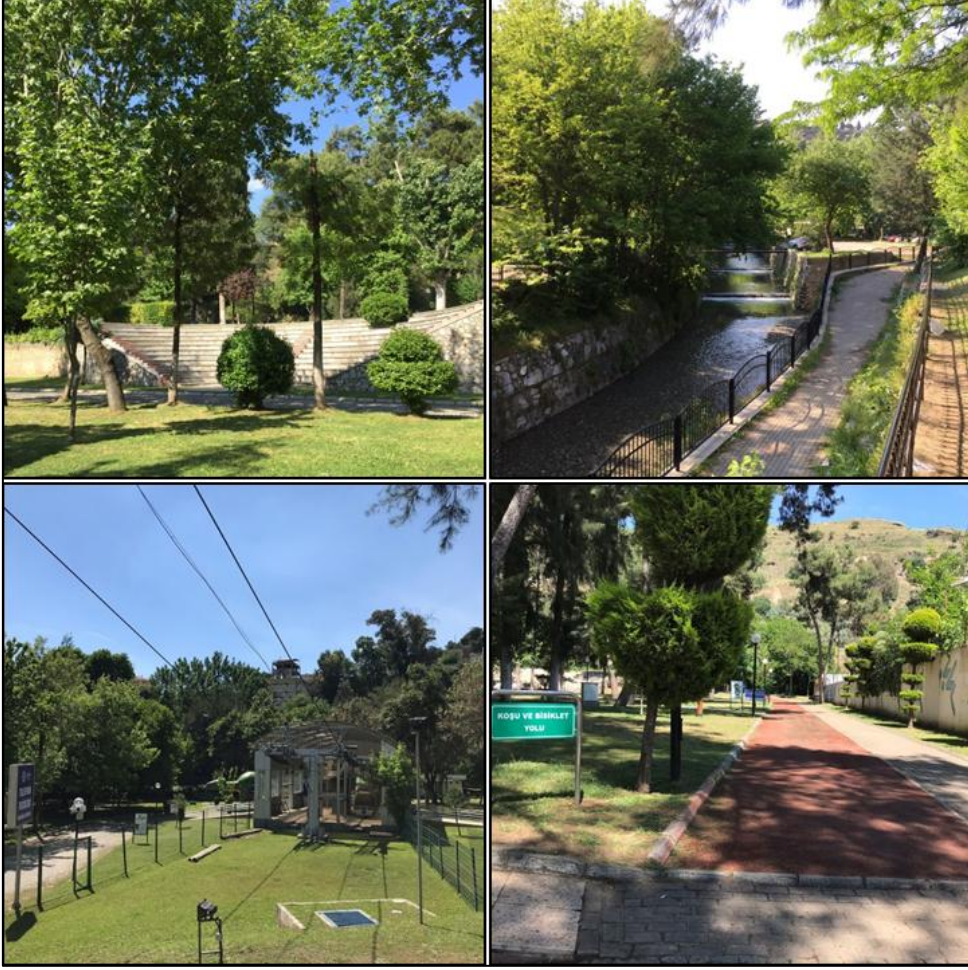
Araştırma alanı içerisinde 8 adet bina yer almaktadır. Bu binalardan dördü önceki dönemlerde çay bahçesi ve gazino olarak kullanılırken günümüzde aktif değildir. Kalan dört yapıdan birincisi düğün salonudur ve aktif olarak kullanılmaktadır. İkinci yapı belediye tarafından kafeterya olarak işletilmektedir ve yoğun olarak kullanılmaktadır. Kafeterya tarafından piknik yapmak için gelenlere dumansız mangal imkânı sağlanmaktadır. Üçüncü yapı ise yaz aylarında dondurma satışı için kullanılmaktadır. Dördüncü yapı ise tuvalettir.

PMA'dan AMA'ya çıkış sağlayan teleferik bulunmaktadır. Fakat son 4 yıldır atıl durumdadır.

Araştırma alanı içerisinde yeterli miktarda bilgilendirme panoları, çeşme (4 adet), çöp kutusu (30 adet) ve aydınlatma (108 adet) bulunmaktadır. Ayrıca kedi evi yer almaktadır.

Alan içerisinde otopark ve güvenlik bulunmaktadır.

Alana ilişkin görseller Şekil 4.3 ve Şekil 4.4'te verilmiştir.

Şekil 4.3. Pınarbaşı Mesire Alanından görüntüler

Çizelge 4.10. Pınarbaşı Mesire Alanı gözlem formu

PINARBAŞI MESİRE ALANI

Şekil 4.4. PMA sınırı

REKREASYON ALANININ GENEL ÖZELLİKLERİ

Mahalle	Zafer		
Adı	Pınarbaşı Mesire Alanı		
Büyüklüğü	36,715 m ²		
Tipi	Mesire Alanı		
Çevre Yapılaşma Durumu	Yapılaşma Tipi	Konut, Ticaret, Okul	
	Yoğunluk	Az	Kısmen
			Çok

REKREASYONEL İŞLEVLER

İçerdiği Olanaklar	Var	Yok	Özellikler
Yürüyüş parkuru			400 metre uzunluğunda tartan pistten oluşmaktadır.
Bisiklet parkuru			400 metre uzunluğunda zemini kilit parke taşı döşeli alandır.
Çocuk oyun alanı			2 adet plastik oyun grubu vardır.
Satranç oyun alanı			350x350 cm ölçülerinde siyah/beyaz satranç alanı vardır.

Çizelge 4.10 Devamı

İçerdiği Olanaklar	Var	Yok	Özellikler
Amfi tiyatro			3 ve 12 basamaktan oluşan 2 ayrı amfi tiyatro bulunmaktadır.
Spor alanı			2 ayrı alanda toplamda 14 adet spor aleti bulunmaktadır.
Piknik ünitesi			-
Piknik masası			60 adet ahşap piknik masası bulunmaktadır.
Mangal ünitesi			-
Su yüzeyleri			Doğal ve yapay su yüzeyleri bulunmaktadır.
Teleferik			563 metre uzunluğundadır.
İşletme			8 adet işletme vardır.
Güvenlik			1 adet güvenlik kulübesi bulunmaktadır.
Otopark			850 m ² otopark alanına sahiptir.
Tuvalet			Özel işletmede 1 adet tuvalet bulunmaktadır.
Aydınlatma			108 adet bulunmaktadır.
Çeşme			4 adet dekoratif beton çeşme bulunmaktadır.
Çöp kutusu			30 adet metal ve plastik materyalden oluşan çöp kutuları bulunmaktadır.
Bank			6 adet metal bank bulunmaktadır.

REKREASYON ALANININ GENEL DURUMU

- Kuş sesi işitilmektedir.
- Su sesi vardır.
- Doğal bitki örtüsü vardır.
- Alan içerisinden Tabakhane Deresi geçmektedir.

4.2.3. İmamköy Mesire Alanı

Çizelge 4.11’de belirtildiği gibi İMA 6881 m² alana sahiptir. Genellikle zeytinlik arazilerinin bulunduğu kırsal bir alanda yer almaktadır ve çevresinde yapılaşma durumu çok azdır. Araştırma alanına ulaşım yürüyerek (İmamköy’den 2 km yürüme mesafesi), bisikletle, özel araçla veya köy dolmuşu ile sağlanabilir. Alanın çevresi tel çit ile çevrilidir. Zemini beton ve stabilize topraktan oluşmaktadır.

İMA doğal jeolojik ve topoğrafik yapıya sahiptir. Bu sebeple çalışma alanı macera alanı özelliği taşımaktadır.

İçerisindeki boylu ağaçlar gölge sağlamaktadır. *Platanus orientalis* L. (çınar), *Olea europaea* L. (zeytin), *Nerium oleander* L. (zakkum), *Rosa spp.* (gül), *Hedera spp.* (sarmaşık) gibi bitki türleri bulunmaktadır. Sakin ortamı, doğası ve kuş sesleri ile doğal özellikleri yüksek bir alandır. Bir vadi formasyonunun içinde yer alması nedeni ile de olumlu mikroklimatik özelliklere sahiptir.

İçerisinden geçen dere ile alan ikiye bölünmüştür. Köprü ile alanlara geçiş sağlanmaktadır. Yer yer farklı kotlarda küçük şelaleler oluşturulmuştur. Ayrıca derenin yarattığı su sesi rahatlatıcıdır.

Çalışma alanı rekreasyonel olanaklar açısından incelendiğinde; 1 adet ahşap ve plastikten oluşan çocuk oyun grubuna sahiptir. Çocuk oyun alanının zemini stabilize topraktır. Spor alanı 3 adet spor aleti ile sınırlı olup, yetersizdir. 16 adet piknik masasına ve mangal alanına sahiptir. 1 adet çeşme ve 6 adet çöp kutusu vardır. Ayrıca yetersiz aydınlatmaya sahiptir. Bu durum güvenlik kaygısı yaşatabilir.

Çalışma alanında otopark, tuvalet ve işletme yer almaktadır. Fakat işletme kullanılmamaktadır. Ayrıca alanda güvenlik bulunmamaktadır.

Alana ait görseller Şekil 4.5 ve Şekil 4.6'da verilmiştir.

Şekil 4.5. İmamköy Mesire Alanı'ndan görüntüler

Çizelge 4.11. İmamköy Mesire Alanı gözlem formu

İMAMKÖY MESİRE ALANI

Şekil 4.6. İMA sınırı

REKREASYON ALANININ GENEL ÖZELLİKLERİ

Mahalle	Pınardere		
Adı	İmamköy Mesire Alanı		
Büyüklüğü	6881 m ²		
Tipi	Mesire Alanı		
Çevre Yapılaşma Durumu	Yapılaşma Tipi	Zeytinlik, Doğal alan	
	Yoğunluk	Az	Kısmen
			Çok

REKREASYONEL İŞLEVLER

İçerdiği Olanaklar	Var	Yok	Özellikler
Yürüyüş parkuru			-
Bisiklet parkuru			-
Çocuk oyun alanı			1 adet ahşap ve plastik materyalden oluşan oyun grubu bulunmaktadır.
Satranç oyun alanı			-
Amfi tiyatro			-
Spor alanı			3 adet spor aleti bulunmaktadır.

Çizelge 4.11 Devamı

İçerdiği Olanaklar	Var	Yok	Özellikler
Piknik ünitesi			-
Piknik masası			16 adet ahşap piknik masası bulunmaktadır.
Mangal ünitesi			1 adet büyük mangal ünitesi bulunmaktadır.
Su yüzeyleri			Doğal su yüzeyi bulunmaktadır.
Teleferik			-
İşletme			İşletme kapalıdır.
Güvenlik			-
Otopark			200 m ²
Tuvalet			Ücretsiz tuvalet bulunmaktadır.
Aydınlatma			4 adet aydınlatma bulunmaktadır.
Çeşme			1 adet beton çeşme bulunmaktadır.
Çöp kutusu			6 adet metal ve ahşap materyalden oluşan çöp kutusu bulunmaktadır.
Bank			-

REKREASYON ALANININ GENEL DURUMU

- Kuş sesi var.
- Su sesi var.
- Doğal bitki örtüsü var.
- Alanın doğal jeolojik ve topoğrafik yapısı var.

4.2.4. Tepecik Mesire Alanı

Çizelge 4.12’de belirtildiği üzere TMA 13.169 m² alana sahiptir. Çevresindeki yapılaşma durumu sınırlıdır. İzmir-Aydın Otoyolu’na ve Aydın Çıldır Havalimanı’na yakın bir konumda yer almaktadır. Araştırma alanına ulaşım yürüyerek, özel araçla veya otobüs ile sağlanabilir. Mesire alanı sınırları duvar ve demir parmaklık ile çevrilidir. Zemin döşemesi beton parkedir. Açık alanlar ise yer örtücü bitkiler ve bozulmuş çim alanlardan oluşmaktadır. Alan içerisinde bulunan yaşlı ve büyük okaliptüs ağaçları (*Eucalyptus camaldulensis* Dehn.) sık bir doku oluşturmaktadır.

Araştırma alanının işletmesi Tepecik Tuğlaspor'a verilmiştir ancak bakım ve işletme sorunları nedeniyle alan kullanıma kapalıdır.

Çalışma alanı rekreasyonel olanaklar açısından incelendiğinde; piknik masaları, çocuk oyun alanı ve çay bahçesi tarzında bir işletmeye sahiptir. Ayrıca alan içerisine giremediği için donatı elemanlarının sayısı bilinmemektedir.

Alana ait görseller Şekil 4.7 ve Şekil 4.8'de verilmiştir.

Şekil 4.7. Tepecik Mesire Alanı'ndan görüntüler

TEPECİK MESİRE ALANI

Şekil 4.8. TMA sınırı

REKREASYON ALANININ GENEL ÖZELLİKLERİ

Mahalle	Tepecik		
Adı	Tepecik Mesire Alanı		
Büyüklüğü	13.169 m ²		
Tipi	Mesire Alanı		
Çevre Yapılaşma Durumu	Yapılaşma Tipi	Tarım alanı, Otoyol	
	Yoğunluk	Az	Kısmen
			Çok

REKREASYONEL İŞLEVLER

İçerdiği Olanaklar	Var	Yok	Özellikler
Yürüyüş parkuru			-
Bisiklet parkuru			-
Çocuk oyun alanı			Metal ve plastik kombinasyonu olan 1 adet oyun grubu bulunmaktadır.
Satranç oyun alanı			-
Amfi tiyatro			-

Çizelge 4.12 Devamı

İçerdiği Olanaklar	Var	Yok	Özellikler
Spor alanı			-
Piknik ünitesi			-
Piknik masası			Ahşap piknik masaları bulunmaktadır.
Mangal ünitesi			-
Su yüzeyleri			-
Teleferik			-
İşletme			İşletme kapalıdır.
Güvenlik			-
Otopark			Alan sınırları çevresinde otopark bulunmaktadır.
Tuvalet			Kapalı işletme içerisindedir.
Aydınlatma			-
Çeşme			-
Çöp kutusu			Metal çöp kutuları bulunmaktadır.
Bank			-

REKREASYON ALANININ GENEL DURUMU

- Milli Emlak tarafından yapılmıştır.
- İşletme hakkı Tuğla Spora devredilmiştir.
- Şu an kapalıdır.
- İçerisinde piknik masaları, çocuk oyun alanı, işletme bulunmaktadır.
- Yaşlı ve büyük ağaçlar bulunmaktadır.
- Alanın çevresi kafes tel ile çevrilidir.

4.3. Alternatif Alan Önerilerine Yönelik Bulgular

Rekreasyonel aktivitelere alternatif alan önerilerinin geliştirilebilmesine yönelik olarak uydu görüntülerinden ve arazi gözlemlerinden yararlanılmıştır. Aydın kenti yakın çevresi rekreasyonel olanaklar açısından incelendiğinde 3 farklı yapı karşımıza çıkmaktadır. Bunlardan ilki Aydın kentini kuzeyden saran engebeli ve dağlık alanlardır. Genellikle özel mülkiyette, askeri saha ve antik kenti barındırmaktadır. Bu alanlar genellikle eğimin yüksek olduğu zeytin ve incir bahçelerinin yanı sıra doğal alanların yer aldığı doğallık değeri yüksek alanlardır.

Bu alanların en karakteristik özelliği hareketli bir topoğrafik yapıya sahip olmasıdır. Bu alanlar yüksek manzara değeri barındırmaktadır. Aynı zamanda daha canlı ve çeşitli flora ve fauna özelliği taşımaktadır. Bisiklet sürmek, dağ yürüyüşü yapmak, ATV ve motorlar, dağcılık, trekking yapmak, piknik yapmak, fotoğrafçılık gibi birçok aktivite için çok önemli imkanlar sunar (Şekil 4.9).

Şekil 4.9. Kuzey dağlık alandan bir görüntü

İkinci alan tipi Güney kısmındaki tarım arazileridir. Bu alan genel olarak tarım arazilerinden oluşmakta, yer yer köy ve mahallelerin bulunduğu kırsal tipli yerleşim alanları ve güney batı kesimde ise bahçeli evlerin ve banliyö yerleşimlerinin olduğu yatay yapılaşma dikkati çekmektedir. Bu bölge genellikle düz ve eğimin sıfıra yakın olduğu alanlardır. Tarımsal nitelikli bu araziler değerli tarım alanlarını oluşturmaktadır. Büyük Menderes Nehri ve yakın çevresi de güney bölümde bulunmaktadır. Bu alan tipi piknik yapmak, at binmek, golf oynamak ve fotoğrafçılık gibi çeşitli rekreasyonel aktivitelerin yapılmasına olanak sağlamaktadır (Şekil 4.10).

Şekil 4.10. Güney ova alanından bir görüntü

Üçüncü alan tipi ise çalışma alanının en güneyinde bulunan Büyük Menderes Nehri ve yakın çevresidir. Bu alan da düz ve düze yakındır. Suyun varlığına bağlı olarak özellikle akarsu yatağına yakın alanlarda zengin doğal bitki varlığına sahiptir. Menderes Nehri yakın çevresinde nehrin yatak değiştirmesi sonucu oluşmuş yine çok zengin flora ve fauna varlığına sahip azmaklar yer almaktadır. Bu alan tipi nehir kıyı alanları, canlı bitki örtüsü ve sulak alan özellikleri karakterize olmaktadır. Manzara seyri, kanoculuk, kürekçilik, olta balıkçılığı, doğa gezisi yapmak gibi aktif ve pasif rekreasyonel aktivitelerin yapılmasına imkân sağlamaktadır (Şekil 4.11).

Şekil 4.11. Büyük Menderes Nehri ve yakın çevresinden bir görüntü

Çizelge 4.13'teki bulgulara göre bazı rekreasyonel aktivitelerin her üç alanda uygulanabilirken, bazı rekreasyonel aktiviteler yalnızca iki veya tek bir alan tipinde uygulanabilmektedir. Bunların yanı sıra ankette ortaya çıkan bazı rekreasyonel aktiviteler bu alan tiplerinin hiçbirinde uygulanabilir değildir.

Her üç alan tipine de uygun olan rekreasyonel aktiviteler şunlardır; piknik yapmak, macera parkına gitmek, bisiklet sürmek, yürüyüş/koşu yapmak, hayvanat bahçesine gitmek, at binmek, fotoğrafçılık, kuş gözlemi, spor yapmak, yeşil alanlara gitmek ve doğa gezisi yapmak.

Yamaç paraşütü, dağcılık, kaya tırmanışı aktivitelerinin yapılabilmesi için eğimin olduğu engebeli ve dağlık alanlara ihtiyaç vardır. Bu nedenle kuzey dağlık alanı uygulanabilirlik açısından en ideal bölgedir.

Güney ova alanı, arazinin düz ve düze yakın olduğu alanlardır. Birçok rekreasyonel aktivitenin uygulanabilmesi için gereken geniş ve düz arazileri barındırmaktadır. Bu nedenle kuş gözlemi yapmak, lunaparka gitmek, golf oynamak ve hobi bahçesine gitmek gibi rekreasyonel aktivitelerin gerçekleşmesi için uygundur.

Bazı rekreasyonel aktivitelerin gerçekleşmesi için suyun varlığına ihtiyaç vardır. Kanoculuk, olta balıkçılığı, su kayağı yapmak, botçuluk ve kürekçilik gibi rekreasyonel aktivitelerin yapılması için en uygun bölge Büyük Menderes Nehri ve yakın çevresidir.

Alanlara ikili gruplar şeklinde baktığımızda, kuzey dağlık alan-Büyük Menderes Nehri ve yakın çevresinde yapılabilecek rekreasyonel aktivite manzara seyridir. Paintball oynamak ise kuzey dağlık alan-güney ova alanında yapılabilecek bir rekreasyonel aktivitedir. Güney ova alanı-Büyük Menderes Nehri ve yakın çevresi de voleybol, basketbol, tenis, futbol oynamak ve aquaparka gitmek gibi rekreasyonel aktivitelerin gerçekleşmesi için uygun alanlardır.

Her üç alanda da uygulanabilirliği olmayan rekreasyonel aktiviteler ise; yüzme, parka gitmek, rafting, AVM'ye gitmek, milli park gezmek, mağaracılık ve bowling oynamaktır. Raftingin yapılabilmesi için akarsu debisinin yüksek olması gerekmektedir. Büyük Menderes Nehrinin debisi bu rekreasyonel aktivite için yeterli değildir. AVM'ye gitmek ve bowling oynamak kentsel alanlarda yapılan bir rekreasyonel aktivitedir. Bu nedenle çalışmanın kapsamı dışında tutulmuştur.

Çizelge 4.13. Alternatif alan önerilerine yönelik bulgular

Rekreasyonel Aktiviteler	Kuzey Dağlık Alan	Güney Ova Alanı	Büyük Menderes Nehri ve Yakın Çevresi
Piknik yapmak	+	+	+
Macera parkına gitmek	+	+	+
Yüzme	-	-	-
ATV ve Motorlar	+	+	+
Kamp Yapmak	+	-	+
Bisiklet Sürmek	+	+	+
Yürüyüş/koşu yapmak	+	+	+
Manzara Seyri	+	-	+
Lunaparka gitmek	-	+	-
Yamaç paraşütü yapmak	+	-	-
Hayvanat bahçesine gitmek	+	+	+
Dağcılık	+	-	-
Kanoculuk	-	-	+
Olta Balıkçılığı	-	-	+
At binmek	+	+	+
Golf oynamak	-	+	-
Fotoğrafçılık	+	+	+
Su kayağı yapmak	-	-	+
Kaya tırmanışı	+	-	-
Parka gitmek	-	-	-
Voleybol oynamak	-	+	+
Rafting	-	-	-
Kuş gözlemi	+	+	+
Paintball oynamak	+	+	-
AVM'ye gitmek	-	-	-
Basketbol oynamak	-	+	+
Spor yapmak	+	+	+
Botçuluk	-	-	+
Hobi bahçesine gitmek	-	+	-
Tenis oynamak	-	+	+
Yeşil alanlara gitmek	+	+	+
Kürekçilik	-	-	+
Milli park gezmek	-	-	-
Aquaparka gitmek	-	+	+
Doğa gezisi yapmak	+	+	+
Mağaracılık	-	-	-
Bowling oynamak	-	-	-
Futbol oynamak	-	+	+

5. TARTIŞMA VE SONUÇ

Eski dönemlerden itibaren var olan rekreasyon ihtiyacı, kent yaşamının yoğunluğu sonucu daha fazla hissedilmeye başlanmıştır. Fiziksel ve ruhsal bütünlüğün sağlanması amacıyla rekreasyonel aktivitelere olan yönelim artmış ve zamanla rekreasyonel aktivitelerde çeşitlenme olmuştur. Bu çeşitlenme kişilerin ihtiyaçlarına ve gelir düzeylerine göre farklı alternatifler içermektedir.

Rekreasyon ihtiyacı için insanların kent yakın çevresinde, kısa sürede ulaşabilecekleri doğal ve kültürel peyzaj değerine sahip alanlara gitmesine olanak sağlanmalıdır. Nüfusu her geçen gün artan Aydın kentinde rekreasyon ihtiyacının karşılanması için çeşitli kurum, kuruluş ve derneklerle görüşülmüş ve yapılan anket sonuçlarıyla da uygulanabilecek alternatif rekreasyon aktivite ve rotaları oluşturulmuştur.

5.1. Anket Çalışmasına Yönelik Değerlendirmeler

Anket çalışmasındaki sonuçlara göre kullanıcıların rekreasyonel aktivitede bulunma sıklığı haftada birkaç kezdir. Yapılan rekreasyonel aktivitelere bakıldığında ilk üç sırada genellikle AVM'ye gitmek, kahve/kafeterya gitmek ve evde vakit geçirmek en çok tercih edilenlerdir. Yani bireylerin serbest zamanlarını genellikle doğadan uzak ve kapalı alanlarda değerlendirdikleri görülmektedir. Kapalı alanların dışında insanların bir arada bulunabileceği, çeşitli rekreasyonel aktiviteleri yapabileceği ve gerekli ihtiyaçlarını karşılayabileceği alternatif açık alanların yaratılması gerekmektedir. Ayrıca AVM'lerin en çok tercih edilen yer olmasının nedeni birçok rekreasyonel aktiviteyi bir arada bulunduruyor olması ve kent yakın çevresinde kolayca her şeyin bir arada bulunabileceği alternatif başka bir mekânın olmamasından kaynaklanıyor olabilir.

Başka bir bakış açısı ile bakıldığında en çok tercih edilen aktivitelerin pasif rekreasyonel aktiviteler olduğu görülmektedir. Bunun nedeni rekreasyon alanlarının kullanım amacı ile ilgilidir. Kişiler genellikle arkadaşlarıyla birlikte olmak ve vakit geçirmek için bu alanları kullanmaktadır. Yeni mekânlar oluşturulurken kişilerin grupça bir arada bulunabileceği mekânlar da tasarlanmalıdır. Ayrıca aktif rekreasyonel aktivitelerinin yapılmaması da kent ve yakın çevresinde bu ihtiyaca yönelik nitelikli alanların hiç olmamasından veya mevcut alanların yeterli olmaması etkindir. Çünkü kişilere kent yakın çevresinde

görmek istedikleri rekreasyonel aktiviteler sorulduğunda piknik yapmak, macera parkına gitmek, yüzmek, ATV ve motorlar, kamp yapmak, bisiklet sürmek, yürüyüş ve koşu yapmak gibi aktif rekreasyonel aktiviteleri görmek istedikleri belirlenmiştir. Kişilerin ihtiyaçlarına yönelik yürüyüş alanlarının düzenlenmesi, yeni rekreasyon rotalarının oluşturulması gereklidir. Aktif rekreasyon aktivitelerine katılım kişilerin fiziksel ve ruhsal olarak daha sağlıklı olmasına yardımcı olacaktır.

Kişilerin kent yakın çevresinde ziyaret ettikleri rekreasyon alanlarının başında AMA gelmektedir. Bunun bir nedeni T.C. Aydın Adnan Menderes Üniversitesi'ne ve öğrenci yurduna yakın olmasından kaynaklanmaktadır. Ayrıca konum itibari ile panoramik görüntüsüyle manzara seyrine imkân sağlaması, geniş yeşil alanının olması, piknik yapmaya imkân sağlayan ünitelerin ve tesisin olması, bu alana ulaşımın kolay olması mesire alanına gidilmesini sağlayan başlıca nedenlerdir. İkinci sırada ise PMA tercih edilmektedir. Kent içerisinde doğal yapıya sahip büyük bir rekreasyon alanıdır. Rekreasyon alanlarında yapılan etkinlikler piknik yapmak, yürüyüş yapmak, arkadaşlarla toplanmak ve voleybol oynamak gibi belirli aktivitelerle sınırlı kalmıştır. Kullanıcıların istekleri göz önünde bulundurularak yapılacak bir planlama ile mevcut rekreasyon alanlarından elde edilecek verimin yükselmesi sağlanacaktır. Örneğin farklı yaş gruplarına hitap eden spor alanlarının oluşturulması ve mevcut alanlara entegre edilmesi farklılık yaratacaktır. Doğal topoğrafik yapıya sahip İMA'ya yapılacak macera parkı ve paintball alanı ile tercih edilme durumu artacaktır. Bu şekilde yapılacak bir uygulama TMA'nın da kullanım ve tercih edilme sıklığını arttıracaktır. Alan içerisinde oluşturulmasına imkan sağlanacak tenis kortu, mini golf, voleybol ve basketbol oyun alanları halkın çevresinde görmek istediği aktivite alanlarıdır. Ayrıca mevcut rekreasyon alanlarına da oluşturulacak yürüyüş ve bisiklet yolu ile ulaşım kolaylaşacağı için kullanım sıklıkları artacaktır.

Genel olarak yakın çevredeki rekreasyon alanları sayısı, çeşitlilik ve nitelik olarak yetersiz bulunmuştur. Yeni rekreasyon alanları tasarlanırken aktif ve pasif rekreasyonel aktivitelere imkan sağlayan tematik parkların yapılması kent için yenilik olacaktır. Ulaşım bakımından yeterli bulunan rekreasyon alanları bakım ve güvenlik konularında zayıf bulunmuştur. Bu durum insanların rekreasyon alanlarının güvenliği ile ilgili ciddi kuşkuları olduğunu göstermektedir. Rekreasyon alanlarına güvensizliğin bir nedeni ulaşımıdır. Bu da rekreasyon alanlarının kullanımını engelleyen olumsuz bir faktör olarak görülmektedir.

Rekreasyon alanlarını güvenli bulan kullanıcılar gündüz kullanmayı tercih etmektedir. Rekreasyon alanlarına gidilen yolun karanlık yani aydınlatmanın az olması kullanımı olumsuz etkileyen bir sebeptir. Kullanıcılar alanı bakımsız bulsalar da ziyaret etmektedir. Eğer güvenli bulmuyorlarsa, kullanımı önemli noktada engelleyen faktörler vardır demektir. Ulaşım imkânlarının artırılması bu alanlara daha fazla insanın gelmesini sağlayabilir. Ama insanlar kendilerini güvende hissetmiyorlarsa oraya gelmeyeceklerdir. Bu nedenle bu alanların güvenlik sorunlarının anlaşılması ve bunların giderilmesi için başka çalışmalar da yapılmalıdır. Güvenlik kaygılarının anlaşılması ve bunların iyileştirilmesine yönelik bilimsel çalışmalar bu alanda önemli bir eksikliği irdelemiş olacaktır.

Ayrıca anket sonuçlarına göre en çok yapılan ve istenilen rekreasyonel aktivite piknik yapmaktır. Mesire Yerleri Uygulama Tebliği (2016)'ne göre bir yerin mesire alanı olarak belirlenmesi için tebliğ içerisinde yer alan "rekreasyon potansiyeli değerlendirme tablosunun" (Ek-1) sağlanması gerekmektedir. Bu tabloya ek olarak WGS84 datumunda, 6°'lik dilim ekseninde UTM koordinatları ile hazırlanmış, mesire yeri talep sahasını gösteren güncel memleket haritası, amenajman haritası, orman kadastro haritası, 10 km yakınında yer alan tüm mesire yerleri sınırını da gösteren uydu görüntüsü ve sahayı farklı açılardan gösteren en az 5 adet fotoğraf, rekreasyon potansiyeli uygun olanlar için ilgili işletme müdürlüğünce "mesire yeri teklif raporu" (Ek-2) ile birlikte orman bölge müdürlüğüne gönderilir. Ancak; rekreasyon potansiyeli % 45 oranı ve bu oranın üzerinde olanlar için teklif raporu hazırlanacaktır. Mesire alanları için uygun yerlerin belirlenmesinde yukarıdaki şartların sağlanması gerekmektedir.

5.2. Arazi Gözlem Formuna Yönelik Değerlendirmeler

Aytepe Mesire Alanı:

Çalışma alanı sınırları içerisinde en çok tercih edilen mesire alanıdır. Genellikle dinlenme ve eğlenme alanı olarak yoğun kullanılmaktadır. Piknik yapmak, spor yapmak, kafeteryada oturmak ve arkadaşlarla buluşma amaçlı kullanılmaktadır. Yoğun bitki örtüsüne sahiptir. Piknik masaları ve yürüyüş parkuru ile gölge bir alandadır. Piknik yapanlar için bulaşık yıkama alanları oluşturulmalıdır. AMA; genel olarak temiz ve bakımlıdır. Yeterli sayıda donatı elamanlarına sahiptir. Seyir terasları ise yeniden düzenlenmeli ve manzara seyir alanları tasarlanmalıdır. Çocuk oyun alanları da yaş gruplarına göre yeniden tasarlanmalıdır. Ayrıca atıl

durumda olan amfi tiyatro yeniden ele alınıp halkın kullanımına açılabilir. Konser ve tiyatro gibi çeşitli rekreasyonel aktivitelerin yapılmasına olanak sağlanabilir.

Bu alana ulaşım belli bir saate kadar toplu taşıma ile sağlanabilmektedir. Yaya olarak ulaşmak isteyen kişiler yokuş çıkmaktadır. Bu yolun daha kısa sürede gidilmesi için PMA'ya bağlanan teleferiğin açılıp, kullanılması gerekmektedir. Ayrıca gece yürüyerek ulaşmak isteyen kişiler için yolun güvenliği artırılmalıdır. Yetersiz kalan aydınlatmalar artırılmalıdır.

Pınarbaşı Mesire Alanı:

Çalışma alanı sınırları içerisinde en fazla büyüklüğe sahip olan mesire alanıdır. Piknik yapmak, spor yapmak ve arkadaşlarla buluşma amaçlı kullanılmaktadır. Fakat bu alanlar birbiri ile iç içe bulunmaktadır. Piknik yapma amaçlı kullanılan masaların çim alanlar üzerinde dağınık bir şekilde yerleştirilmesi yerine oluşturulacak beton zeminler üzerine yerleştirilmesi ve mini piknik ünitelerinin yapılması daha uygun olacaktır. Böylelikle çim alanda kolaylıkla zarar görebilecek ahşap masalar daha uzun ömürlü kullanılacaktır. Piknik yapıldıktan sonra bulaşıkların yıkanması için de bulaşık yıkama alanları yaratılmalıdır. Grup buluşmalarına olanak sağlayacak kamerye şeklinde oturma gruplarının oluşturulması da kullanım alanlarını birbirinden ayrılmasına olanak sağlayabilir. Ayrıca yürüyüş ve koşu pistinin mevcut zemini düz bir yapıda değildir. Yer yer tartan pistte açılmalar, çukur ve tümsekler bulunmaktadır. Olası sakatlıkları engellemek için zemin yenilenmelidir. Bisiklet pistinin kullanılmadığı gözlemlenmiştir. Zemin malzemesi olarak kullanılan kilit parke taşı bisiklet kullanımı için sağlıklı bir alan yaratmamaktadır. Bisiklet yoluna uygun bir şekilde zeminin değiştirilmesi gerekmektedir. Bu alanların yanı sıra çocuk oyun alanlarının kullanımı da ön plana çıkmaktadır. Bu alanlar yaş gruplarına göre düzenlenip kullanıma sunulabilir.

Kent merkezinde bulunan bu alanın ikinci sırada tercih edildiği gözlemlenmiştir. Bu alana göre daha çok tercih edilen AMA ile bağlantısı tekrar sağlanarak kullanımı artırılabilir. Mesire alanları arasındaki teleferik hattı aktive edilebilir veya bu alanlar arasına yürüyüş ve bisiklet hattı yapılabilir. Alan geniş yeşil alana sahip olduğu için grupça yapılacak spor, açık hava sineması izlemek, konser, tiyatro gibi çeşitli rekreasyonel aktivitelerin yapılmasına imkân sağlayabilir. Hareketli doğal zemine sahip bu alan macera alanı özelliğine de sahiptir. Farklı

yaş gruplarına hitap eden macera alanları tasarlanabilir. Doğal bitki örtüsüne ve içinden geçen bir dereye sahiptir. Bu nedenle fotoğrafçılık ve manzara seyri için de uygundur. Ayrıca fazla tercih edilmemesinin sebebi güvenlik veya ulaşım kaynaklı olabilir. Aydınlatmaların artırılması ve belediyenin bu alana düzenlediği toplu taşımanın rotasının yeniden düzenlenmesi kullanımını teşvik edecektir.

İmamköy Mesire Alanı:

Genellikle piknik yapma amaçlı tercih edilmektedir. Fakat yetersiz sayıda mangal ünitesi ve çeşme bulunmaktadır. Mangal üniteleri ve çeşmelerin başında oluşan yoğunluğun giderilmesi için bu kullanımların artırılması gerekmektedir. Ayrıca alandaki sıhhi imkânların da geliştirilmesi gereklidir. Çeşmede yıkanan bulaşıklar yerine ayrı bulaşık yıkama alanları oluşturulmalıdır. Ayrıca piknik masalarının çevresine piknik üniteleri kurulmalıdır. Bu gerekli kullanımların artırılmasının yanı sıra alan içerisinde bulunan işletme tekrar aktifleştirilerek, kullanıcıların ihtiyaçlarını kolayca temin edebileceği bir işletmeye dönüştürülmelidir. Bu işletme alanının doğal yapısına uygun renk, doku ve materyalle yeniden tasarlanıp inşa edilebilir.

Alan içerisinde bakım ve temizlik çalışmaları yapılmalıdır. Mevcut bitkilerin bakım ve budamaları yapılarak alanın görsel değeri artırılmalıdır. Doğal peyzaj değerine sahip mesire alanı, manzara seyri ve fotoğrafçılık rekreasyonuna imkân sağlamaktadır. Alan hareketli doğal zemine sahiptir. Bu sayede macera parkı özelliği taşımaktadır. Her yaş grubuna uygun parkurlar alan içerisinde tasarlanıp uygulanabilir. Denge ve tırmanma platformları uygulanabilir. Alan içerisinden geçen derenin içine çocukların girdiği gözlemlenmiştir. Düşme ve boğulma gibi oluşabilecek tehlikenin önüne geçmek için su kaynağının çevresine ve dere hattına koruma yapılmalıdır. Alanın 3. Sırada tercih edilme nedeni ulaşım kaynaklı olabilir. Bu mesire alanına gidiş için yürüyüş ve bisiklet parkuru oluşturulabilir. Ayrıca ATV ve motor ulaşımı kullanılarak kısa mesafeli safariler düzenlenebilir. 3. sırada tercih edilmesinin diğer bir nedeni ise mesire alanı içerisindeki aydınlatmanın yetersiz kalması ve bekçi gibi bir güvenliği bulunmaması olabilir. Aydınlatmanın artırılması ve düzenli güvenlik çalışmasının bulunması mesire alanının daha çok tercih edilmesini sağlayabilir.

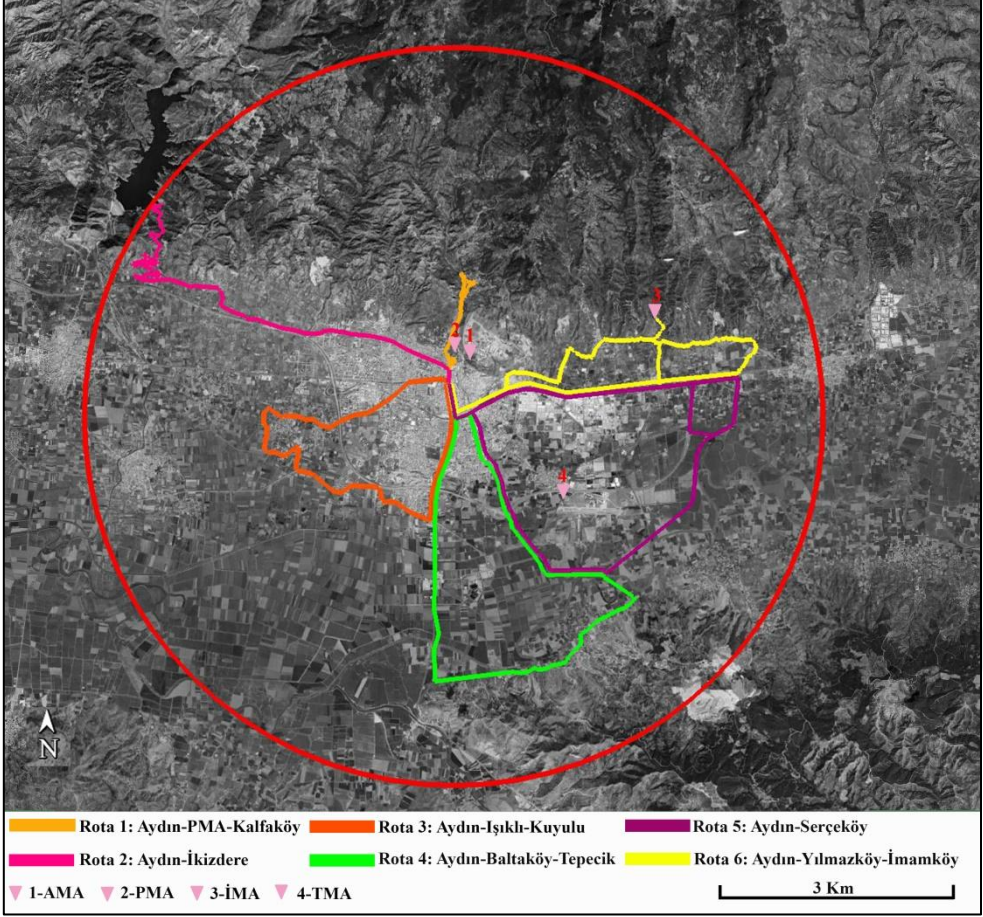
Tepecik Mesire Alanı:

Halkın eğlenme ve dinleme ihtiyacını giderebilecek, çeşitli rekreasyonel aktivitelerin yapılmasına olanak verecek potansiyele sahip bir alandır. Şu an kapalı durumdadır.

Kent yakın çevresinde halkın piknik yapmak, yürüyüş/koşu yapmak, manzara seyri, dinlenme, bir araya gelme gibi rekreasyon ihtiyaçlarını karşılayabileceği ve önceden de bu amaca hizmet eden alanın aktifleştirilmesi gereklidir. Alanın temizlenip bakım ihtiyaçlarının giderilmesi, bitkilerin bakımlarının yapılması, piknik yapmak için piknik ve mangal ünitelerinin yapılması, çocuk oyun alanlarının da yaş gruplarına göre düzenlenmesi sağlanarak kullanıma teşvik edilmelidir. Ayrıca güvenilir bir yer olarak görülmesi için aydınlatma elemanlarının artırılması ve güvenlik elemanının bulunması sağlanmalıdır. Alan içerisinde kişilerin ihtiyaç duyduğu sıhhi imkânlar sağlanmalıdır. Çeşitli ihtiyaçların temin edilmesi için de alan içerisindeki işletme aktifleştirilmelidir. Kent merkezinden mesire alanına ulaşan bisiklet ve yürüyüş parkuru yapılması, belediyenin toplu taşıma araçları ile bu alana sefer düzenlemesi gibi çeşitli ulaşım imkânları sağlanmalıdır. Ayrıca Kent merkezinden TMA'ya ATV ve motorlar ile safariler düzenlenebilir.

5.3. Alternatif Alan Önerilerine Yönelik Değerlendirmeler

Anket sonuçlarından elde edilen bilgiler ışığında halkın talep ettiği alternatif rekreasyonel aktiviteler ve buna bağlı olarak olası rekreasyonel rotalar belirlenmiştir. 6 farklı alternatif rekreasyon rotası oluşturulmuştur (Şekil 5.1). Rotaların başlangıç noktası halkın toplanma yeri olarak kullandığı Aydın Kent Meydanı'dır. Alternatif rotaların belirlenmesinde mevcut rekreasyon alanlarını da güzergah içine almasına dikkat edilmiştir. Böylelikle ileriye yönelik olarak kent açık alan sisteminin kurgulanmasına ve bu alanların bir rekreasyon planlaması temelinde ele alınabilmesine de altlık oluşturacaktır.

Şekil 5.1. Alternatif rekreasyon rotaları

1. rota kent meydanından başlayıp PMA'ya ve oradan Kalfaköy'e ulaşan rotadır. Rotanın uzunluğu 4.8 km'dir. Başlangıç noktasının eğimi %0 olup PMA'ya kadar olan ortalama eğim %3.0'dır. PMA'dan Kalfaköy'e uzanan hattaki ortalama eğim %6.0'dır. Rota boyunca zeytinlik arazileri ve makilikler yer almaktadır. Kentsel ve kırsal peyzaj bir arada görülmektedir. yürüyüş yapmak, bisiklet sürmek, kuş gözlemlemek, manzara seyri, fotoğrafçılık, ATV ve motor sürmek için uygundur (Şekil 5.2).

Şekil 5.2. Rota 1'den görüntüler

2. rota Aydın-İkizdere Baraj rotasıdır. Rotanın uzunluğu 16 km'dir. Ortalama eğim %4.7'dir. Rota boyunca zeytinlik araziler ve makilikler bulunmaktadır. Kırsal peyzaja sahip bir rotadır. Manzara seyrine, fotoğrafçılığa, kuş gözlemine, bisiklet sürmeye ve doğa yürüyüşüne imkân sağlamaktadır (Şekil 5.3).

Şekil 5.3. Rota 2'den görüntüler

3. rota Aydın-Işıkli-Kuyulu-Şevketiye-Kadıköy-Ovaeymir arasındadır. Çalışma alanının ova bölümünde oluşturulan bir hattır. Tarım arazileri arasından ilerleyerek sürüş ve yürüyüş sağlanmaktadır. Bu rota T.C. Aydın Adnan Menderes Üniversitesi'ne bağlı Veterinerlik Fakültesi'nden de geçmektedir. Böylelikle öğrencilere toplu taşımının yanı sıra farklı ulaşım alternatifi de sunulmaktadır. Rotayı takip ederken İzmir-Aydın otoyolundan da geçilmektedir. Bu geçiş güzergâhında ilerlerken dikkatli olunmalı ve gerekli bilgilendirme tabelaları bulunmalıdır. Rotanın toplam uzunluğu 17 km'dir. Rotanın ortalama eğimi %1.2'dir (Şekil 5.4).

Şekil 5.4. Rota 3'ten görüntüler

4. rota Aydın-Baltaköy-Tepecik rotasıdır. Toplam 23 km uzunluğundadır. Ortalama eğim %1.1'dir. Çalışma alanının güneyinde ova bölümünde yer almaktadır. Tarım peyzajı ve kıyı peyzajı bir aradadır. Rota boyunca tarım arazileri, Tabakhane Deresi ve Büyük Menderes Nehri'nin kolları bulunmaktadır. Bir noktada Aydın-Muğla otoyoluna paralel olarak devam etmektedir. Bu paralellik 3. rota ile bağlantılıdır. 5. rotayla da Tabakhane Deresi boyunca paralel devam etmektedir. Oltu balıkçılığı, yürüyüş yapmak, bisiklet sürmek, kuş gözlemlemek, manzara seyri, fotoğrafçılık, ATV ve motor sürmek için uygundur (Şekil 5.5).

Şekil 5.5. Rota 4'ten görüntü

5. rota Aydın-Serçeköy rotasıdır. 25 km uzunluğundadır. Ortalama eğim %0.8'dir. 4. rota ile Tabakhane Deresi boyunca paralel devam etmektedir. Belirli noktada da Denizli-Aydın yoluna paraleldir. Yani 6. rota ile de paralel olarak devam etmektedir. Bu hattı izlerken tarım alanları, Büyük Menderes Nehri, Tabakhane Deresi, Çıldır Havaalanı ve TMA çevrelerinde gezinti sağlanmaktadır. Piknik yapmak, bisiklet sürmek, fotoğrafçılık, doğa yürüyüşü, ATV ve motor sürmek için uygun bir rotadır (Şekil 5.6).

Şekil 5.6. Rota 5'ten görüntüler

6. rota Aydın-Yılmazköy-İmamköy rotasıdır. 21.5 km uzunluğundadır. Ortalama eğim %1.8'dir. İmamköy merkezden mesire alanına giden yolda ortalama eğim %7.7'dir. Yani ulaşımdaki maksimum eğim bu alandır. Aynı zamanda İMA'ya gidişi sağlayan toplu taşıma harici alternatif bir rotadır. Rota boyunca tarım alanları, zeytinlik araziler, maki toplulukları bulunmaktadır. Rota manzara seyrine, doğa yürüyüşüne, kuş gözlemine, fotoğrafçılığa, bisiklet sürmeye, piknik yapmaya, ATV ve motor sürmeye imkân sağlamaktadır (Şekil 5.7).

Şekil 5.7. Rota 6'dan görüntüler

Oluşturulan rotalarda 3 km'de bir duraklar yapılarak burada dinlenme (yağmurdan ve güneşten koruyacak üzeri kapalı oturma alanları) ve sıhhi ihtiyaç alanları (çeşme, tuvalet) yaratılabilir. Ayrıca rota boyunca çöp kutuları ve aydınlatma elemanları bulunmalıdır. Aydınlatmanın iyi olması güvenilirlik verir ve akşam kullanımını teşvik eder. Ayrıca bu duraklarda acil yardım noktaları ve bankamatik birimleri yer almalıdır.

Hat boyunca bilgilendirme panoları yer alabilir. Rotanın uzunluğu, sıhhi imkânların sağlanacağı duraklara kalan mesafe, çevredeki doğal bitki örtüsünü tanımaya yardımcı olacak bitki türleri hakkında bilgilendirici levhalar yerleştirilebilir. Özellikle ana yollardan geçişi olan rotalarda ana yola yakın noktalara yürüyüş ve bisiklet hattı olduğunu belirten levhalar konulmalıdır. Ayrıca bu rotalar GPS ile haritalara tanımlanmalıdır.

Bu rotalar belirli sıklıklarla görevliler tarafından kontrol edilmeli ve eksiklikleri giderilmelidir. Bakım, onarım, temizlik çalışmaları düzenli yapılmalıdır. Böylelikle doğanın kirlenmesine ve yangın çıkma olasılığına karşı tedbir alınmış olur.

Yürüyüş yapan ve bisiklet kullananlar için manzara değeri taşıyan alanlar belirlenmelidir. Belirlenen alanlara manzara izleme noktaları tasarlanmalıdır. Böylelikle doğal güzellikler fark edilerek rota daha cazip bir hale gelecektir.

Bu rotalara bireysel veya grup olarak gidilebilir. Bir rehber eşliğinde veya çeşitli doğa derneklerinin düzenlediği etkinliklere (yürüyüş yapmak, bisiklet sürme, fotoğrafçılık, kamp yapma gibi) grup olarak katılım sağlanabilir. Belirli alanlarda koşu ve bisiklet yarışları düzenlenebilir.

Bisiklet kullanımına teşvik etmek için belediye bisiklet kiralama noktaları oluşturulabilir. Toplu taşımayı kullanmak için kullanılan kartlar aynı zamanda bisiklet kiralamada da kullanılabilir.

Ayrıca çalışma alanı sınırları içerisinde tarım alanları yoğunluktadır. Bu sebeple uygulanacak rekreasyonel aktiviteler mülkiyet sebebiyle kısıtlı kalmaktadır. Rekreasyon potansiyeli büyük olan Büyük Menderes Nehri ve çevresi yeterince değerlendirilememektedir. Çevresinde bulunan tarım alanlarının yoğunluğu ve mülkiyet sebebi bu alanların gelişimini kısıtlamaktadır. Kamu kuruluşları ile yapılacak düzenlemelerle nehir ve çevrelerinde rekreasyonel aktivitelerin yapılmasına olanak sağlayan alanlar yaratılabilir.

Nehir kenarına mesire alanı yapılabilir. Piknik yapmak ve çeşitli spor aktivitelerini gerçekleştirmek için alanlar yaratılabilir. Nehir kenarında manzara izleme alanları tasarlanabilir. Mesire alanı içerisinde çadırlı kamp alanı oluşturulabilir. Ayrıca mesire alanının taşıma kapasitesi belirlenmeli ve girişler sınırlandırılmalıdır. Fauna ve floranın zarar görmemesi için çevrede düzenli kirlilik kontrolü yapılmalıdır (Şekil 5.8).

Şekil 5.8. Büyük Menderes Nehir hattından görüntü 1

Nehir hattı boyunca rekreasyon yolu yapılabilir. Mesire alanına ulaşım için bisiklet ve yürüyüş yolu yapılabilir. Bu yol boyunca da spor aletlerinin, dinlenme alanının olduğu bir hat yaratılabilir (Şekil 5.9).

Şekil 5.9. Büyük Menderes Nehir hattından görüntü 2

Büyük Menderes kenarındaki azmaklar göle dönüştürülerek bir rekreasyon alanı oluşturulabilir. Doğal gölet haline getirilebilir. Çevresinde oyun ve spor alanlarının olduğu bir alan yaratılabilir.

Nehir hattı boyunca balıkçılar için balık avlama platformları oluşturulabilir.

Büyük Menderes Nehri gibi durgun sular kanoculuk, kürekçilik ve kayıkla gezinti yapmaya elverişlidir. Doğa içerisinde sazlık alanların arasından geçerek, manzara seyri, kuş gözlemciliği ve doğa fotoğrafçılığı gibi çeşitli rekreasyonel aktiviteleri bir arada sunan bir hat yapılabilir (Şekil 5.10).

Şekil 5.10. Büyük Menderes Nehir hattından görüntü 3

Nehir hattında oluşturulacak kuş gözlem kulesi ile kuş gözlemciliği yapılabilir. *Vanellus spinosus* (Mahmuzlu Kız Kuşu), *Fulica atra* (Sakarmeke) ve *Hirundinidae sp.* (Kırlangıç) kuşları gözlenmiştir.

Nehir kenarlarının yanı sıra önemli rekreasyon alanlarından biri de barajlardır. İkizdere Barajı, çalışma alanı sınırı yakınında rekreasyonel potansiyeli bulunan bir alandır. İçme suyu ve sulama amaçlı kullanılmaktadır. Fakat yasal düzenlemelerde (İçme-Kullanma Suyu Havzalarının Korunmasına Dair Yönetmelik ve Aydın Büyükşehir Belediyesi Aski Genel Müdürlüğü Su Havzaları Koruma Yönetmeliği'ne göre) içme suyu amaçlı kullanılan baraj ve çevrelerinde rekreasyonel kullanıma izin verilmemektedir. Aydın DSİ 21. Bölge Müdürlüğü'nde yapılan görüşme ile de bu bilgi netleştirilmiştir. İkizdere Barajı'nda rekreasyonel kullanımın yapılabilmesi için baraj çevresinden en az 1000 m uzaklıkta bir planlamaya izin verilmektedir. Bu çalışmaya örnek olarak Balık (2009)'ın yüksek lisans çalışması bulunmaktadır. Çalışma İzmir Tahtalı Barajı'nı içermektedir. İçme suyu amaçlı kullanılan barajda suyun kirlenme tehlikesinden dolayı suda yapılabilecek rekreasyonel aktivitelerin yapılamayacağı tespit edilmiştir. Bu sebeple karada yapılabilecek rekreasyonel aktivitelerin uygun olduğu belirlenmiştir. Kısa, orta ve uzun mesafeli koruma alanlarında yapılabilecek rekreasyon aktiviteleri belirlenmiş, olumlu ve olumsuz özellikleri hakkında açıklamalar yapılmıştır. Kastamonu Karaçomak Barajı da içme suyu amaçlı kullanılmaktadır. Baraj çevresinde piknik yapmaya imkân sağlanmaktadır. Kamelyalar bulunmaktadır. İçme suyu barajlarında uygulanan kısıtlamalar

haricinde elektrik üretme, sulama, taşkın kontrolü amaçlı kullanılan barajlarda birçok rekreasyonel aktiviteye fırsat sağlanmaktadır. Elektrik enerjisi üretme amaçlı kullanılan Keban Baraj Gölü kıyılarında piknik yapmak, kamp yapmak, sportif balıkçılık, rüzgar sörfü ve yüzme gibi çeşitli rekreasyonel aktiviteler yapılmaktadır. Enerji üretme amaçlı kullanılan Uzunçayır Baraj Gölü kıyılarında da piknik yapmak, kamp yapmak, olta balıkçılığı ve su sporları yapılmaktadır. Sulama, enerji ve taşkın kontrolü amaçlı kullanılan Seyhan Baraj Gölü'nde ise Çukurova Üniversitesi Balcalı Kampüsü'nde bulunan kayıkhanesi ile öğrencilere kanoculuk ve kürekçilik dallarında çeşitli imkanlar sağlanmaktadır. Ayrıca göl kenarında bulunan sosyal tesiste konaklama ve manzara seyri yapılabilmektedir. Baraj göllerinde yapılabilecek rekreasyonel aktiviteler çeşitlendirilebilmektedir. Fakat İkizdere Barajı mutlak koruma alanındadır. Mutlak koruma alanı, içme-kullanma suyu temin edilen veya edilmesi planlanan tabii göl, baraj gölü ve göletlerin, maksimum su seviyesinden itibaren yatayda 300 m genişliğindeki kara alanıdır. Yani baraj ve yakın çevresinde planlama yapılamayacağını belirtmektedir. DSİ'nin İkizdere çayı çevresinde, Gerenkova ve Dereağzı arasında bir rekreasyonel alan planlaması bulunmaktadır. Proje belediyeye sunulmuş fakat uygulanmamıştır.

Aydın Büyükşehir Belediyesi Aski Genel Müdürlüğü Su Havzaları Koruma Yönetmeliği'ne göre içmesuyu amaçlı kullanılan baraj göllerinde ve su taşıyan derelerde yüzmek, balık avlamak, sportif faaliyetlerde bulunmak yasaktır. Koruma alanlarına göre rekreasyonel bir değerlendirme yapılabilir.

Çalışma alanı içerisinde bulunan kültürel değerler için de bir rekreasyon rotası oluşturulabilir. Kent içerisinde kolaylıkla birbirine bağlanan, araç kullanmadan yaya bir şekilde ulaşım sağlanan rota tasarlanabilir. Tarihi ve kültürel alanlarda oluşturulacak bu hat yerli ve yabancı turistlere kolaylık sağlayabilir.

Bazı rekreasyonel aktiviteler maddi olanaklara gereksinim duymaktadır ve yapılabilmesi için ekipmana ihtiyaç duyulur. Yeterli gelir düzeyine sahip olunmadığında rekreasyonel aktivitenin gerçekleşmesi için ihtiyaç duyulan araç gerece ulaşılamamaktadır. Kısacası, bazı rekreasyonel aktiviteler bireylerin sosyoekonomik düzeylerine göre şekillenmektedir. Ayrıca kişinin sosyal çevresi ve kültürel birikimi de yaptığı rekreasyonel aktiviteleri şekillendirmektedir. Ancak kişilerin bireysel ekonomik imkânlarına bakılmaksızın kamunun temel

rekreasyonel ihtiyaçlar için bazı olanakları ve altyapı imkânlarını sağlaması gerekir.

Yapılan anket çalışmasında kullanıcıların farklı rekreasyonel aktivite tiplerini talep ettikleri belirlenmiştir. Rekreasyonel kaynak değeri bulunan alternatif alanlara yapılacak çalışmalarla kent yakın çevresinde halkın kolayca ulaşabileceği farklı rekreasyon alanlarının yapılması kullanıcı ihtiyaçlarına cevap verecek nitelikte olacaktır. Ayrıca mevcut alanlara yapılacak düzenlemelerle de bu alanlara yönelim artacaktır. Sonuç olarak, serbest zamanlarında kent yaşamından uzaklaşıp, dinlenmek, eğlenmek ve iyi vakit geçirmek isteyen bireylerin ihtiyaç duyduğu rekreasyon alanları kent ve yakın çevresine kazandırılmış olacaktır.

KAYNAKÇA

- Akten, M. 2003. Isparta İlindeki Bazı Rekreasyon Alanlarının Mevcut Potansiyellerinin Belirlenmesi. **Turkish Journal Of Forestry**, 2, 115-132.
- Akten, M., Yılmaz, O., & Gül, A. 2009. Alan Kullanım Planlamasında Rekreasyonel Alan Kullanım Ölçütlerinin Belirlenmesi: Isparta Ovası Örneği. **Süleyman Demirel Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi**, 2, 119-133.
- Akyürek, S. 2016. Rekreasyon Alan Ve Faaliyetlerinin Yurt İçi Turizm Talebi Ve Yeniden Ziyaret Etme Niyetine Etkisi: Bodrum Örneği. Balıkesir: Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi.
- Altun, T. 2016. Aydın İlinin Aeropalinolojik Özellikleri ve Meteorolojik Faktörlerle Olan İlişkileri . İzmir: Ege Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Biyoloji Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi.
- Anonim. 2018a. 05 08, 2018 tarihinde <https://yoldanciktim.com/trekking-doga-yuruyusu-nedir/> adresinden alındı
- Anonim. 2018b. 05 15, 2018 tarihinde <https://dogabizibekliyor.wordpress.com/category/doga-fotografciligi-nedir/> adresinden alındı
- Anonim. 2018c. 05 27, 2018 tarihinde [https://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:8z9EdsitUc4J:https://tr.wikipedia.org/wiki/ATV_\(ta%25C5%259F%25C4%25B1t\)+&cd=6&hl=tr&ct=clnk&gl=tr](https://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:8z9EdsitUc4J:https://tr.wikipedia.org/wiki/ATV_(ta%25C5%259F%25C4%25B1t)+&cd=6&hl=tr&ct=clnk&gl=tr) adresinden alındı
- Anonim. 2018d. 12 26, 2018 tarihinde <http://www.plantdergisi.com/yrd-doc-alisalman/ulkemiz-golf-sahalari-ve-cim-ozellikleri.html> adresinden alındı
- Anonim. 2018e. 05 27, 2018 tarihinde [https://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:NeGX3wd90zMJ:https://tr.wikipedia.org/wiki/Kayak_\(k%25C4%25B1%25C5%259F_sporu\)+&cd=1&hl=tr&ct=clnk&gl=tr](https://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:NeGX3wd90zMJ:https://tr.wikipedia.org/wiki/Kayak_(k%25C4%25B1%25C5%259F_sporu)+&cd=1&hl=tr&ct=clnk&gl=tr) adresinden alındı
- Anonim. 2019a. 03 26, 2019 tarihinde <Http://Rekreatifhaber.Com/Turizm/Bos-Zaman-Rekreasyonun-Tarihsel-Gelisimi/> adresinden alındı
- Anonim. 2019b. 10 17, 2019 tarihinde <https://www.advenport.com/makale/cyclocross-nedir> adresinden alındı

- Anonim. 2019c. 10 17, 2019 tarihinde <http://www.cyclingtr.com/diger-bisikletler/bmx-bicycle-motocross-nedir.html> adresinden alındı
- Anonim. 2019d. 12 20, 2019 tarihinde <https://www.ekoturizmgrubu.org/makale/dogayuruyus.htm> adresinden alındı
- Anonim. 2019e. 12 20, 2019 tarihinde <https://www.patikatrek.com/egitim-seminer/dagcilik-nedir/23.html> adresinden alındı
- Anonim. 2019f. 12 20, 2019 tarihinde <https://www.mynet.com/erzincan-daki-via-ferrata-adrenalin-tutkunlarinin-ugrak-yeri-oldu-190101188839> adresinden alındı
- Anonim. 2019g. 12 20, 2019 tarihinde <https://dagcilikcesitleri.wordpress.com/tag/ferrata/> adresinden alındı
- Anonim. 2019h. 12 17, 2019 tarihinde [http://dag.org.tr/dokumanlar/5/Temel%20T%C4%B1rman%C4%B1s%C C%A7%20Egitimi%20S6%20\(2018\).pdf](http://dag.org.tr/dokumanlar/5/Temel%20T%C4%B1rman%C4%B1s%C C%A7%20Egitimi%20S6%20(2018).pdf) adresinden alındı
- Anonim. 2019i. 12 26, 2019 tarihinde <https://kreatifbiri.com/adrenalin-dolu-spor-rafting/> adresinden alındı
- Anonim. 2019ı. 12 24, 2019 tarihinde <https://www.spoura.com/yuzme-stilleri-yuzme-teknikleri/> adresinden alındı
- Anonim. 2020a. 01 28, 2020 tarihinde <https://www.tarihlisanat.com/tralleis-antik-kenti-ve-tarihi-aydin/> adresinden alındı
- Anonim. 2020b. 08 10, 2020 tarihinde https://en.wikipedia.org/wiki/Ice_skating adresinden alındı
- Anonim. 2020c. 08 10, 2020 tarihinde https://tr.wikipedia.org/wiki/Artistik_buz_pateni adresinden alındı
- Anonim. 2020d. 08 10, 2020 tarihinde <https://senkronizebuzpateni.com/genel-tanim-ve-bi%CC%87lgi%CC%87ler> adresinden alındı
- Anonim. 2020e. 08 10, 2020 tarihinde https://tr.wikipedia.org/wiki/S%C3%BCrat_pateni adresinden alındı
- Ardahan, F., & Mert, M. 2014. Bireyleri Bisiklet Kullanmaya Motive Eden Faktörler Ölçeğinin Geliştirilmesi ve Türk Popülasyonu İçin Güvenirlilik Geçerlilik Çalışması. **Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi**, 2(1), 409-427.

- Arpacı, Ö., Zengin, B., & Batman, O. 2012. Karamanın Mağara Turizmi Potansiyeli Ve Turizm Açısından Kullanılabilirliği. **Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal Ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi**, (2), 59-60.
- Aydın İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü. 2020a. 01 28, 2020 tarihinde <https://aydin.ktb.gov.tr/TR-64436/tralleis.html> adresinden alındı
- Aydın İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü. 2020b. 02 04, 2020 tarihinde <https://aydin.ktb.gov.tr/TR-64388/termal-turizm.html> adresinden alındı
- Aydın Tarım Master Planı. 2018. 01 18, 2020 tarihinde Erişi Adresi: <https://aydin.tarimorman.gov.tr/Belgeler/Ayd%C4%B1n%20Tar%C4%B1m%20Master%20Plan%C4%B1/MASTER%20PLAN%20%20%2816.01.2019%29-converted.pdf> adresinden alındı
- Aydın-2040 İl Nazım İmar Planı Açıklama Raporu. 2018. 02 04, 2020 tarihinde <http://aydin.bel.tr/Content/assests/Videolar/2312019143104.pdf> adresinden alındı
- Bektaş, F., Karaman, G., & Mülazımoğlu, O. 2012. Yeni Bir Spor Disiplini Olarak Raft-Oryantiring Organizasyonunun İncelenmesi (Cilt 14). **Konya: Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilim Dergisi**.
- Bisikletliler Derneği. 2019. Bisikletliler Derneği. 10 17, 2019 tarihinde <https://www.bisikletliler.org/sporda-bisiklet/> adresinden alındı
- Bozkurt, S. G. 2016. Gürün (Sivas) İlçesinin Rekreasyon Kaynaklarının Belirlenmesi Ve Değerlendirilmesi. **İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi**, 66(1), 318-328.
- Bulut, Y. 2003. Palandöken (Tekederesi) Baraj Göleti'nin Rekreasyonel Kullanımlar Yönünden Değerlendirilmesi. **Atatürk Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi**, (2), 126-141.
- Büyükyeğen, G. 2008. Edirne Kent Merkezi ve Yakın Çevresi Rekreasyonel Kaynak Değerlerinin Sürdürülebilirlik Bağlamında Değerlendirilmesi. Bartın: Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi.
- Can, E. 2015. Boş Zaman, Rekreasyon ve Etkinlik Turizmi İlişkisi. **İstanbul Sosyal Bilimler Dergisi**, ISSN: 2147-3390(10), 1-17.
- Ceylan, S. 2005. Sağlıklı ve Güvenli Yüzme. **TSK Koruyucu Hekimlik Bülteni**, 4(4), 209-221.

- Çakıcı, A. C., Yavuz, G., & Çiçek, M. 2014. Dağcılık Turizmine Katılımda Dikkate Alınan Hususlar Üzerine Bir Araştırma. **Niğde Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi**, ISSN: 2148-5801, 7(3), 75-94.
- Çalışkan, H., & Çelik, A. 2017. Bursa İli Mustafakemalpaşa İlçesinin Peyzaj Değerleri ve Rekreasyon Potansiyelinin Belirlenmesi Üzerine Araştırma. **International Journal of Tourism, Economics and Business Sciences (IJTEBS)**, E-ISSN: 2602-4411, 1(2), 13-22.
- Çavuş, A. 2014. Trabzon'da Doğa Turizmi Açısından Değerlendirilmesi Gereken Turistik Bir Alan: Sera Gölü. **Türk Coğrafya Dergisi**, (63), 43-50.
- Çetinkaya, E. 2009. Elit Kürekçilerle Sedanterlerin Antropometrik Ölçümlerinin Karşılaştırılması. Konya: Doctoral dissertation, Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Çıdam, F. B. 2007. Diyarbakır Kent Dokusunun Turizm Ve Rekreasyon Kaynaklarının Peyzaj Mimarlığı Açısından Değerlendirilmesi. Ankara Üniversitesi. Ankara: Ankara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.
- Demiral, S. 2018. Açık Alan Rekreasyonuna Katılan Bireylerin Serbest Zaman Tatmin Düzeylerinin İncelenmesi: Şavşat-Karagöl Örneği. Batman: Batman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Rekreasyon Yönetii Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi.
- Deniz, B. 2005. Kentsel Alan Kullanımlarındaki Dönüşümlerin Peyzaj Strüktür İndeksleriyle İrdelenmesi ve Kent Planlama Çalışmalarını Yönlendirmede Değerlendirilmesi: Aydın Kenti Örneği . İzmir: Ege Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Basılmamış Doktora Tezi.
- Deniz, B., Kılıçaslan, Ç., & Koşan, F. 2018. Rekreasyonel Olanaklara Yönelik Beklentilerin Sağlıklı Kentler Yönüyle İrdelenmesi, Aydın Kenti Örneği. E. a. International Agriculture (Dü.). içinde (s. 79-89). **Aydın: Adnan Menderes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi**.
- Derman, E. 2015. Manavgat Destinasyon Yönetimi Ve Markalaştırmasında Doğa Sporları Ve Su Sporlarının Rolü: Kano Sporü Örneği. Antalya: Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm İşletmeciliği Ve Otelcilik Ana Bilim Dalı Doktora Tezi.
- Dinçer, D., Yüksek, T., Çilli, M., & Yılmaz, S. 2012. Rize Kenti Doğal Güzellikleri ve Rekreasyonel Potansiyeli. **I. Rekreasyon Araştırmaları Kongresi**, (s. 12-15).

- Dönmez, Y. 2006. Kırşehir İli Mucur İlçesi Ve Yakın Çevresinin Peyzaj Potansiyelinin Saptanması. Ankara: Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi.
- Ekingen, N. 2018. Batman Kent Merkezinde Ve İlçelerinde Rekreasyon Alanlarının İncelenmesi . Batman: Master's thesis, Batman Üniversitesi.
- Gökçer, E., Öztürk, M., Demir , K., & Güler, U. 2016. Samsun/Bafra Kent Merkezi ve Yakın Çevresi Rekreasyon Alanlarının Değerlendirilmesi. **Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, (2), 126-141.
- Günay, F. 2012. Afyonkarahisar’ın Rekreasyon Alanları Ve Faaliyetlerinin Turizm Talebine Ve Konaklama Süresine Etkisi. Afyon: Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi.
- Güntan, Ö. 2009. Golf Sahaları Tasarım ve Bakım Aşamalarına Ekolojik Yaklaşımlar. Isparta: Süleyman Demirel Üniversitesi. Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi.
- İmamoğlu, M., İmamoğlu, A., & İmamoğlu, O. 2014. Rekreasyonel Planlamada Cehennemdere Vadisi Örneği. **SSTB International Refereed Academic Journal of Sports, Health & Medical Sciences**, 10(4).
- Kaba, İ. C. 2009. Türkiye’deki Üniversitelerde Kampüs Rekreasyonu’nun Mevcut Durumu Ve Kampüs Rekreasyon Modellemesi. İstanbul: Marmara Üniversitesi Sağlık Birimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi.
- Kaplan, A., & Ardahan, F. 2013. Doğa Sporları Yapan Bireylerin Profilleri, Doğa Sporu Yapma Nedenleri ve Elde Ettikleri Faydalar: Antalya Örneği. **Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi**, 5(8), 93-114.
- Karadağ, A. A., & Akpınar, N. 2003. Eğirdir İlçesinin Rekreasyon Kaynaklarının Belirlenmesi ve Değerlendirilmesi. **Tarım Bilimleri Dergisi**, 9(2), 189-196.
- Karahan, F., & Orhan, T. 2009. Çoruh Havzası Uzundere Vadisi’nin Kırsal Rekreasyon Planlaması Yönünden Suyu Dayalı Olanakları . Kırsal Çevre Yıllığı, 54-81.
- Karayolları ve Trafik Yönetmeliği. 1997, Temmuz 18. (R. G. (Mükerrer)), Düzenleyen) 12 20, 2019 tarihinde <https://www.kgm.gov.tr/sitecollectiondocuments/kgmdocuments/trafik/kanunyonetmelik/trafikyonetmelik.pdf> adresinden alındı

- Kartal, M. 2015. Gaziantep Şehrinde Rekreatyonel Faaliyetlerin Dağılışı. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Coğrafya Anabilim Dalı Basılmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Kaya, C. 2019. Kürek Sporunda Farklı İnterval Yöntemlerin Kürek Performansına Etkisi. Kocaeli: Kocaeli Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi.
- Kocabıyık Önsoy, İ. 2019. Ege Bölgesinde Yaşayan Yabancıların Rekreatyonel Eğilimleri Ve Rekreatyonel Etkinliklere Katılımlarını Engelleyen Faktörlerin İncelenmesi. Muğla: Master's Thesis, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Rekreatyon Anabilim Dalı.
- Koçyiğit, M., & Yıldız, M. 2014. Yerel Yönetimlerde Rekreatyon Uygulamaları: Konya Örneği. **International Journal of Sport Culture and Science**, 2(Special Issue 2), 211-223.
- Koday, Z., & Akbaş, F. 2016. Aydın İlinin İdari Coğrafya Analizi/Administrative Geography Analysis of Aydın Province. **Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, (57), 63-91.
- Körmükçü, F. Y. 2009. Kocaeli İli Derince İlçesi Rekreatyon Tesislerinin Planlanması. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Kocaeli: Kocaeli Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Kurar, İ., & Baltacı, F. 2014, 08. Halkın Boş Zaman Değerlendirme Alışkanlıkları: Alanya Örneği. **International Journal Of Science Culture And Sport August Special (IntJSCS)**, ISSN: 2148-1148(2), 39-52.
- Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü. 2019. 12 18, 2019 tarihinde <http://www.mta.gov.tr/v3.0/arastirmalar/karst-magara-nedir> adresinden alındı
- Mağara Araştırma Derneği. 2019. 12 18, 2019 tarihinde <https://www.mad.org.tr/magaracilik-hakkinda> adresinden alındı
- Mert, K., & Öcalır, E. V. 2010. Konya'da Bisiklet Ulaşımı: Planlama ve Uygulama Süreçlerinin Karşılaştırılması. **METU Journal of the Faculty of Architecture**, DOI: 10.4305, 27(1), 223-240.
- Mesire Yerleri Uygulama Tebliği. 2016. 03 07, 2019 tarihinde <https://www.ogm.gov.tr/ekutuphane/Tebliğler/Mesire%20Yerleri%20Uygulama%20Tebli%C4%9Fi.pdf> adresinden alındı
- Mesire Yerleri Yönetmeliği. 2013, Mart 5. (R. G. 28578), Düzenleyen) 01 15, 2020 tarihinde

<https://Www.Mevzuat.Gov.Tr/Metin.Asp?Mevzuatkod=7.5.17173&Mevzuatliski=0&Sourcexmlsearch=Mesire%20yerleri> adresinden alındı

Meteoroloji Genel Müdürlüğü. 2020. 01 23, 2020 tarihinde <https://www.mgm.gov.tr/veridegerlendirme/il-ve-ilceler-istatistik.aspx?m=AYDIN> adresinden alındı

Metin, A. E. 2011. Kütahya Simav İlçesi'nin Rekreatiyonel Potansiyelinin Peyzaj Mimarlığı Açısından Değerlendirilmesi. Erzurum: Atatürk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı Basılmamış Yüksek Lisans Tezi.

Nemutlu, F. E. 2018. Turizm Ve Rekreatiyon Rotası Belirlenmesi: Çanakkale Örneği. **International Journal of Tourism, Economics and Business Sciences (IJTEBS)**, E-ISSN: 2602-4411, 2(2), 290-298.

Okuyucu, A. 2018. Bilecik Kent Halkının Rekreatiyonel Eğilim ve Taleplerinin Belirlenmesi. **Journal of Social And Humanities Sciences Research (JSHSR)**, 5(30), 4400-4410.

Okuyucu, A., & Menteşe, S. 2019. Pelitöz Gölü Ve Çevresinin Rekreatiyonel Kullanımı Ve Doğal Çevre Üzerine Etkileri. **Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi**, 7, 399-409.

Orman Genel Müdürlüğü. 2020. 01 23, 2020 tarihinde <https://www.ogm.gov.tr/Sayfalar/Ormanlarımız/Illere-Gore-Orman-Varligi.aspx> adresinden alındı

Özkan, M. B. 1983. Kıyı Rekreatiyonu Değerlendirme Ölçütleri Ve Bunlara İlişkin Yöntemin Kuzey Ege Kıyılarında Uygulanması Üzerinde Araştırmalar. **TÜBİTAK Doğa Tarım Ve Ormancılık Dergisi**, 7(1).

Özkan, M. B. 1997. Kırsal Rekreatiyon Alan Planlanması Ders Notları (Basılmamış). İzmir, Bornova: Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü.

Özkan, M. B. 2002. Kırsal Rekreatiyon Alan Planlaması Ders Notları. 23. İzmir, Bornova: Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü.

Özyazıcı, G. 2018. Bisiklet Festivallerinin Turizm Sektörüne Olan Ekonomik Katkısı: Türkiye'deki Bisiklet Festivalleri Üzerine Bir Çalışma. Balıkesir: Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uluslararası Ticaret ve Pazarlama Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi.

Pehlivanoğlu, M. T. 1976. Rekreatiyon Ve Ormanıçi Rekreatiyon Planlaması. **İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi**, 26(2), 142-170.

- Pirselimoğlu, Z. 2007. Ekolojik Temelli Rekreasyon ve Turizm Planlama İlkelerinin Araştırılması: Trabzon İli Çalköyü Yayla Yerleşimi Örneği. Trabzon: TC Karadeniz Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi.
- Rüzgar, H. 2016. Adıyaman İli ve Yakın Çevresinin Turizme Yönelik Rekreasyonel Peyzaj Potansiyelinin Belirlenmesi Üzerine Bir Çalışma. Bartın Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi.
- Sağlık, A., & Kelkit, A. 2014. Çanakkale Kent Halkının Rekreasyonel Eğilim ve Taleplerinin Belirlenmesi. **ÇOMÜ Ziraat Fakültesi Dergisi**, 2(1), 27-36.
- Sağlık, A., Sağlık, E., & Kelkit, A. 2014. Bisiklet Turizmi Açısından Gelibolu Yarımadası Tarihi Milli Parkı'nın İncelenmesi. **Uluslararası Sosyal ve Ekonomik Bilimler Dergisi**, 4(1), 84-90.
- Sanayi Durum Raporu. 2017. 02 04, 2020 tarihinde <https://sgm.sanayi.gov.tr/Handlers/DokumanGetHandler.ashx?dokumanId=e5ec5b52-261e-4866-8e41-bc5ad0b4a8f7> adresinden alındı
- Sandal, E., & Kandemir, N. 2013. Kahramanmaraş İlindeki Günübürlük Rekreasyon Alanlarının Potansiyelinin Belirlenmesi ve Kullanımı İle İlgili Sorunlar. **Türk Coğrafya Dergisi**,(60), 25-36.
- Sarıbaşı, Ö. 2015. Turistlerin Rekreasyon Faaliyetlerine Katılımlarını Etkileyen Unsurlar; Antalya Ve İzmir Örneği. İzmir: İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm İşletmeciliği Yüksek Lisans Tezi.
- Sarıçam, S., & Hepcan, Ç. Ç. 2015. Porsuk Çayı Adalar Mevkii ve Çevresinin Rekreasyonel Kullanımının Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma. **Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi**, 52(1), 1-11.
- Sevil, T. 2012. Boş Zaman ve Rekreasyon: Kavram ve Özellikler. Boş Zaman ve Rekreasyon Yönetimi (s. 3-25). içinde Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.
- Sevindi, C. 2013. Ekoturizm ve Kuş Gözlemciliği Açısından Kuyucuk Gölü Kuş Cenneti (Arpaçay-Kars). **Türk Coğrafya Dergisi**, Elektronik ISSN: 1308-9773(61), 63-76.
- Şahbaz, R. P., & Altınay, M. 2015. Türkiye'deki Milli Parkların Rekreasyon Faaliyetleri Açısından Değerlendirilmesi. **Journal of Tourism and Gastronomy Studies**, 3(3), 125-135.
- Şen, Ö. 2016. Bornova Ve Yakın Çevresinin Rekreasyon Coğrafyası. İzmir: Ege Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Coğrafya Bölümü, Lisans Tezi.

- T.C. Aydın Büyükşehir Belediyesi. 2020a. 01 28, 2020 tarihinde <http://aydin.bel.tr/detail/4376/kent-tarihi> adresinden alındı
- T.C. Aydın Büyükşehir Belediyesi. 2020b. 02 04, 2020 tarihinde <http://aydin.bel.tr/mobil/detail/4380/kentte-tarim> adresinden alındı
- T.C. Aydın Büyükşehir Belediyesi. 2020c. 02 04, 2020 tarihinde <http://aydin.bel.tr/mobil/detail/4381/kentte-turizm> adresinden alındı
- T.C. Aydın İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü. 2020c. 01 29, 2020 tarihinde <https://aydin.ktb.gov.tr/Eklenti/59980,aydin-il-tarihipdf.pdf?0> adresinden alındı
- T.C. Aydın Ticaret Odası. 2020. 08 11, 2020 tarihinde <https://www.ayto.org.tr/tr/kurumsal/102> adresinden alındı
- T.C. Aydın Valiliği. 2020. 02 04, 2020 tarihinde <http://www.aydin.gov.tr/turizm> adresinden alındı
- T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı. 2017. Şehir İçi Bisiklet Yolları Kılavuzu. 10 17, 2019 tarihinde <https://webdosya.csb.gov.tr/db/meslekihizmetler/ustmenu/ustmenu1010.pdf> adresinden alındı
- T.C. Efeler Belediyesi. 2020a. 04 22, 2020 tarihinde <https://efeler.bel.tr/efeler/cografya-ve-yeryuzu-sekilleri> adresinden alındı
- T.C. Efeler Belediyesi. 2020b. 04 22, 2020 tarihinde <https://efeler.bel.tr/efeler/tarihi-ve-turistik-bolgeler> adresinden alındı
- T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı. 2020. Yatırım ve İşletmeler Genel Müdürlüğü. 01 14, 2020 tarihinde <https://yigm.ktb.gov.tr/TR-10335/magara-turizmi.html> adresinden alındı
- Topay, M., & Koçan, N. 2009. Kamping/Çadırılı Kamp İçin Alan Seçim Kriterlerinin Belirlenmesi ve Bartın-Uluyayla'da Örnek Bir Uygulama. **Türkiye Ormancılık Dergisi**, 10(1), 116-128.
- Turizm Tesislerinin Belgelendirilmesi. 2005, 06 21. Turizm Tesislerinin Belgelendirilmesi ve Niteliklerine İlişkin Yönetmelik. (Resmi Gazete (Sayı: 25852), Düzenleyen) 12 13, 2019 tarihinde <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/3.5.20058948.pdf> adresinden alındı

- TÜİK (Dü.). 2020a. 01 23, 2020 tarihinde <https://biruni.tuik.gov.tr/bolgeselistatistik/tabloOlustur.do> adresinden alındı
- TÜİK. 2020b. 02 17, 2020 tarihinde <https://biruni.tuik.gov.tr/bolgeselistatistik/tabloOlustur.do> adresinden alındı
- TÜİK. 2020c. 01 28, 2020 tarihinde <https://biruni.tuik.gov.tr/bolgeselistatistik/degiskenlerUzerindenSorgula.do> adresinden alındı
- Türk Dil Kurumu. 2019a. 11 30, 2019 tarihinde <https://sozluk.gov.tr/?kelime=rekreasyon> adresinden alındı
- Türk Dil Kurumu. 2019b. 10 16, 2019 tarihinde <https://sozluk.gov.tr/?kelime=B%C4%B0S%C4%B0KLET> adresinden alındı
- Türk Dil Kurumu. 2020a. 01 15, 2020 tarihinde <https://sozluk.gov.tr/?kelime=P%C4%B0KN%C4%B0K> adresinden alındı
- Türk Dil Kurumu. 2020b. 01 15, 2020 tarihinde <https://sozluk.gov.tr/?kelime=MES%C4%B0RE> adresinden alındı
- Türkiye Bisiklet Federasyonu. 2019. 10 17, 2019 tarihinde <https://bisiklet.gov.tr/Default.aspx> adresinden alındı
- Türkiye Dağcılık Federasyonu. 2019a. 12 20, 2019 tarihinde <https://www.tdf.gov.tr/> adresinden alındı
- Türkiye Dağcılık Federasyonu. 2019b. 12 20, 2019 tarihinde <https://www.tdf.gov.tr/5787/hiking-trekking-ve-dagcilik-arasindaki-farklar-nelerdir/> adresinden alındı
- Türkiye Kamp ve Karavan Derneği. 2019. 12 12, 2019 tarihinde <https://www.kampkaravan.org.tr/kampcilik-karavancilik.html> adresinden alındı
- Türkiye Kano Federasyonu. 2019. 12 26, 2019 tarihinde <http://www.turkaf.org.tr/#> adresinden alındı
- Türkiye Kayak Federasyonu. 2018. 05 27, 2018 tarihinde <http://www.tkf.org.tr/tr/kurumsal> adresinden alındı

- Türkiye Sağlıklı Kentler Birliği. 2020. 05 16, 2020 tarihinde <http://www.skb.gov.tr/dunya-saglik-orgutu-avrupa-saglikli-sehirler-agi/> adresinden alındı
- Türkiye Sualtı Sporları Federasyonu. 2019. 12 25, 2019 tarihinde <https://tssf.gov.tr/su-kayagi/> adresinden alındı
- Türkiye Yüzme Federasyonu. 2019. 12 24, 2019 tarihinde <https://www.tyf.gov.tr/> adresinden alındı
- Türkmen, M., Kul, M., Genç, E., & Sarıkabak, M. 2013. Konaklama İşletmesi Yöneticilerinin Rekreasyon Algı Ve Tutumlarının Değerlendirilmesi: Batı Karadeniz Bölgesi Örneği. *Turkish Studies-International Periodical For The Languages, Literature And History Of Turkish Or Turkic*, 8(8), 2139-2152.
- Tütüncü, Ö. 2012. Rekreasyon Ve Rekreasyon Terapisinin Yaşam Kalitesindeki Rolü. **Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi**, 23(2), 248-252.
- Uğur, A. 2003. Aydın Şehrinin Kuruluşu ve Gelişme Evreleri. **Coğrafi Bilimler Dergisi**, 1(2), 41-62.
- Uğurlu, A. 2005. Rekreasyonel Amaçlı Doğa Sporlarının Turizm’de Kullanılması Antalya Köprülü Kanyon Rafting Uygulaması. Antalya: Akdeniz Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Spor Yöneticiliği Anabilim Dalı Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Uluslan, H. E. 2013. Isparta Eğirdir Gölü Turizm Amaçlı Su Sporları Eylem Planı. Isparta: Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi.
- Uluslararası Bisiklet Federasyonu. 2019. Union Cycliste Internationale. 10 17, 2019 tarihinde <https://www.uci.org/> adresinden alındı
- Uluslararası Kamping ve Karavan Federasyonu. 2019. 12 12, 2019 tarihinde <https://ficc.org/en/#> adresinden alındı
- Uluslararası Rafting Federasyonu. 2019. 12 26, 2019 tarihinde <https://www.internationalrafting.com/events-2/world-rafting-championship/> adresinden alındı
- Uslu, Ş. 2006. Kent Ormanlarının Rekreasyonel Amaçlı Kullanımı Ve İstanbul İli Örneğinde İrdelenmesi. İstanbul: Yıldız Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.

Yalçımyavuz, A. Ü., & Yılmaz, S. 2016. Rekreatyonel Alan Kullanım Taleplerinin Belirlenmesi: Erzincan Kenti Örneği. **Kastamonu Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi**, 16(2), 336-347.

Yazıcı, A. 2005. Aydın İli İlçelerindeki Büyük Ölçekli İşletmelerin Sorunları ve Türkiye Ekonomisine Katkısı . Aydın: Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi.

Yeni Başlayanlar İçin Golf. 2005. 12 26, 2019 tarihinde https://www.tgf.org.tr/upload/pdf/tgf_pdf_5836ac8dd1ee5-.pdf adresinden alındı

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı : Fulya KOŞAN

Doğum Yeri Ve Tarihi :Torbalı 22.12.1994

EĞİTİM DURUMU

Lisans Öğrenimi : T.C. Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Ziraat Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü

Yüksek Lisans Öğrenimi : T.C. Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Yüksek Lisans

Yabancı Diller : İngilizce

BİLİMSEL FAALİYETLERİ

A) Bildiriler

- Deniz, Kılıçaslan ve Koşan, Rekreatif Olanaklara Yönelik Beklentilerin Sağlıklı Kentler Yönüyle İrdelenmesi, Aydın Kenti Örneği, 2018

B) Makale

- Deniz, Kılıçaslan ve Koşan, Rekreatif Olanaklara Yönelik Beklentilerin Sağlıklı Kentler Yönüyle İrdelenmesi, Aydın Kenti Örneği, 2019

İLETİŞİM

E-Posta Adresi : fulyakosan@hotmail.com

Tarih :.../.../....